

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Т. В. СОВІК

**ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА
ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ТА ВИРОБНИЧА ПЕРЕДДИПЛОМНА
ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Електронне видання

Кам'янець-Подільський
2024

УДК 378.147.091.33-027.22:37(078.5)

ББК 74.58я73

С56

Рекомендувала вчена рада Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, протокол № 5 від 30 травня 2024 року

Рецензенти:

Лабунець В. М. – доктор педагогічних наук, професор кафедри музичного мистецтва Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Мартинюк А. К. – доктор педагогічних наук, професор кафедри музичного мистецтва і методики навчання університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Хлібовський В. Й. – учитель-методист вищої кваліфікаційної категорії, голова міського методичного об'єднання вчителів музичного мистецтва, вчитель мистецтва, музичного мистецтва Кам'янець-Подільського ліцею № 15 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.

Совік Т. В.

С56 Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти та виробнича переддипломна педагогічна практика: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 172 с.

У навчально-методичний посібник вміщено програми та методичні вказівки до проходження практик здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти (освітньо-професійна програма Середня освіта (Музичне мистецтво), спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), предметна спеціальність 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка): виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти та виробничої переддипломної педагогічної практики; поради до оформлення звітної документації, критерії та норми оцінювання знань і вмінь з практики.

Для викладачів вищої школи і здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво).

УДК 378.147.091.33-027.22:37(078.5)

ББК 74.58я73

Електронна версія посібника доступна за покликанням:

URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8127>

© Совік Т. В., 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. Наскрізна програма практик підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Музичне мистецтво) спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка	8
1.1. Загальні положення	8
1.2. Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти.....	11
1.3. Виробнича переддипломна педагогічна практика	21
1.4. Список рекомендованої літератури	31
2. Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти.....	33
2.1. Програма виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти	33
Мета та завдання практики	35
Організація та проведення практики	40
Зміст практики	43
Етапи виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти	46
Індивідуальні завдання.....	50

Критерії оцінювання результатів проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти	52
Звітна документація з практики	59
Охорона праці під час проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти	61
Список рекомендованої літератури.....	64
2.2. Методичні вказівки до проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти	66
2.3. Додатки	74
3. Виробнича переддипломна педагогічна практика.....	103
3.1. Програма виробничої переддипломної педагогічної практики	103
Мета та завдання практики	105
Організація та проведення практики	110
Зміст практики	114
Етапи проходження практики	117
Індивідуальні завдання.....	121
Критерії оцінювання результатів проходження виробничої переддипломної педагогічної практики	123
Звітна документація з практики	130
Охорона праці під час проходження виробничої переддипломної педагогічної практики	132
Список рекомендованої літератури.....	136
3.2. Методичні вказівки до проходження виробничої переддипломної педагогічної практики	137
3.3. Додатки	146

ВСТУП

Формування практико-діяльної компетенції майбутніх учителів мистецтва, музичного мистецтва забезпечується застосуванням набутих знань, умінь і навичок на практиці. Будь-яке навчання буде неповним, якщо у його процесі немає форми реалізації знань, умінь і навичок – практики. З одного боку – це перевірка професійних умінь і навичок, з іншого – важливий етап у формуванні професійних здібностей фахівців, які виявляються у їх самостійній діяльності.

Практика в закладах загальної середньої освіти не менш важлива і необхідна для здобувачів вищої освіти, ніж здобуття знань, умінь і навичок з дисциплін. Вона дає можливість виявити труднощі, прогалини у знаннях, невпевненість у застосуванні конкретних умінь та навичок і працювати в подальшому над їх виправленням; дозволяє удосконалити свою педагогічну майстерність; виявляє творчі здібності здобувача вищої освіти, додає йому впевненості у своїх силах. Виробнича практика слугує зв'язком між здобувачем вищої освіти і вчителем, є необхідною в освітньому процесі закладу вищої освіти; виступає важелем збільшення пізнавального інтересу й активного відношення студентів до навчання, дозволяє зробити вагомий крок на шляху до виконання завдань закладу загальної середньої освіти з музично-естетичного виховання учнів. Виробнича педагогічна практика в закладах освіти та виробнича переддипломна педагогічна практика слугуватиме втіленням у життя знань, умінь і навичок мистецького, музично-естетичного виховання. Педагогічна спільнота наголошує на необхідності тісного зв'язку із закладами загальної середньої освіти, який має дієвий вплив на рівень професійно-педагогічної підготовки здобувача вищої освіти та його спроможність до роботи в школі. Проходження практики дає можливість здобувачу вищої осві-

ти відчутти себе учителем мистецтва, музичного мистецтва, бути впевненим у подальшій професійній діяльності. Адже відомо, що процес формування професійно-педагогічних умінь здобувачів вищої освіти найбільш успішно здійснюється у власній практичній діяльності, вирішенні педагогічних завдань у нестандартних, спеціалізованих ситуаціях. У період проходження практики здобувачі вищої освіти отримують можливість самостійної роботи з учнями, залучаються до практичної роботи вчителя мистецтва, музичного мистецтва, розкривають теоретичні знання на матеріалі шкільної практики, застосовуючи для цього відповідні методи і засоби.

Зміст виробничої практики в закладах освіти та виробничої переддипломної педагогічної практики визначається особливостями робочого розпорядку вчителя мистецтва, музичного мистецтва: велике значення займає позаурочна музична діяльність, яка є активним і ефективним засобом музично-естетичного виховання учнів. Тому здобувачі вищої школи можуть показати себе як організатори: проведення різноманітних форм позакласної музично-виховної роботи (музичних подорожей у часі, квестів, лекторіїв зі слухання музики, музичних брейн-рингів, караоке (на вивченому музичному шкільному репертуарі), зокрема з використанням мультимедійних технологій (створення відеокліпів, колажів, презентацій, аудіо-записів концертів та музичних казок) тощо.

Проходження виробничої практики в закладах освіти (застосування різних видів музичної діяльності) вимагає від здобувачів вищої освіти серйозної підготовки: високого рівня теоретичних знань, умінь і навичок; сприяє здійсненню взаємозв'язку між навчанням у вищому навчальному закладі та практикою роботи в закладі загальної середньої освіти. В процесі взаємозв'язку теоретичних знань, умінь і навичок відбувається удосконалення музично-естетичної компетентності майбутніх учителів мистецтва, музичного мистецтва.

Видання навчально-методичного посібника спрямоване на оптимізацію процесу проходження практики здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво):

- систематизація вимог та завдань практики допоможе сконцентрувати увагу здобувачів вищої освіти на їх виконанні;

- поради до оформлення звітної документації та додатки полегшать та унаочнять роботу студентів денної та заочної форми навчання в умовах дистанційного навчання;
- розвиток і закріплення інтересу до професійно-педагогічної діяльності здобувачів вищої освіти мистецьких спеціальностей.

Навчально-методичний посібник розроблений для викладачів вищої школи і здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво).

1. НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК

підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Музичне мистецтво) спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

1.1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Наскрізна програма практики розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) підготовки Магістра спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) затвердженої вченою радою К-ПНУ (протокол № 4 від 28 березня 2024р.). Організація й проведення практик в університеті регламентується Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (https://drive.google.com/open?id=1_AhAYS1HfixKG0SN84h13INz4Q-y0RVY), затвердженим наказом Міністерства освіти та науки України № 93 від 08.04.1993 р. (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти

№ 351 (0351281-94) від 20.12.1994 р.), методичними рекомендаціями до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14.02.96 р.) та Положенням про проведення практик студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

(<https://drive.google.com/file/d/0B/view?resourcekey=0tYSPd5dBX2-ZMCs1ShozJA>), затвердженого вченою радою (нова редакція протокол № 10 від 30 серпня 2021 року).

Мета педагогічної практики – підготовка висококваліфікованих фахівців закладів загальної середньої освіти, оволодіння здобувачами вищої освіти базою фахових умінь, методологією наукового дослідження, сучасними інформаційними технологіями, здатністю розв'язувати проблеми щодо організації освітнього процесу з музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти, з урахуванням вимог Нової української школи, сучасних тенденцій розвитку науки і мистецтва, аспектів соціальної та етичної відповідальності, виховання готовності до творчої науково-педагогічної діяльності, безперервної самоосвіти та професійного самовдосконалення.

Завдання педагогічної практики:

- формувати у здобувачів вищої освіти бази фахових умінь та навичок, необхідних для здійснення освітнього процесу з музичного мистецтва в ЗЗСО;
- формувати спроможність розв'язувати проблеми щодо організації позакласної музично-виховної роботи в закладах загальної середньої освіти;
- формувати уміння і навички застосування сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі ЗЗСО та здійснення науково-дослідної діяльності;
- підвищити інтерес до професії вчителя мистецтва, музичного мистецтва;
- формувати навички застосування методології наукового дослідження;
- виховувати готовність до творчої науково-педагогічної діяльності, безперервної самоосвіти та професійного самовдосконалення;
- виховувати потребу вивчати нові досягнення музичної культури та передовий педагогічний досвід для впровадження його в освітній процес.

Види практик:

№ з/п	Вид практики	Назва практики	Курс/ Семестр	К-сть кредитів	Тривалість (тижні)	Вид контролю
1.	Виробнича	Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти	1/2	9	6	Диф. залік
2.	Виробнича	Виробнича переддипломна педагогічна практика	2/3	9	6	Диф. залік

Бази практики: заклади загальної середньої освіти.

Бази проведення практики мають відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають професійній діяльності за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметною спеціальністю 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво), достатнє матеріально-технічне й методичне забезпечення для повноцінного функціонування закладу і проходження практики;
- можливість забезпечення висококваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;
- надання здобувачам вищої освіти права користуватися бібліотекою, документацією, необхідною для виконання завдань програми практики з урахуванням політики конфіденційності бази практики;
- можливість працевлаштування випускників спеціальності музичного мистецтва.

Здобувач вищої освіти має право обирати базу практики.

1.2. ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Академічна характеристика виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти:

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність	014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Рік навчання	1
Семестр	2
Термін практики	6 тижнів
Кількість годин	270 год
Кількість кредитів ECTS	9
Вид підсумкового контролю	Диференційований залік

Мета виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти – оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними технологіями, засобами та формами організації освітнього процесу з музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти, формування та розвиток у них професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час виконання педагогічної роботи в закладі освіти з урахуванням сучасних тенденцій розвитку науки і мистецтва, аспектів соціальної та етичної відповідальності, готових до творчої науково-педагогічної діяльності, безперервної самоосвіти та професійного самовдосконалення, виховання потреби систематично формувати професійні компетентності та навички і творчо застосовувати їх у професійній діяльності.

Завдання виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти:

– формувати вміння здійснювати професійну діяльність у закладах загальної середньої освіти на основі врахування закономірностей вікового інтелектуального, фізіологічного та психологічного розвитку учнівської аудиторії;

– формувати уміння і навички використовувати на практиці новітні методики навчання мистецтва учнів 10-11 класів, досвід українських та зарубіжних вчених, педагогів-музикантів, мистецтвознавців а також дослідження у сфері суміжних галузей наук – музичної педагогіки, психології, музикознавства, народознавства;

– формувати вміння здійснювати навчальну, музично-виховну, мистецько-просвітницьку діяльність, розробляти зміст і структуру уроків мистецтва/музичного мистецтва, сценарії музично-виховних заходів, організувати різні форми позакласної, гурткової роботи, здатність здійснювати добір ефективних засобів технологічного забезпечення освітнього процесу, творчо їх реалізувати.

– стимулювати потребу вивчати нові досягнення музичної культури та передовий педагогічний досвід для впровадження його в освітній процес;

– формувати уміння і навички вільно оперувати художньо-ілюстративним матеріалом;

– формувати уміння і навички знаходити контакт з аудиторією (стара школа);

– формувати уміння і навички застосовувати на уроці та в позаурочній музичній діяльності інформаційні технології;

– формувати уміння і навички працювати з першоджерелами, з науково-методичною літературою, з хрестоматійними посібниками.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти спрямована на формування у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі загальної мистецької освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

ЗК 01: Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 02: Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 03: Здатність планувати освітню діяльність, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК 04: Здатність виявляти та вирішувати проблеми, бути критичним і самокритичним.

ЗК 05: Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 07: Здатність здійснювати дослідження за предметною спеціальністю, прогнозувати та презентувати отримані результати.

СК 01: Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

СК 02: Здатність проводити різні форми навчальної, виховної роботи в закладі загальної середньої освіти та забезпечувати досягнення результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб здобувачів, використовувати інновації у професійній діяльності.

СК 03: Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

СК 04: Здатність до моделювання змісту та структури уроків, добору дидактичних матеріалів, формування в здобувачів освіти компетентностей, досягнення результатів навчання, передбачених у типових освітніх програмах та здійснення інтегрованого навчання.

СК 05: Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації здобувачів загальної середньої освіти до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

СК 06: Здатність до конструктивної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

СК 07: Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

СК 08: Здатність формувати в здобувачів загальної середньої освіти культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

СК 09: Здатність критично осмислювати та досліджувати проблеми у галузі педагогіки мистецтва і на межі галузей знань.

СК 10: Здатність усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки виникнення і розвитку педагогіки мистецтва та використовувати їх в освітньому процесі й просвітницькій діяльності.

СК 11: Здатність розв'язувати педагогічні проблеми у нових освітніх середовищах за наявності неповної інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 12: Здатність керувати художньо-пізнавальною, творчою, музично-виконавською діяльністю особистості з урахуванням проявів її емо-

ційної та вольової сфер, виявів творчої активності в умовах освітнього процесу та за його межами.

СК 13: Здатність до культуровідповідного розуміння змісту мистецьких образів, специфіки національних мистецьких мов та їх реалізації у професійній мистецько-освітній діяльності.

СК 14: Здатність відчувати та проявляти емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до творів музичного мистецтва, сприймати, зберігати та відтворювати музичний матеріал, інтерпретувати та тлумачити художньо-образний зміст музики.

СК 15: Здатність використовувати у професійній діяльності музично-виконавські (інструментально-виконавські, вокально-виконавські, диригентсько-хорові) уміння, здійснювати виконавський аналіз музичних творів.

СК 16: Здатність до безперервного особистісного і професійного зростання, постійної та систематичної роботи з вдосконалення педагогічної майстерності, забезпечення якості загальної середньої освіти.

СК 17: Здатність використовувати в освітньому процесі сучасні види мистецтва і мистецьких практик для формування у здобувачів загальної середньої освіти цілісної художньої картини світу, забезпечення їх мистецьких інтересів і потреб.

СК18: Здатність керувати діяльністю сучасних музичних колективів, організовувати конкурси, фестивалі, огляди відповідно до сучасних соціокультурних тенденцій, суспільних запитів та виховних завдань закладів загальної середньої освіти.

Програмні результати навчання:

ПРН 01: Уміти планувати й здійснювати освітню діяльність на засадах гуманізму, патріотизму згідно із нормативними документами у галузі загальної середньої освіти, концептуальними ідеями Нової української школи, провідними тенденціями та інноваціями світової та вітчизняної педагогіки, забезпечувати та оцінювати її якість. Визначати актуальні проблеми сучасної педагогіки, аргументувати шляхи їх вирішення.

ПРН 02: Уміти класифікувати, упорядковувати й узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов освітнього процесу, потреб формування в учнів компетентностей, передбачених освітніми програмами, забезпечувати конструктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу, здійснювати інтегроване навчання.

ПРН 05: Дотримуватись культури академічної доброчесності у власній діяльності та вміти формувати її в здобувачів загальної середньої освіти.

ПРН 06: Розуміти значущість культури і мистецтва для виховання і розвитку особистості, керуватися у своїй діяльності цінностями світової і національної культури, принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 08: Моделювати зміст і структуру інтегрованих уроків мистецтва різних типів (стандартних і нестандартних), володіти методичним інструментарієм, технологіями мистецької інтеграції, формами організації художньо-творчого розвитку особистості. Забезпечувати досягнення результатів мистецького навчання з урахуванням індивідуальних особливостей мистецького розвитку, мистецьких інтересів і потреб здобувачів загальної середньої освіти, оцінювати їх мистецькі досягнення.

ПРН 09: Знати психологічні особливості сприйняття, пам'яті та мислення здобувачів загальної середньої освіти різних вікових груп, застосовувати методи психодіагностики, формування мотивації, позитивної самооцінки, арт-терапії, психологічної підтримки, корекції, подолання різного типу стресогенних факторів під час художньо-педагогічного спілкування з аудиторією. Знати та дотримуватися умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ПРН 10: Демонструвати емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до творів музичного мистецтва різних епох, стилів та жанрів, уміння запам'ятовувати, зберігати, відтворювати, інтерпретувати, аналізувати, тлумачити їх ідейний та художньо-образний зміст. Застосовувати музично-виконавську майстерність у процесі проведення уроків мистецтва та у художньо-просвітницькій, виховній діяльності.

ПРН 11: Демонструвати музично-виконавські (інструментально-виконавські, вокально-виконавські, диригентсько-хорові) уміння, навички аналізу музичних творів. Уміти планувати процес підготовки музичного твору до виконавської інтерпретації, визначати завдання репетиційного процесу, аргументувати способи і методи його оптимальної організації в різних умовах, досягати художньо-виконавських результатів.

ПРН 12: Застосовувати у професійній діяльності цифрові освітні ресурси, інформаційно-комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо, створювати блоги, презентації, буклети, фонотеки, віртуальні екскурсії тощо.

ПРН 13: Знати і застосовувати в освітньому процесі різні види сучасного мистецтва (музичного, образотворчого, театрального, екранного

тощо) і мистецьких практик, забезпечувати запити і потреби здобувачів загальної середньої освіти щодо актуальних у суспільстві форм мистецької (музичної) діяльності.

ПРН 14: Знати і застосовувати інноваційні технології роботи з музичними колективами, вміти організовувати конкурси, фестивалі, огляди музичної творчості, реалізовувати музично-естетичні інтереси здобувачів освіти, сприяти їх мистецькому та творчому розвитку. Вміти планувати й реалізовувати репетиційний процес, добирати музичний репертуар, креативно komponувати програми концертних виступів відповідно до завдань музично-просвітницької, музично-виховної діяльності.

Бази виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти: заклади загальної середньої освіти.

ЗМІСТ виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти

І Модуль – 1.1. Навчальна робота

Студент-практикант повинен:

1. Спостерігати та аналізувати уроки мистецтва у 10-11 класах, які проводить учитель, підготувати та провести пробні уроки протягом семи днів.

В обов'язковому порядку студент повинен відвідувати всі уроки мистецтва у 10-11 класах за розкладом, що має бути зафіксовано у щоденнику педагогічної практики.

2. Визначити дати проведення залікових уроків, опрацювати теми уроків, консультацій з учителем та керівником з фаху, складання планів-конспектів уроків, затвердження їх учителем та керівником з фаху.

3. Провести: 8 уроків мистецтва 10-11 класах (з яких 6 уроків є заліковими), виховний захід на музично-естетичну тему. Поурочні плани-конспекти, сценарії виховних заходів разом з методичними матеріалами та наочністю до них додаються до документів з практики. Відвідати уроки однокурсників, проаналізувати їх. На заліковому уроці, який проводить практикант, крім учителя, керівника (з фаху) практики мають бути присутні всі студенти-практиканти, що закріплені за цим закладом загальної середньої освіти.

4. Виконати індивідуальне завдання (за вибором здобувача вищої освіти з поданого переліку).

1.2. Виховна робота

Виховна робота включає такі напрями виховання учнів:

- формування національної свідомості на матеріалі творчої музичної спадщини українських композиторів, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати;
- утвердження принципів вселюдської моралі;
- формування творчої особистості;
- виховання свідомого ставлення до навчання, розвиток пізнавальної активності та культури розумової праці;
- забезпечення високої музично-естетичної освіченості і морально-етичної вихованості особистості;
- формування екологічної культури дитини, гармонії її відносин з природою;
- забезпечення повноцінного розвитку дітей, охорони та зміцнення їхнього здоров'я;

Студент-практикант повинен:

1. Самостійно спланувати і провести захід на музично-естетичну тему, скласти його розгорнутий план-конспект. План-конспект (сценарій) заходу слід скласти заздалегідь і подати вчителю та керівнику з фаху від університету на підпис не пізніше як за два-три дні до його проведення. Дата проведення виховного заходу має відповідати календарному планові. Обов'язково відвідувати всі виховні заходи, що проводяться у класі, що має бути зафіксовано у щоденнику педагогічної практики.

2. Завдання з педагогіки:

- підготувати фрагмент плану виховної роботи класного керівника та розробити власний фрагмент альтернативного плану виховної роботи (на період проходження практики); обґрунтувати його доцільність;
- підготувати (розробити план-конспект заходу) та провести виховний захід;
- виконати самоаналіз виховного заходу (комплексний самоаналіз проведеного заходу);
- конспект проведеного навчального заняття;
- виконати самоаналіз проведеного заняття (комплексний самоаналіз проведеного уроку).

1.3. Методична, науково-дослідницька робота

1. Методична робота студента-практиканта включає вивчення ним навчальної програми, підручників, посібників, підготовку методичних розробок уроків та виховних заходів, участь у засіданнях методичних об'єднань, участь в обговоренні уроків та виховних заходів, участь у групових консультаціях і конференціях, нарадах, семінарах, які проводять керівники практики. Студенти повинні опрацювати навчальні посібники, з якими працює учитель мистецтва, методичні розробки, проаналізувати варіативні програми, визначити можливість чи неможливість проведення уроків за цими програмами, підготувати добірку науково-методичних джерел.

2. Упродовж практики здобувач вищої освіти опрацює наукові та музично-педагогічні джерела за темою магістерського дослідження, формує список використаних джерел.

3. Виконання завдання з психології:

- здійснити діагностику професійних намірів учнів класу за допомогою методики «Диференційно-діагностичний опитувальник Е. А. Клімова (ДДО)»;
- здійснити діагностику типу особистості за методикою Холланда;
- скласти звіт про вивчення професійних інтересів та намірів учнів класу.

4. Ведення щоденника педагогічної практики. Робота над щоденником допомагає йому осмислити особливості навчально-виховної роботи у конкретному навчальному закладі, класі, психологічні особливості конкретних учнів і класної групи в цілому, детально зафіксувати всю проведenu за день роботу згідно індивідуального плану, визначити її позитивні моменти і недоліки, шляхи поліпшення своєї діяльності, фіксувати необхідні фактичні дані та думки для написання магістерської роботи, оцінити формування досвіду власної педагогічної діяльності та діяльності товаришів; записати поради вчителя, класного керівника, керівника з фаху, педагога, психолога.

5. Виконання (написання) загального звіту про проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.

Критерії оцінювання результатів проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти

Організація та оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка»

(https://drive.google.com/file/d/1aD_jeLjGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view). Підсумки практики оцінюються диференційованим заліком за 100-бальною шкалою. Оцінювання виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти (див. *таблицю*) є комплексним – додаються бали складових модуля: навчальна робота (30 б.), виховна робота 30 б., методична, науково-дослідницька робота (40 б.).

Розподіл балів для оцінювання практики

№ ЗМ 1	Вид діяльності	Кількість уроків	Максимальна кількість балів
1.1. Навчальна робота	Уроки мистецтва 10-11 класи	6	25
	Індивідуальне завдання	1	5
	1.1 разом		30
1.2. Виховна робота	Виховний захід на музично-естетичну тему	1	15
	Завдання з педагогіки	1	15
	1.2 разом		30
1.3. Методична, науково-дослідницька робота	Щоденник	1	10
	Звіт	1	5
	Добірка науково-методичних джерел		10
	Завдання з психології		15
	1.3 разом		40
	Всього		100

Під час формування загальної оцінки за проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти враховується:

- ✓ Рівень розвитку професійної компетентності.
- ✓ Ступінь і якість виконання завдань практики.
- ✓ Якість оформлення звітної документації.

*Загальні критерії оцінювання виробничої педагогічної практики
в закладах загальної середньої освіти*

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно (90-100 б.)	Відмінна підготовка та виконання усіх завдань практики у повному обсязі, уміння творчо та креативно застосовувати набуті знання та вміння з фаху; самостійна й методично вірна розробка планів-конспектів уроків, сценаріїв виховних заходів; проведення уроків та позаурочних виховних заходів із застосуванням інноваційних технологій педагогічної діяльності; уміння працювати з науково-методичною літературою та систематизувати, узагальнювати її. Зразкова звітна документація.
Дуже добре (82-89 б.)	Усі завдання практики виконані вірно, але проведення уроків та позаурочних виховних заходів без застосування інноваційних технологій педагогічної діяльності; проявлено здатність самостійно й методично вірно розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів; у звітній документації присутнє уміння правильно, однак недостатньо обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі аналізу проведених уроків та позаурочних заходів.
Добре (75-81 б.)	Завдання практики виконані вірно, але недостатньо повно; прояв належного рівня знань, умінь, навичок, але з незначними помилками; здатність методично грамотно, але частково з допомогою керівника практики розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів і проводити уроки та позаурочні виховні заходи, однак без прояву ініціативності; присутнє уміння працювати з науково-методичною літературою, однак лише з шкільними підручниками та методичними розробками уроків; звітна документація оформлена недостатньо повно.
Задовільно (64-73 б.)	Завдання практики виконано не в повному обсязі, при їх виконанні допускалися суттєві помилки; прояв посередніх знань, умінь та навичок; невміння самостійно розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів, проводити уроки та організовувати позаурочні виховні заходи (потребує допомоги учителя); робота з науковими джерелами викликає труднощі; в оформленні звітної документації присутні помилки.
Достатньо (60-72 б.)	Завдання практики виконані в неповному обсязі, у ході їх виконання мають місце «грубі» помилки; знання, уміння, навички розробки планів-конспектів, сценаріїв виховних заходів на достатньому рівні; невміння самостійно проводити уроки та організовувати позаурочні виховні заходи; невміння працювати з науково-методичною літературою; у звітній документації, зокрема у звіті відсутні висновки з питань проходження практики.

Незадовільно з можливістю перекладання (35-59 б.)	Завдання практики не виконані; не проведено заплановану кількість уроків, позаурочний виховний захід проведено за допомогою класного керівника; відсутня робота з науково-методичними джерелами; звітна документація здана невчасно та не в повному обсязі, з помилками (звіт не містить усіх необхідних структурних елементів, визначених програмою практики).
Незадовільно Менше 35 балів	Завдання практики не виконані, відсутня звітна документація.

1.3. ВИРОБНИЧА ПЕРЕДДИПЛОМНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Академічна характеристика виробничої переддипломної педагогічної практики:

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність	014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Рік навчання	2
Семестр	3
Термін практики	6 тижнів
Кількість годин	270 год
Кількість кредитів ECTS	9
Вид підсумкового контролю	Диференційований залік

Мета виробничої переддипломної педагогічної практики – оволодіння здобувачами вищої освіти базою фахових умінь, методологією наукового дослідження, сучасними інформаційними технологіями, здатністю розв’язувати проблеми щодо організації освітнього процесу з музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти, з урахуванням вимог Нової української школи, сучасних тенденцій розвитку науки і мистецтва, аспектів соціальної та етичної відповідальності, виховання готовності до творчої науково-педагогічної діяльності, безперервної самоосвіти та професійного самовдосконалення.

Завдання виробничої переддипломної педагогічної практики:

- формувати вміння проектувати професійний, особистісний саморозвиток, попереджати професійні кризи, забезпечувати власну конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг;

- розвивати обізнаність із загальнодидактичними та художньо-педагогічними принципами музичної освіти, сучасними формами освітнього процесу, інноваційними технологіями музичного навчання і виховання учнів, актуальними проблемами у галузі музичної педагогіки. Обізнаність із концептуальними засадами здійснення музично-педагогічної діяльності в умовах Нової української школи, здатність до реалізації освітніх задач в умовах компетентнісного та особистісно зорієнтованого підходів до навчання; вміння здійснювати науково-дослідницьку діяльність в музично-педагогічній сфері;

- удосконалювати вміння здійснювати навчальну, музично-виховну, мистецько-просвітницьку діяльність, розробляти змісті структуру уроків музичного мистецтва, сценарії музично-виховних заходів, організувати різні форми позакласної, гурткової роботи, здатність здійснювати добір ефективних засобів технологічного забезпечення освітнього процесу, творчо їх реалізувати.

- формувати здатність здійснювати музикознавчий, музично-теоретичний, виконавський та художньо-педагогічний аналіз музичних творів, діагностувати якість музичного виконання, вирішувати різного роду музично-виконавські завдання (проведення лекцій-концертів);

- формувати вміння і навички керувати діяльністю вокально-хорових колективів: відпрацьовувати елементи вокально-хорового звучання (стрій, ансамбль, дикція, артикуляція), добирати і застосовувати засоби художньої виразності, діагностувати і виправляти недоліки вокально-хорового виконавства, використовувати мотиваційні і заохочувальні технології, орієнтовані на удосконалення процесу виконання вокально-хорового репертуару.

- формувати вміння і навички керівництва учнівським хоровим колективом, технічних художньо-виконавських диригентських умінь і навичок, вербального тлумачення художньо-образного змісту музики, здійснювати інтерпретацію хорових творів, використовувати засоби художньої виразності у процесі музичної діяльності.

- формувати вміння і навички застосовувати мультимедійні засоби навчання мистецтва учнів 10-11 класів;

– удосконалювати уміння і навички науково-дослідницької діяльності (підготовка тез/статті за темою магістерського дослідження).

Виробнича переддипломна педагогічна практика спрямована на формування у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі загальної мистецької освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

ЗК 01: Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 02: Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 03: Здатність планувати освітню діяльність, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК 04: Здатність виявляти та вирішувати проблеми, бути критичним і самокритичним.

ЗК 05: Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 07: Здатність здійснювати дослідження за предметною спеціальністю, прогнозувати та презентувати отримані результати.

СК 01: Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

СК 02: Здатність проводити різні форми навчальної, виховної роботи в закладі загальної середньої освіти та забезпечувати досягнення результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб здобувачів, використовувати інновації у професійній діяльності.

СК 03: Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

СК 04: Здатність до моделювання змісту та структури уроків, добору дидактичних матеріалів, формування в здобувачів освіти компетентностей, досягнення результатів навчання, передбачених у типових освітніх програмах та здійснення інтегрованого навчання.

СК 05: Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації здобувачів загальної середньої освіти до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

СК 06: Здатність до конструктивної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

СК 07: Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

СК 08: Здатність формувати в здобувачів загальної середньої освіти культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

СК 09: Здатність критично осмислювати та досліджувати проблеми у галузі педагогіки мистецтва і на межі галузей знань.

СК 10: Здатність усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки виникнення і розвитку педагогіки мистецтва та використовувати їх в освітньому процесі й просвітницькій діяльності.

СК 11: Здатність розв'язувати педагогічні проблеми у нових освітніх середовищах за наявності неповної інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 12: Здатність керувати художньо-пізнавальною, творчою, музично-виконавською діяльністю особистості з урахуванням проявів її емоційної та вольової сфер, виявів творчої активності в умовах освітнього процесу та за його межами.

СК 13: Здатність до культуровідповідного розуміння змісту мистецьких образів, специфіки національних мистецьких мов та їх реалізації у професійній мистецько-освітній діяльності.

СК 14: Здатність відчувати та проявляти емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до творів музичного мистецтва, сприймати, зберігати та відтворювати музичний матеріал, інтерпретувати та тлумачити художньо-образний зміст музики.

СК 15: Здатність використовувати у професійній діяльності музично-виконавські (інструментально-виконавські, вокально-виконавські, диригентсько-хорові) уміння, здійснювати виконавський аналіз музичних творів.

СК 16: Здатність до безперервного особистісного і професійного зростання, постійної та систематичної роботи з вдосконалення педагогічної майстерності, забезпечення якості загальної середньої освіти.

СК 17: Здатність використовувати в освітньому процесі сучасні види мистецтва і мистецьких практик для формування у здобувачів загальної середньої освіти цілісної художньої картини світу, забезпечення їх мистецьких інтересів і потреб.

СК18: Здатність керувати діяльністю сучасних музичних колективів, організувати конкурси, фестивалі, огляди відповідно до сучасних соціокультурних тенденцій, суспільних запитів та виховних завдань закладів загальної середньої освіти.

Програмні результати навчання:

ПРН 01: Уміти планувати й здійснювати освітню діяльність на засадах гуманізму, патріотизму згідно із нормативними документами у галузі загальної середньої освіти, концептуальними ідеями Нової української школи, провідними тенденціями та інноваціями світової та вітчизняної педагогіки, забезпечувати та оцінювати її якість. Визначати актуальні проблеми сучасної педагогіки, аргументувати шляхи їх вирішення.

ПРН 02: Уміти класифікувати, упорядковувати й узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов освітнього процесу, потреб формування в учнів компетентностей, передбачених освітніми програмами, забезпечувати конструктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу, здійснювати інтегроване навчання.

ПРН 05: Дотримуватись культури академічної доброчесності у власній діяльності та вмінні формувати її в здобувачів загальної середньої освіти.

ПРН 06: Розуміти значущість культури і мистецтва для виховання і розвитку особистості, керуватися у своїй діяльності цінностями світової і національної культури, принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 08: Моделювати зміст і структуру інтегрованих уроків мистецтва різних типів (стандартних і нестандартних), володіти методичним інструментарієм, технологіями мистецької інтеграції, формами організації художньо-творчого розвитку особистості. Забезпечувати досягнення результатів мистецького навчання з урахуванням індивідуальних особливостей мистецького розвитку, мистецьких інтересів і потреб здобувачів загальної середньої освіти, оцінювати їх мистецькі досягнення.

ПРН 09: Знати психологічні особливості сприйняття, пам'яті та мислення здобувачів загальної середньої освіти різних вікових груп, застосовувати методи психодіагностики, формування мотивації, позитивної самооцінки, арт-терапії, психологічної підтримки, корекції, подолання різного типу стресогенних факторів під час художньо-педагогічного спілкування з аудиторією. Знати та дотримуватися умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ПРН 10: Демонструвати емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до творів музичного мистецтва різних епох, стилів та жанрів, уміння запам'ятовувати, зберігати, відтворювати, інтерпретувати, аналізувати, тлумачити їх ідейний та художньо-образний зміст. Застосовувати музично-виконавську майстерність у процесі проведення уроків мистецтва та у художньо-просвітницькій, виховній діяльності.

ПРН 11: Демонструвати музично-виконавські (інструментально-виконавські, вокально-виконавські, диригентсько-хорові) уміння, навички аналізу музичних творів. Уміти планувати процес підготовки музичного твору до виконавської інтерпретації, визначати завдання репетиційного процесу, аргументувати способи і методи його оптимальної організації в різних умовах, досягати художньо-виконавських результатів.

ПРН 12: Застосовувати у професійній діяльності цифрові освітні ресурси, інформаційно-комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо, створювати блоги, презентації, буклети, фонотеки, віртуальні екскурсії тощо.

ПРН 13: Знати і застосовувати в освітньому процесі різні види сучасного мистецтва (музичного, образотворчого, театрального, екранного тощо) і мистецьких практик, забезпечувати запити і потреби здобувачів загальної середньої освіти щодо актуальних у суспільстві форм мистецької (музичної) діяльності.

ПРН 14: Знати і застосовувати інноваційні технології роботи з музичними колективами, вміти організовувати конкурси, фестивалі, огляди музичної творчості, реалізовувати музично-естетичні інтереси здобувачів освіти, сприяти їх мистецькому та творчому розвитку. Вміти планувати й реалізовувати репетиційний процес, добирати музичний репертуар, креативно компонувати програми концертних виступів відповідно до завдань музично-просвітницької, музично-виховної діяльності.

ПРН 15: Визначати індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирати ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

Бази виробничої переддипломної педагогічної практики: заклади загальної середньої освіти.

ЗМІСТ виробничої переддипломної педагогічної практики

І Модуль – 1.1. Навчальна робота

Студент-практикант повинен:

1. В обов'язковому порядку студент повинен відвідувати всі уроки мистецтва у 10-11 класах за розкладом, що має бути зафіксовано у щоденнику педагогічної практики.

2. Визначити дати проведення залікових уроків, опрацювати теми уроків, консультацій з учителем та керівником з фаху, складання планів-конспектів уроків, затвердження їх учителем та керівником з фаху.

3. Провести: 2 уроки мистецтва в 10-11 класах з використанням мультимедійних засобів (посилання на відео та аудіо презентації обов'язково вказати у розгорнутому плані-конспекті уроку).

4. Самостійно спланувати і провести лекцію-концерт для учнів 10-11 класів (з обов'язковою демонстрацією власної виконавської майстерності – вокально-хорової чи інструментальної (за вибором здобувача вищої освіти). Обов'язково скласти розгорнутий план-конспект лекції-концерту (із зазначенням музичного репертуару).

5. Відвідати уроки однокурсників, проаналізувати їх.

6. Виконати індивідуальне завдання.

На заліковому уроці, який проводить практикант, крім учителя, керівника (з фаху) практики мають бути присутні всі студенти-практиканти, що закріплені за цим закладом загальної середньої освіти.

1.2. Виховна робота

Студент-практикант повинен:

1. Підготувати та провести 2 заняття музичного гуртка (вокального гуртка/шкільного хору/фольклорного гуртка/музично-театрального гуртка (за вибором студента та наявністю в закладі загальної середньої освіти того чи того гуртка). Обов'язково скласти розгорнутий план-конспект заняття музичного гуртка (із зазначенням музичного репертуару).

2. Завдання з педагогіки:

- знайомитися з планом виховної роботи в старшій школі;
- спланувати і провести виховний захід, скласти його розгорнутий план-конспект. План-конспект (сценарій) заходу слід скласти заздалегідь і подати вчителю та керівнику з педагогіки університету на підпис не пізніше як за два-три дні до його проведення. Дата проведення виховного заходу має відповідати календарному планові.
- виконати самоаналіз проведеного виховного заходу;
- виконати аналіз уроку мистецтва, проведеного вчителем;
- виконати самоаналіз проведеного уроку мистецтва.

- відвідувати всі виховні заходи, що проводяться у класі, що має бути зафіксовано у щоденнику педагогічної практики.

1.3. Методична, науково-дослідницька робота

1. Методична робота студента-практиканта включає вивчення ним навчальної програми, підручників, посібників, підготовку методичних розробок уроків та виховних заходів, участь у засіданнях методичних об'єднань, участь в обговоренні уроків та виховних заходів, участь у групових консультаціях і конференціях, нарадах, семінарах, які проводять керівники практики. Студенти повинні опрацювати навчальні посібники, з якими працює учитель музичного мистецтва/мистецтва 10-11 класів, методичні розробки, проаналізувати варіативні програми, визначити можливість чи неможливість проведення уроків за цими програмами.

2. Дослідницька робота включає в себе підготовку тез/статті (оформлених відповідно вимог до написання тез/статті) за темою магістерського дослідження здобувача вищої освіти.

3. Виконання завдання з психології (проведення методики дослідження, обробка та аналіз результатів дослідження, виконання звіту).

4. Ведення щоденника педагогічної практики. Робота над щоденником допомагає осмислити особливості навчально-виховної роботи у конкретному навчальному закладі, класі, психологічні особливості конкретних учнів і класної групи в цілому, детально зафіксувати всю проведену за день роботу згідно індивідуального плану, визначити її позитивні моменти і недоліки, шляхи поліпшення своєї діяльності, фіксувати необхідні фактичні дані та думки для написання магістерської роботи, оцінити формування досвіду власної педагогічної діяльності та діяльності товаришів; записати поради вчителя, класного керівника, керівника з фаху, педагога, психолога.

5. Виконання загального звіту про проходження виробничої переддипломної педагогічної практики.

Критерії оцінювання результатів проходження виробничої переддипломної педагогічної практики

Організація та оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка»

(https://drive.google.com/file/d/1aD_jeLjGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKuff/view). Підсумки практики оцінюються диференційованим заліком за 100-бальною шкалою. Оцінювання виробничої переддипломної педагогічної практики (див. *таблицю*) є комплексним – додаються бали складових модулів: навчальна робота (30 б.), виховна робота 30 б., методична, науково-дослідницька робота (40 б.).

Розподіл балів для оцінювання практики

№ ЗМ 1	Вид діяльності	Кількість уроків	Максимальна кількість балів
1.1. Навчальна робота	Уроки мистецтва 10-11 класи з використанням мультимедійних технологій	2	15
	Лекція-концерт	1	10
	Індивідуальне завдання	1	5
	1.1 разом		30
1.2 Виховна робота	Заняття музичного гуртка	2	15
	Завдання з педагогіки	1	15
	1.2 разом		30
1.3 Методична, науково-дослідницька робота	Підготовка тез/статті за темою магістерського дослідження	1	10
	Щоденник	1	10
	Звіт	1	5
	Завдання з психології		15
	1.3 разом		40
	Всього		100

Під час формування загальної оцінки за проходження виробничої переддипломної педагогічної практики враховується:

- ✓ Рівень розвитку професійної компетентності.
- ✓ Ступінь і якість виконання завдань практики.
- ✓ Якість оформлення звітної документації.

Загальні критерії оцінювання виробничої переддипломної педагогічної практики

Оцінка	Критерії оцінювання
<p>Відмінно (90-100 б.)</p>	<p>Виконання усіх завдань практики у повному обсязі, на високому рівні; уміння творчо та креативно застосовувати набуті знання та вміння з фаху; самостійна й методично вірна розробка планів-конспектів уроків, сценаріїв виховних заходів, лекції-концерту; проведення уроків та позаурочних виховних заходів із застосуванням мультимедійних технологій; уміння самостійно працювати над науково-методичними джерелами, викладати письмово власну думку (підготовка тез/статті). Зразкова звітна документація. Здобувач вищої освіти дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>Дуже добре (82-89 б.)</p>	<p>Усі завдання практики виконані вірно, але проведення уроків та позаурочних виховних заходів без застосування інноваційних технологій педагогічної діяльності; проявлено здатність самостійно й методично вірно розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів, лекції-концерту; у звітній документації присутнє уміння правильно, однак недостатньо обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі аналізу проведених уроків та позаурочних заходів. Здобувач вищої освіти дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>Добре (75-81 б.)</p>	<p>Завдання практики виконані вірно, але недостатньо повно; прояв належного рівня знань, умінь, навичок, але з незначними помилками; здатність методично грамотно, але частково з допомогою керівника практики розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів і проводити уроки та позаурочні виховні заходи, однак без прояву ініціативності; присутнє уміння працювати з науково-методичною літературою, однак, при підготовці тез/статті присутні незначні помилки; звітна документація оформлена недостатньо повно. Здобувач вищої освіти дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>Задовільно (64-73 б.)</p>	<p>Завдання практики виконано не в повному обсязі, при їх виконанні допускалися суттєві помилки; прояв посередніх знань, умінь та навичок; невміння самостійно розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів, проводити уроки та організовувати позаурочні виховні заходи (потребує допомоги учителя); підготовка тез/статті викликає труднощі, потребує допомоги викладача з фаху; в оформленні звітної документації присутні помилки. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.</p>

<p>Достатньо (60-72 б.)</p>	<p>Завдання практики виконані в неповному обсязі, у ході їх виконання мають місце «грубі» помилки; знання, уміння, навички розробки планів-конспектів, сценаріїв виховних заходів на достатньому рівні; невміння самостійно проводити уроки та організувати позаурочні виховні заходи; невміння працювати з науковими джерелами, що унеможлиблює самостійну підготовку тез/статті; у звітній документації, зокрема у звіті відсутні висновки з питань проходження практики. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>Незадовільно з можливістю перекладання (35-59 б.)</p>	<p>Завдання практики не виконані; не проведено заплановану кількість уроків, позаурочний виховний захід проведено за допомогою класного керівника; підготовка тез/статті незавершена; звітна документація здана невчасно та не в повному обсязі, з помилками (звіт не містить усіх необхідних структурних елементів, визначених програмою практики). Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.</p>
<p>Незадовільно Менше 35 балів</p>	<p>Завдання практики не виконані, відсутня звітна документація. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.</p>

1.4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Затверджена наказом міністерства освіти і науки України № 641 від 16.06.2015. URL: <http://osvita.ua/legislation/other/5397/>
2. Критерії оцінювання навчальних досягнень у системі загальної середньої освіти. 12-бальна система. Київ, 2000.
3. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. *Шкільний світ*. 2002. № 9.
4. Методичні рекомендації до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14.02.96 р.).
5. Падалка Г.М. Мистецька освіта: сучасні проблеми розвитку. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*: збірник наукових праць. Київ: НПУ, 2009. Вип. 17 (12).
6. Педагогічна практика студентів у загальноосвітніх навчальних закладах (освітньо-кваліфікаційні рівні «бакалавр», «спеціаліст»): начальний посібник / уклад.: Соловей М.І., Ніколаєва С.Ю., Спіцин Є.С., Кудіна В.В., Бражник Н.О., Демчук В.С. Київ: Ленвіт, 2010. 133 с.

7. Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція). URL: https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSIMUozdmc2Ti0xY3MzMS1hbjlXLVV_QSDZmNjU4/view?usp=sharing
8. Совік Т.В. Методичні рекомендації та програми до навчальної і педагогічної практик з музики (для студентів заочної форми навчання напряму підготовки 6.010104 Музичне мистецтво). Кам'янець-Подільський: Волощук В., 2013. 29 с.
9. Совік Т.В. Навчальна педагогічна практика у спеціалізованих навчальних закладах: навч. метод. посібник. Харків: Діса плюс, 2021. 62 с.
10. Совік Т.В. Методика викладання музичного мистецтва в спеціалізованих навчальних закладах: навч. метод. посібник. Харків: Діса плюс, 2021. 122 с.
11. Совік Т.В. Використання нотного редактора Finale під час дистанційного навчання музичних дисциплін. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 92, No 6. С. 154–171. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v92i6.5128>
12. Совік Т.В. Формування практико-діяльнісної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва під час проходження педагогічної практики. *Педагогічний дискурс*. 2022. № 33. С. 19–24. DOI: <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2022.33.02>
13. Совік Т.В., Пухальський Т.Д. Формування технологічної компетенції студентів-музикантів у закладах вищої освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023 № 209. С. 285-289. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-209-285-289>
14. Як провести виховну годину / [упоряд. Л. Шелестова, Н. Чиренко]. Київ: Шк. світ, 2009. 128 с.

Рекомендовані джерела інформації

http://metodportal.net/node/4697	Методичний портал
https://osvita.ua/	Освітній портал України
https://osvitoria.org/	Освіторія
https://naurok.com.ua/	Освітній проект «На урок» для вчителів
http://lashinaolga.at.ua/	Персональний сайт учителя мистецтва Лашиної О.М.
http://naurok.com.ua//biblioteka/mistectvo/typ-7	Розробки уроків мистецтва
http://cutt.ly/ctk90Vq	Мистецтво у школі (матеріали до уроків)

2. ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

2.1. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Музичне мистецтво) спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) другого (магістерського) рівня вищої освіти.

ВСТУП

Академічна характеристика виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти:

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність	014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Рік навчання	1
Семестр	2
Термін практики	6 тижнів
Кількість годин	270 год
Кількість кредитів ECTS	9
Вид підсумкового контролю	Диференційований залік

Статус дисципліни: виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти належить до обов'язкових освітніх компонент професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) з спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметною спеціальністю 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Предметом виробничої педагогічної практики в закладах освіти є професійне становлення майбутнього вчителя мистецтва, музичного мистецтва, яке відбувається у процесі ідентифікації себе як професіонала, який здобуває та реалізує на власному педагогічному досвіді професійні якості педагога.

Програма виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) підготовки Магістра спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) затвердженої вченою радою К-ПНУ (протокол № 4 від 28 березня 2024 р.). Організація й проведення практик в університеті регламентована Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України

(https://drive.google.com/open?id=1_AhAYS1HfixKG0SN84h13INz4Q-y0RVY) затвердженим наказом Міністерства освіти та науки України № 93 від 08.04.1993 р. (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти № 351 (0351281-94) від 20.12.1994 р.), методичними рекомендаціями до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14.02.96 р.) та Положенням про проведення практик студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

(<https://drive.google.com/file/d/0B/view?resourcekey=0tYSPd5dBX2-ZMCs1ShozJA>), затвердженого вченою радою (нова редакція протокол № 10 від 30 серпня 2021 року).

Терміни проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти: виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти запланована на першому курсі навчання II семестр, термін – 6 тижнів (9 кредитів, 270 год).

Бази виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти: заклади загальної середньої освіти, зокрема Кам'янець-

Подільські ліцеї № 3, 5, 7, 16 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.

Бази проведення практики мають відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають професійній діяльності за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями предметною спеціальністю 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво), достатнє матеріально-технічне й методичне забезпечення для повноцінного функціонування закладу і проходження практики;
- можливість забезпечення висококваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;
- надання здобувачам вищої освіти права користуватися бібліотекою, документацією, необхідною для виконання завдань програми практики з урахуванням політики конфіденційності бази практики;
- можливість працевлаштування випускників спеціальності музичного мистецтва.

Здобувач вищої освіти має право обирати базу практики.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти – оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними технологіями, засобами та формами організації освітнього процесу з музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти, формування та розвиток у них професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час виконання педагогічної роботи в закладі освіти з урахуванням сучасних тенденцій розвитку науки і мистецтва, аспектів соціальної та етичної відповідальності, готових до творчої науково-педагогічної діяльності, безперервної самоосвіти та професійного самовдосконалення, виховання потреби систематично формувати професійні компетентності та навички і творчо застосовувати їх у професійній діяльності.

Завдання виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти:

– формувати вміння здійснювати професійну діяльність у закладах загальної середньої освіти на основі врахування закономірностей вікового інтелектуального, фізіологічного та психологічного розвитку учнівської аудиторії;

– формувати уміння і навички використовувати на практиці новітні методики навчання мистецтва учнів 10-11 класів, досвід українських та зарубіжних вчених, педагогів-музикантів, мистецтвознавців а також дослідження у сфері суміжних галузей наук – музичної педагогіки, психології, музикознавства, народознавства;

– формувати вміння здійснювати навчальну, музично-виховну, мистецько-просвітницьку діяльність, розробляти зміст і структуру уроків музичного мистецтва, сценарії музично-виховних заходів, організовувати різні форми позакласної, гурткової роботи, здатність здійснювати добір ефективних засобів технологічного забезпечення освітнього процесу, творчо їх реалізувати.

– стимулювати потребу вивчати нові досягнення музичної культури та передовий педагогічний досвід для впровадження його в освітній процес;

– формувати уміння і навички вільно оперувати художньо-ілюстративним матеріалом;

– формувати уміння і навички знаходити контакт з аудиторією (стара школа);

– формувати уміння і навички застосовувати на уроці та в позаурочній музичній діяльності інформаційні технології;

– формувати уміння і навички працювати з першоджерелами, з науково-методичною літературою, з хрестоматійними посібниками.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти спрямована на формування у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі загальної мистецької освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

ЗК 01: Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 02: Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 03: Здатність планувати освітню діяльність, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК 04: Здатність виявляти та вирішувати проблеми, бути критичним і самокритичним.

ЗК 05: Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 07: Здатність здійснювати дослідження за предметною спеціальністю, прогнозувати та презентувати отримані результати.

СК 01: Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

СК 02: Здатність проводити різні форми навчальної, виховної роботи в закладі загальної середньої освіти та забезпечувати досягнення результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб здобувачів, використовувати інновації у професійній діяльності.

СК 03: Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

СК 04: Здатність до моделювання змісту та структури уроків, добору дидактичних матеріалів, формування в здобувачів освіти компетентностей, досягнення результатів навчання, передбачених у типових освітніх програмах та здійснення інтегрованого навчання.

СК 05: Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації здобувачів загальної середньої освіти до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

СК 06: Здатність до конструктивної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

СК 07: Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

СК 08: Здатність формувати в здобувачів загальної середньої освіти культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

СК 09: Здатність критично осмислювати та досліджувати проблеми у галузі педагогіки мистецтва і на межі галузей знань.

СК 10: Здатність усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки виникнення і розвитку педагогіки мистецтва та використовувати їх в освітньому процесі й просвітницькій діяльності.

СК 11: Здатність розв'язувати педагогічні проблеми у нових освітніх середовищах за наявності неповної інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 12: Здатність керувати художньо-пізнавальною, творчою, музично-виконавською діяльністю особистості з урахуванням проявів її емо-

ційної та вольової сфер, виявів творчої активності в умовах освітнього процесу та за його межами.

СК 13: Здатність до культуровідповідного розуміння змісту мистецьких образів, специфіки національних мистецьких мов та їх реалізації у професійній мистецько-освітній діяльності.

СК 14: Здатність відчувати та проявляти емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до творів музичного мистецтва, сприймати, зберігати та відтворювати музичний матеріал, інтерпретувати та тлумачити художньо-образний зміст музики.

СК 15: Здатність використовувати у професійній діяльності музично-виконавські (інструментально-виконавські, вокально-виконавські, диригентсько-хорові) уміння, здійснювати виконавський аналіз музичних творів.

СК 16: Здатність до безперервного особистісного і професійного зростання, постійної та систематичної роботи з вдосконалення педагогічної майстерності, забезпечення якості загальної середньої освіти.

СК 17: Здатність використовувати в освітньому процесі сучасні види мистецтва і мистецьких практик для формування у здобувачів загальної середньої освіти цілісної художньої картини світу, забезпечення їх мистецьких інтересів і потреб.

СК18: Здатність керувати діяльністю сучасних музичних колективів, організовувати конкурси, фестивалі, огляди відповідно до сучасних соціокультурних тенденцій, суспільних запитів та виховних завдань закладів загальної середньої освіти.

Програмні результати навчання:

ПРН 01: Уміти планувати й здійснювати освітню діяльність на засадах гуманізму, патріотизму згідно із нормативними документами у галузі загальної середньої освіти, концептуальними ідеями Нової української школи, провідними тенденціями та інноваціями світової та вітчизняної педагогіки, забезпечувати та оцінювати її якість. Визначати актуальні проблеми сучасної педагогіки, аргументувати шляхи їх вирішення.

ПРН 02: Уміти класифікувати, упорядковувати й узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов освітнього процесу, потреб формування в учнів компетентностей, передбачених освітніми програмами, забезпечувати конструктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу, здійснювати інтегроване навчання.

ПРН 05: Дотримуватись культури академічної доброчесності у власній діяльності та вміти формувати її в здобувачів загальної середньої освіти.

ПРН 06: Розуміти значущість культури і мистецтва для виховання і розвитку особистості, керуватися у своїй діяльності цінностями світової і національної культури, принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 08: Моделювати зміст і структуру інтегрованих уроків мистецтва різних типів (стандартних і нестандартних), володіти методичним інструментарієм, технологіями мистецької інтеграції, формами організації художньо-творчого розвитку особистості. Забезпечувати досягнення результатів мистецького навчання з урахуванням індивідуальних особливостей мистецького розвитку, мистецьких інтересів і потреб здобувачів загальної середньої освіти, оцінювати їх мистецькі досягнення.

ПРН 09: Знати психологічні особливості сприйняття, пам'яті та мислення здобувачів загальної середньої освіти різних вікових груп, застосовувати методи психодіагностики, формування мотивації, позитивної самооцінки, арт-терапії, психологічної підтримки, корекції, подолання різного типу стресогенних факторів під час художньо-педагогічного спілкування з аудиторією. Знати та дотримуватися умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ПРН 10: Демонструвати емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до творів музичного мистецтва різних епох, стилів та жанрів, уміння запам'ятовувати, зберігати, відтворювати, інтерпретувати, аналізувати, тлумачити їх ідейний та художньо-образний зміст. Застосовувати музично-виконавську майстерність у процесі проведення уроків мистецтва та у художньо-просвітницькій, виховній діяльності.

ПРН 11: Демонструвати музично-виконавські (інструментально-виконавські, вокально-виконавські, диригентсько-хорові) уміння, навички аналізу музичних творів. Уміти планувати процес підготовки музичного твору до виконавської інтерпретації, визначати завдання репетиційного процесу, аргументувати способи і методи його оптимальної організації в різних умовах, досягати художньо-виконавських результатів.

ПРН 12: Застосовувати у професійній діяльності цифрові освітні ресурси, інформаційно-комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо, створювати блоги, презентації, буклети, фонотеки, віртуальні екскурсії тощо.

ПРН 13: Знати і застосовувати в освітньому процесі різні види сучасного мистецтва (музичного, образотворчого, театрального, екранного тощо) і мистецьких практик, забезпечувати запити і потреби здобувачів

загальної середньої освіти щодо актуальних у суспільстві форм мистецької (музичної) діяльності.

ПРН 14: Знати і застосовувати інноваційні технології роботи з музичними колективами, вміти організовувати конкурси, фестивалі, огляди музичної творчості, реалізовувати музично-естетичні інтереси здобувачів освіти, сприяти їх мистецькому та творчому розвитку. Вміти планувати й реалізовувати репетиційний процес, добирати музичний репертуар, креативно komponувати програми концертних виступів відповідно до завдань музично-просвітницької, музично-виховної діяльності.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Організація й проведення практик в університеті визначається Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України затвердженим наказом Міністерства освіти та науки України № 93 від 08.04.1993 р. (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти № 351 (0351281-94) від 20.12.1994 р.), методичними рекомендаціями до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14.02.96 р.), Положення про проведення практик студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Підготовка до виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти проводиться під час лекційних та практичних занять з методики навчання мистецтва в закладах загальної середньої освіти, актуальних питань сучасної педагогіки, психології освіти, інструментально-виконавської, диригентсько-хорової, вокально-виконавської майстерності, де студенти оволодівають методами, прийомами, засобами навчальної та виховної роботи, формуються вміння оцінювання окремих елементів дидактичної системи, спостерігати й аналізувати навчально-виховний процес у закладах освіти.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти студентів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) за освітньою програмою Середня освіта (Музичне мистецтво) проводиться відповідно до навчального плану.

Ознайомлення здобувачів вищої освіти з програмою практики відбувається на настановній конференції. Керівництво практикою здійснюють науково-педагогічні працівники кафедри музичного мистецтва, кафедри педагогіки та менеджменту освіти, кафедри психології освіти.

Обов'язки здобувачів вищої освіти на практиці

Здобувач вищої освіти-практикант зобов'язаний:

- взяти участь у настановній конференції, з питань організації практики у визначений деканатом час, (пройти в Університеті інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності; отримати направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання);
- своєчасно прибути на базу практики;
- якісно та в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, індивідуальне завдання;
- вивчити зміст програми даного виду практики та методичних рекомендацій до її проведення й постійно користуватися ними під час практики;
- дотримуватися графіка роботи ЗЗСО та правил внутрішнього розпорядку;
- ознайомитися та суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку на базі практики;
- своєчасно оформити звіт та захистити його у терміни, визначені наказом.

Обов'язки керівників практики від кафедри і баз практики

Керівник практики від кафедри:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед направленням здобувачів вищої освіти на практику: інструктаж з охорони праці, та безпеки життєдіяльності, правил поведінки в ЗЗСО; надає здобувачам вищої освіти необхідні документи (направлення, програму, щоденник практики, індивідуальне завдання, тему дипломної роботи, методичні рекомендації щодо оформлення звітної документації). на підприємстві та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт з проводить настановні й підсумкові конференції;
- повідомляє здобувачів вищої освіти про форми звітності;
- бере участь у розробці програми практики;
- ознайомлює з програмою практики та вимогами до виконання її завдань;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за базами практики;

- розробляє тематику індивідуальних завдань на практику та видає їх здобувачам вищої освіти до початку практики;
- узгоджує з керівником від бази практики індивідуальні завдання з урахуванням особливостей бази практики;
- до початку практики проводить із здобувачами вищої освіти інструктажі з безпеки життєдіяльності та охорони праці, оформляє відповідні документи;
- бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань організації практики;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- забезпечує спільно з керівником практики від бази практики високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- контролює виконання програми практики та дотримання термінів її проведення;
- надає методичну допомогу здобувачам під час виконання ними збору матеріалів до курсової та дипломної роботи; у складанні планів роботи, перевіряє робочу документацію;
- надає консультації, методичну допомогу здобувачам при підготовці до проведення занять, відвідує та оцінює залікові заходи, аналізує їх;
- проводить консультації з обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику; – інформує студентів про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів-практикантів;
- приймає звіти з практики (у складі комісії);
- здає звіти здобувачів про практику на випускову кафедру;
- готує звіт про проведення виробничої педагогічної практики в закладах освіти.
- до початку практики проводить інструктаж з охорони праці, та безпеки життєдіяльності, правил поведінки в ЗЗСО;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку бази практики шляхом відвідування баз практики та спілкування з керівниками від них.

Керівник практики від бази практики (здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за проведення практики):

- розподіляє здобувачів за робочими місцями відповідно до графіку проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці, протипожежної безпеки на підприємстві та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт;
- ознайомлює здобувачів з організацією робіт на конкретному робочому місці;
- забезпечує виконання графіків проходження практики в структурних підрозділах ЗЗСО;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами-практикантами новою технікою, сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання курсових та дипломних робіт;
- оцінює якість проходження практики здобувачами, складає на них характеристики з відображенням у них виконання програми практики, якості професійних знань та умінь.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти складається з таких змістових модулів:

І Модуль – 1.1. Навчальна робота

Студент-практикант повинен:

1. Спостерігати та аналізувати уроки мистецтва у 10-11 класах, які проводить учитель, підготувати та провести пробні уроки протягом семи днів.

В обов'язковому порядку студент повинен відвідувати всі уроки мистецтва у 10-11 класах за розкладом, що має бути зафіксовано у щоденнику педагогічної практики.

2. Визначити дати проведення залікових уроків, опрацювати теми уроків, консультацій з учителем та керівником з фаху, складання планів-конспектів уроків, затвердження їх учителем та керівником з фаху.

3. Провести: 8 уроків мистецтва 10-11 класах (з яких 6 уроків є заліковими), виховний захід на музично-естетичну тему. Поурочні плани-конспекти, сценарії виховних заходів разом з методичними матеріалами та наочністю до них додаються до документів з практики. Відвідати уроки однокурсників, проаналізувати їх. На заліковому уроці, який проводить практикант, крім учителя, керівника (з фаху) практики мають бути присутні всі студенти-практиканти, що закріплені за цим закладом загальної середньої освіти.

4. Виконати індивідуальне завдання (за вибором здобувача вищої освіти з поданого переліку).

1.2. Виховна робота

Виховна робота включає такі напрями виховання учнів:

- формування національної свідомості на матеріалі творчої музичної спадщини українських композиторів, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати;
- утвердження принципів вселюдської моралі;
- формування творчої особистості;
- виховання свідомого ставлення до навчання, розвиток пізнавальної активності та культури розумової праці;
- забезпечення високої музично-естетичної освіченості і морально-етичної вихованості особистості;
- формування екологічної культури дитини, гармонії її відносин з природою;
- забезпечення повноцінного розвитку дітей, охорони та зміцнення їхнього здоров'я;

Студент-практикант повинен:

1. Самостійно спланувати і провести захід на музично-естетичну тему, скласти його розгорнутий план-конспект. План-конспект (сценарій) заходу слід скласти заздалегідь і подати вчителю та керівнику з фаху від університету на підпис не пізніше як за два-три дні до його проведення. Дата проведення виховного заходу має відповідати календарному планові. Обов'язково відвідувати всі виховні заходи, що проводяться у класі, що має бути зафіксовано у щоденнику педагогічної практики.

2. Завдання з педагогіки:

- підготувати фрагмент плану виховної роботи класного керівника та розробити власний фрагмент альтернативного плану виховної роботи (на період проходження практики); обґрунтувати його доцільність;
- підготувати (розробити план-конспект заходу) та провести виховний захід;
- виконати самоаналіз виховного заходу (комплексний самоаналіз проведеного заходу);
- конспект проведеного навчального заняття;
- виконати самоаналіз проведеного заняття (комплексний самоаналіз проведеного уроку).

1.3. Методична, науково-дослідницька робота

1. Методична робота студента-практиканта включає вивчення ним навчальної програми, підручників, посібників, підготовку методичних розробок уроків та виховних заходів, участь у засіданнях методичних об'єднань, участь в обговоренні уроків та виховних заходів, участь у групових консультаціях і конференціях, нарадах, семінарах, які проводять керівники практики. Студенти повинні опрацювати навчальні посібники, з якими працює учитель мистецтва, методичні розробки, проаналізувати варіативні програми, визначити можливість чи неможливість проведення уроків за цими програмами, підготувати добірку науково-методичних джерел.

2. Упродовж практики здобувач вищої освіти опрацює наукові та музично-педагогічні джерела за темою магістерського дослідження, формує список використаних джерел.

3. Виконання завдання з психології:

- здійснити діагностику професійних намірів учнів класу за допомогою методики «Диференційно-діагностичний опитувальник Е.А. Клімова (ДДО)»;
- здійснити діагностику типу особистості за методикою Холланда;
- скласти звіт про вивчення професійних інтересів та намірів учнів класу.

4. Ведення щоденника педагогічної практики. Робота над щоденником допомагає йому осмислити особливості навчально-виховної роботи у конкретному навчальному закладі, класі, психологічні особливості конкретних учнів і класної групи в цілому, детально зафіксувати всю проведenu за день роботу згідно індивідуального плану, визначити її позитивні

моменти і недоліки, шляхи поліпшення своєї діяльності, фіксувати необхідні фактичні дані та думки для написання магістерської роботи, оцінити формування досвіду власної педагогічної діяльності та діяльності товаришів; записати поради вчителя, класного керівника, керівника з фаху, педагога, психолога.

5. Виконання (написання) загального звіту про проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.

ЕТАПИ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Завдання виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти реалізуються у три етапи: 1-й – організаційний, 2-й – основний, 3-й – підсумковий.

I етап – організаційний

1. Участь у настановній конференції. Ознайомлення з Інструктажем із безпеки життєдіяльності дитини.

2. Ознайомлення із закладом, класом, класоводом, функціями вчителя мистецтва, із адміністрацією закладу, специфікою організації навчально-виховного процесу в закладі загальної середньої освіти, основними державними документами, які регламентують роботу в закладі загальної середньої освіти.

3. Складання індивідуального плану виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.

4. Вивчення плану роботи методичного об'єднання вчителів та педради закладу, графіка засідань.

5. Вивчення календарного планування на весняний семестр.

6. Вивчення плану проведення різноманітних заходів закладу та класу на період практики.

II етап – основний

1. Спостереження та аналіз уроків, які проводить учитель мистецтва, підготовка і проведення пробних уроків.

2. Визначення дати проведення залікових уроків, опрацювання тем уроків, консультацій з учителем та методистом, складання планів-конспектів уроків, затвердження їх учителем та методистом.

3. Виготовлення наочних посібників, матеріалів для ТЗН, мультимедійних засобів тощо з метою їх використання у роботі.

4. Самостійне планування і проведення виховних заходів, складання сценаріїв виховних заходів.

5. Відвідування уроків однокурсників з подальшим їх аналізом.

6. Здійснення науково-дослідницької роботи для написання магістерської роботи з методики музичного виховання (опрацювання наукової та музично-педагогічної літератури за темою магістерського дослідження та підготовка добірки науково-методичних джерел).

III етап – підсумковий

1. Підготовка документації практики відповідно до змістових модулів.

2. Оформлення та подання на перевірку звітної документації.

3. Участь у захисті та в конференції за підсумками виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.

За період педагогічної практики, тривалість якої становить 6 тижнів, студенти виконують наступний обсяг робіт за спеціальністю.

Орієнтовне планування навчально-виховної роботи на кожен тиждень практики

I тиждень

1. Ознайомлення зі школою, адміністрацією школи, педагогічним колективом.
2. Знайомство з учителем музичного мистецтва. Вивчення навчальних планів з предмету «Мистецтво», індивідуального плану вчителя музичного мистецтва/мистецтва.
3. Знайомство з класним керівником, учнівським колективом. Вивчення плану виховної роботи класу.
4. Складання індивідуального плану навчально-виховної роботи практиканта.
5. Спостереження й аналіз уроків музичного мистецтва/мистецтва (10-11 класи).
6. Розробка конспектів пробних уроків і їх проведення з учнями (10-11 класи).
7. Спостереження й аналіз роботи за позаурочною музично-естетичною діяльністю.

8. Проведення науково-дослідницької роботи (опрацювання наукової та музично-педагогічної літератури за темою магістерського дослідження).
9. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.

II тиждень

1. Спостереження й аналіз уроків мистецтва в закладах загальної середньої освіти.
2. Розробка 2-х розгорнутих планів-конспектів уроків (залікових) та їх проведення.
3. Підбір і виготовлення дидактичного матеріалу до уроків мистецтва.
4. Спостереження й аналіз позаурочної музичної роботи.
5. Підготовка та проведення бесід з учнями на музично-естетичну тематику.
6. Індивідуальна творча робота з музично обдарованими учнями.
7. Підготовка та проведення залікового музично-виховного заходу/бесіди на естетичну тематику (музичного ранку, свята, конкурсу тощо) з учнями класу (на вибір 10-11 класи).
8. Музично-виконавська діяльність (участь у музично-виховних заходах: сольний виступ, виступ у ролі концертмейстера тощо).
9. Проведення науково-дослідницької роботи (опрацювання наукової та музично-педагогічної літератури за темою магістерського дослідження).
10. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.

III тиждень

1. Спостереження й аналіз уроків мистецтва в закладах загальної середньої освіти.
2. Розробка 2-х розгорнутих планів-конспектів уроків (залікових) та їх проведення.
3. Підбір і виготовлення дидактичного матеріалу до уроків мистецтва.
4. Спостереження й аналіз позаурочної музичної роботи.
5. Підготовка та проведення бесід з учнями на музично-естетичну тематику.
6. Індивідуальна творча робота з музично обдарованими учнями.
7. Підготовка та проведення залікового музично-виховного заходу/бесіди на естетичну тематику (музичного ранку, свята, конкурсу тощо) з учнями класу (на вибір 10-11 класи).
8. Музично-виконавська діяльність (участь у музично-виховних заходах: сольний виступ, виступ у ролі концертмейстера тощо).

9. Проведення науково-дослідницької роботи (опрацювання наукової та музично-педагогічної літератури за темою магістерського дослідження).
10. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.

IV тиждень

1. Спостереження й аналіз уроків мистецтва в закладах загальної середньої освіти.
2. Розробка 2-х розгорнутих планів-конспектів уроків (залікових) та їх проведення.
3. Проведення музично-виховної позаурочної роботи.
4. Підготовка і проведення бесід з учнями на музично-естетичну тематику.
5. Індивідуальна робота з невстигаючими учнями.
6. Музично-виконавська діяльність (участь у музично-виховних заходах: сольний виступ, виступ у ролі концертмейстера тощо).
7. Проведення науково-дослідницької роботи (опрацювання наукової та музично-педагогічної літератури за темою магістерського дослідження, підготовка добірки науково-методичних джерел).
8. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.

V тиждень

1. Спостереження й аналіз уроків мистецтва.
2. Розробка 2-х розгорнутих планів-конспектів уроків (залікових) і їх проведення.
3. Виконання завдання з психології.
4. Музично-виконавська діяльність (участь у музично-виховних заходах: сольний виступ, виступ у ролі концертмейстера).
5. Проведення науково-дослідницької роботи (опрацювання наукової та музично-педагогічної літератури за темою магістерського дослідження, підготовка добірки науково-методичних джерел).
6. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.

VI тиждень

1. Спостереження, аналіз, проведення уроків мистецтва.
2. Виконання завдання з педагогіки.
3. Музично-виконавська діяльність (участь у музично-виховних заходах: сольний виступ, виступ у ролі концертмейстера).
4. Проведення науково-дослідницької роботи (опрацювання наукової та музично-педагогічної літератури за темою магістерського дослідження, підготовка добірки науково-методичних джерел).

5. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.
6. Оформлення звітної документації.
7. Подання в останній день проходження практики звітної документації на кафедру музичного мистецтва (мистецький корпус, ауд. 4).

Підсумкові вимоги щодо проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти для студентів-практикантів

За період проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти студенти виконують і занотовують у щоденнику:

- спостереження не менше 2-х уроків мистецтва (на вибір 10-11 класи);
- проведення не менше 8-ми уроків мистецтва;
- із загальної кількості проведених уроків мистецтва заліковими уроками мають бути 6: у 10-11 класи (по три у кожному класі);
- спостереження за позаурочною музично-виховною роботою;
- участь у підготовці і проведенні свята музики (фольклорного, конкурсу тощо)/бесіди на музично-естетичну тематику;
- індивідуальна робота з невстигаючими учнями;
- індивідуальна творча робота з музично обдарованими учнями;
- виконання науково-дослідницької роботи (підготовка добірки науково-методичних джерел);
- підбір і виготовлення дидактичного матеріалу до уроків мистецтва;
- оформлення звітної документації;
- захист результатів практики.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Скласти плани-конспекти бесід про мистецтво різних культурних регіонів світу, характеристику епохи (на вибір із шкільної програми).

2. Описати відеотеку в кабінеті мистецтва закладу загальної середньої освіти.

3. Описати наочності в кабінеті мистецтва закладу загальної середньої освіти.

4. Підготувати наочності до уроків мистецтва 10-11 класи (клас за вибором).

5. Підбір ілюстрацій до теми уроку (клас за вибором).

6. Підготовка презентацій для проведення уроків мистецтва учнів 10-11 класів.

7. Підбір дидактичного матеріалу для використання на уроках мистецтва 10-11 класів.

8. Підготувати усну розповідь про новини в музичній педагогіці, світовій музичній літературі.

9. Підібрати відео матеріал для проведення уроку мистецтва (10-11 класи, клас за вибором).

10. Продумати та виготовити ілюстрації, колажі для вивчення нової теми уроку (відповідно до програми предмету, за вибором 10-11 клас).

*Критерії та шкала оцінювання індивідуального
(творчого) завдання*

Рівень виконання, кількість балів, оцінка	Критерії оцінювання
<i>Високий 5 балів Відмінно</i>	Завдання мають творчий, креативний характер. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
<i>Достатній 4 бали Добре</i>	Здобувач вищої освіти виконує завдання у повному обсязі, проте без ознак творчості. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
<i>Середній 3 бали Задовільно</i>	Здобувач вищої освіти виконує завдання фрагментарно й невчасно. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
<i>Низький 0-2 бали Незадовільно</i>	Здобувач не виконав індивідуальне завдання, подав роботу пізніше визначеного терміну. Наявні ознаки академічної недоброчесності.

Форми і методи контролю

Оцінка проведення здобувачем вищої освіти залікових уроків, завдань з психології та педагогіки, оцінка звітної документації (щоденник практики, звіт, методичні розробки уроків мистецтва, сценаріїв позаурочних виховних заходів на музично-естетичну тематику), відгук керівника від бази практики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Організація та оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка»

(https://drive.google.com/file/d/1aD_jeLjGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view). Підсумки практики оцінюються диференційованим заліком за 100-бальною шкалою. Оцінювання виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти (див. *таблицю*) є комплексним – додаються бали складових модуля: навчальна робота (30 б.), виховна робота 30 б., методична, науково-дослідницька робота (40 б.).

Розподіл балів для оцінювання практики

№ ЗМ 1	Вид діяльності	Кількість уроків	Максимальна кількість балів
1.1. Навчальна робота	Уроки мистецтва 10-11 класи	6	25
	Індивідуальне завдання	1	5
	1.1 разом		30
1.2. Виховна робота	Виховний захід на музично-естетичну тему	1	15
	Завдання з педагогіки	1	15
	1.2 разом		30
1.3. Методична, науково-дослідницька робота	Щоденник	1	10
	Звіт	1	5
	Добірка науково-методичних джерел		10
	Завдання з психології		15
	1.3 разом		40
	Всього		100

Оцінювання досягнень студентів на практиці здійснюється за 12-бальною системою: максимальна кількість балів – 12, мінімальна – 1 бал. Оцінювання здійснюється за 12 бальною шкалою з подальшим перерахунком за формулою: (оцінка за виконане завдання) $\times 0,05 + 0,4$) \times (ваговий бал).

Приклад: 9 (за 12 бальною шкалою) $\times 0,05 + 0,4$) $\times 10$ (ваговий бал) = 8,5

Критерії оцінювання роботи студентів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ

Рівень	Оцінка за 12-бал. шкалою	Критерії оцінювання
<i>Початковий (понятійний)</i>	0, 1, 2, 3	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом для змістовного наповнення уроку. Мало усвідомлює мету навчальної діяльності, робить спробу провести урок; може самостійно знайти в підручнику відповідь, не досконало знає вимоги до ведення документації, написання конспекту.
<i>Середній (репродуктивний)</i>	4	Здобувач вищої освіти володіє частковим знанням матеріалу для змістовного наповнення уроку, здатний відтворити його лише з опорою на план-конспект; самостійне складання конспекту уроку викликає значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом для змістовного наповнення уроку на достатньому рівні (лише термінологія), розуміє сутність завдання, вміє працювати з підручником, самостійно складати конспект, але урок проводить за підтримки учителя (фрагмент).
	6	Здобувач вищої освіти усвідомлює мету уроку, володіє достатнім знанням навчального матеріалу для змісту уроку; розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати уроки, робить певні висновки; самостійно складає конспект уроку; вміє застосовувати знання під час роботи з дітьми, однак допускає незначні помилки.
<i>Достатній (алгоритмічно-дієвий)</i>	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал для змісту уроку, вміє наводити приклади на підтвердження думок, застосовувати теоретичні знання на практиці; за допомогою викладача може правильно оформити конспект, самостійно провести урок.
	8	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом для змістовного наповнення уроку, вільно застосовує вивчений матеріал на практиці; вміє аналізувати, робити висновки; вміє самостійно провести урок, обґрунтувати його положення, використовує наочність.

	9	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом для змістовного наповнення уроку на належному рівні (структура уроку чітка, логічна), вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко оперує поняттями, має сформовані типові навички підготовки й проведення уроків.
<i>Високий (творчо-професійний)</i>	10	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом для змістовного наповнення уроку на високому рівні: цікаво та впевнено презентує навчальний матеріал, робить аргументовані висновки; практично оцінює ситуацію на уроці; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; використовує міжпредметні зв'язки, наочність. Уроки проводить на досконалому рівні.
	11	Здобувач вищої освіти правильно і самостійно складає розгорнутий план-конспект уроку з використанням наочностей, інтернет-презентацій; уміє знаходити додаткові джерела інформації, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень. Уроки проводить на високому методичному рівні, використовує наочність.
	12	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом для змістовного наповнення уроку в повному обсязі, проводить урок впевнено, емоційно насичено, уміє зацікавити учнів навчальним матеріалом; виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування теми й мети уроку; розв'язує складні проблемні завдання; моделює ситуації в нестандартних умовах. Уроки проводить на високому методичному рівні, використовує мультимедійні засоби навчання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Рівень	Оцінка (бали)	Критерії оцінювання
<i>Високий (творчо-професійний)</i>	12	Здобувач вищої освіти самостійно аналізує план виховної роботи закладу загальної середньої освіти, обирає тему виховного заходу, розробляє розгорнутий план-конспект сценарію заходу. Проводить захід на високому рівні: впевнений, артистичний, переконливий, вільно володіє матеріалом, досконало виконує презентацію музичних творів на інструменті чи голосом. Уміє зацікавити аудиторію та «тримає дисципліну». Використовує наочності, інтернет-технології. При складанні сценарію користується багатьма джерелами.
	11	Здобувач вищої освіти впевнено проводить захід. Самостійно розробляє план-конспект сценарію заходу. Використовує інтернет-презентацію. Вправно володіє інструментом і голосом під час демонстрації музичного твору.
	10	Здобувач вищої освіти проводить захід самостійно; робить аргументовані висновки; практично оцінює власні здобутки; самостійно визначає мету заходу; виконує творчі педагогічні завдання й задачі; може моделювати педагогічні ситуації; використовує знання для проведення заходу на високому рівні.
<i>Достатній (алгоритмічно-дієвий)</i>	9-8	Здобувач вищої освіти приділяє достатньо часу для розробки плану-конспекту сценарію заходу, однак під час проведення заходу йому бракує впевненості, присутня опора на план-конспект.
	7	Здобувач вищої освіти при розробці плану-конспекту заходу потребує допомоги вчителя-класовода чи керівника практики. Захід проводить самостійно, однак присутні паузи, затримки між частинами заходу.
<i>Середній (репродуктивний)</i>	6-5	Здобувач вищої освіти проводить захід з учителем-класоводом, не самостійно; план-конспект сценарію запозичує з інтернет-ресурсу.
<i>Початковий (понятійний)</i>	0-4	Здобувач вищої освіти не може самостійно провести захід, план-конспект сценарію запозичує з інтернет-ресурсу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ, НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Рівень	Оцінка (бали)	Критерії оцінювання
<i>Високий (творчо-професійний)</i>	12	Здобувач вищої освіти використовує наукові джерела для обґрунтування та доведення власної думки; уміє працювати з науково-методичною літературою; схильний до системно-наукового аналізу; уміє самостійно здобувати і використовувати інформацію. Дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти вміє працювати з науковими джерелами: вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, застосовувати опрацьований матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; здатний підготувати виступ на наукову конференцію. Дотримується принципів академічної доброчесності.
	10	Здобувач вищої освіти може визначати особливості організації освітнього процесу; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки педагогічної науки; дотримується принципів академічної доброчесності.
<i>Достатній (алгоритмічно-дієвий)</i>	9	Здобувач вищої освіти вміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі педагогічні завдання та задачі; дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Здобувач вищої освіти вміє самостійно працювати, може підготувати список використаних джерел, однак із окремими неточностями; дотримується принципів академічної доброчесності.
	7	Здобувач вищої освіти вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, вміє самостійно користуватися додатковими джерелами, проте відчуває труднощі у їх систематизації; дотримується принципів академічної доброчесності.
<i>Середній (репродуктивний)</i>	6	Здобувач вищої освіти вміє здійснювати пошук науково-методичної літератури за зразком, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5-4	Здобувач вищої освіти вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу, але окремі джерела є нелогічними та непослідовними. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
<i>Початковий (понятійний)</i>	0-3	Здобувач вищої освіти не може самостійно знайти потрібний підручник та інші джерела інформації за темою магістерського дослідження. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.

Під час формування загальної оцінки за проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти враховується:

- ✓ Рівень розвитку професійної компетентності.
- ✓ Ступінь і якість виконання завдань практики.
- ✓ Якість оформлення звітної документації.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно (90-100 б.)	Відмінна підготовка та виконання усіх завдань практики у повному обсязі, уміння творчо та креативно застосовувати набуті знання та вміння з фаху; самостійна й методично вірна розробка планів-конспектів уроків, сценаріїв виховних заходів; проведення уроків та позаурочних виховних заходів із застосуванням інноваційних технологій педагогічної діяльності; уміння працювати з науково-методичною літературою та систематизувати, узагальнювати її. Зразкова звітна документація.
Дуже добре (82-89 б.)	Усі завдання практики виконані вірно, але проведення уроків та позаурочних виховних заходів без застосування інноваційних технологій педагогічної діяльності; проявлено здатність самостійно й методично вірно розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів; у звітній документації присутнє уміння правильно, однак недостатньо обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі аналізу проведених уроків та позаурочних заходів.
Добре (75-81 б.)	Завдання практики виконані вірно, але недостатньо повно; прояв належного рівня знань, умінь, навичок, але з незначними помилками; здатність методично грамотно, але частково з допомогою керівника практики розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів і проводити уроки та позаурочні виховні заходи, однак без прояву ініціативності; присутнє уміння працювати з науково-методичною літературою, однак лише з шкільними підручниками та методичними розробками уроків; звітна документація оформлена недостатньо повно.
Задовільно (64-73 б.)	Завдання практики виконано не в повному обсязі, при їх виконанні допускалися суттєві помилки; прояв посередніх знань, умінь та навичок; невміння самостійно розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів, проводити уроки та організовувати позаурочні виховні заходи (потребує допомоги учителя); робота з науковими джерелами викликає труднощі; в оформленні звітної документації присутні помилки.

<p>Достатньо (60-72 б.)</p>	<p>Завдання практики виконані в неповному обсязі, у ході їх виконання мають місце «грубі» помилки; знання, уміння, навички розробки планів-конспектів, сценаріїв виховних заходів на достатньому рівні; невміння самостійно проводити уроки та організовувати позаурочні виховні заходи; невміння працювати з науково-методичною літературою; у звітній документації, зокрема у звіті відсутні висновки з питань проходження практики.</p>
<p>Незадовільно з можливістю перескладання (35-59 б.)</p>	<p>Завдання практики не виконані; не проведено заплановану кількість уроків, позаурочний виховний захід проведено за допомогою класного керівника; відсутня робота з науково-методичними джерелами; звітна документація здана невчасно та не в повному обсязі, з помилками (звіт не містить усіх необхідних структурних елементів, визначених програмою практики).</p>
<p>Незадовільно Менше 35 балів</p>	<p>Завдання практики не виконані, відсутня звітна документація.</p>

Рейтингова система оцінювання практики

Рейтингова система оцінювання практики студентів є невід’ємною складовою модульної технології навчання.

Виробнича практика складає окремий заліковий кредит і оцінюються за 100–бальною шкалою ECTS.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля практики в університеті виставляється за 100-бальною шкалою та у відомості обліку успішності зазначається як оцінка за шкалою університету.

Студенту, який не виконав завдань програми практики або виконав їх менше ніж на 60% від максимальної кількості балів практика не зараховується.

До індивідуального навчального плану студента результати практики заносяться за умови, якщо його рейтингова оцінка є більшою або рівною 60 балів.

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами захисту практики, отримують оцінку FX, F за шкалою ECTS та «не зараховано»/«незадовільно» за національною шкалою.

Для виставлення оцінок у відомість обліку успішності, картку ліквідації академічної заборгованості та в індивідуальний навчальний план студента рейтингова оцінка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та оцінку за національною шкалою відповідно до *таблиці*.

*Таблиця відповідності шкал оцінювання
навчальних досягнень студентів*

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			Виробничі практики	Навчальні практики
90-100	A (відмінно)	10	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	Добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	Задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного захисту)		Незадовільно	Не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики)			

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З ПРАКТИКИ

1. Звіт (засвідчується підписом студента-практиканта, керівника від бази практики (учитель мистецтва)).

2. Щоденник практики, у якому зроблені відповідні записи:

індивідуальний план (фіксує щоденну роботу практиканта, проведення пробних і залікових уроків, виховної, індивідуальної роботи, вивчення передового досвіду, виготовлення роздаткового матеріалу, наочності, участь у конференції, організаційна музично-естетична виховна робота в класі та опис проведених практикантом залікових уроків (із зазначенням дати та класу, у якому проводиться урок), бесід та позаурочних заходів на музично-естетичну тематику, виконання завдань з педагогіки та психології. У щоденнику керівник від бази практики (директор) зазначає, коли практикант прибув/вибув (підпис, печатка) та засвідчує відгук на проходження практики студентом (підпис, печатка).

До звітної документації додаються матеріали:

– 6 розгорнутих планів-конспектів залікових уроків (10-11 класи).

- Наочність до проведених уроків мистецтва, дидактичний матеріал.
- Індивідуальне завдання.
- Сценарій заходу на музично-естетичну тематику (10-11 клас за вибором здобувача вищої освіти).
- Добірка науково-методичних джерел.
- Матеріали виконаного завдання з педагогіки.
- Матеріали виконаного завдання з психології.

Усі документи оформити відповідно до вимог та подати на кафедру музичного мистецтва (ауд. 4) в папці, підписаній за зразком, у зазначений термін (див. Розпорядження на дошці оголошень).

Порядок підведення підсумків практики

1. Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Формою звітності за практику є письмовий звіт. Письмовий звіт разом із іншими документами (щоденник та інші матеріали практики) подається на рецензування керівникам практики від кафедри музичного мистецтва, кафедри педагогіки та управління навчальним закладом, кафедри психології освіти. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівниками практики звіт у друкованому вигляді подається на захист. Щоденник є частиною звіту студента. Звітні матеріали виробничої практики в закладах загальної середньої освіти студентів (щоденник, звіт) зберігаються на випусковій кафедрі впродовж трьох років.

2. Звіт з практики захищається здобувачем у комісії, призначеній завідувачем кафедри, факультетським керівником практики з предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво). До складу комісії входять не менше трьох осіб: керівники практики від кафедри музичного мистецтва, кафедри педагогіки та управління навчальним закладом, кафедри психології освіти і, за можливості, від бази практики. Комісія оцінює результати практики здобувачів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним Наказом про проведення практики здобувачів в К-ПНУ впродовж десяти календарних днів після завершення практики. Місце, час і форма приймання заліку з практики визначається деканатом факультету і доводиться до відома здобувачів та керівників практик. У здобувачів заочної форми навчання комісія може приймати залік з практики в період сесії, яка проходить після практики.

3. Оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності здобувача, в залікову книжку / індивідуальний навчальний план здобувача за

підписом голови комісії та враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом із його оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.

4. Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надане право на проходження практики повторно за умов, визначених К-ПНУ та погоджених із базою практики.

5. Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з навчального закладу.

ОХОРОНА ПРАЦІ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

ІНСТРУКЦІЯ № 111

з охорони праці та безпеки життєдіяльності для здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, які направляються для проходження практики

1. Загальні положення

1.1. Інструкція визначає вимоги з охорони праці та безпеки життєдіяльності для здобувачів вищої освіти, які направляються для проходження практики.

1.2. Практика здобувачів вищої освіти є обов'язковою складовою освітнього процесу в університеті та проводиться на визначених підприємствах, організаціях, установах – базах практики, які відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

1.3. Здобувачів вищої освіти направляють на практику на підприємства, організації, установи, з якими укладено договір на проведення практики.

1.4. Виконання вимог правил з охорони праці та безпеки життєдіяльності здобувачами вищої освіти під час проходження практики є обов'язковим.

1.5. До початку практики керівники практики від кафедр обстежують робочі місця здобувачів вищої освіти-практикантів.

1.6. Обов'язковою умовою допущення здобувачів вищої освіти до проходження практики є проходження ними інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності з відповідним документальним оформленням.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Здобувач вищої освіти-практикант до початку практики:

- отримує від керівника практики консультацію щодо оформлення всіх необхідних документів;
- отримує номер телефону керівника практики від кафедри для повідомлення в разі виникнення нестандартної ситуації; своєчасно прибуває на базу практики.

2.2. Здобувачу вищої освіти-практиканту створюють безпечні умови праці для проходження практики. У перший день практики здобувач вищої освіти-практикант на базі проходження практики прослуховує вступний інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності, первинний інструктаж на робочому місці (з обов'язковим оформленням у відповідних журналах реєстрації інструктажів) та неухильно їх дотримується.

2.3. Під час проходження практики, в процесі виконання будь-яких робіт та під час перебування на території бази практики здобувач вищої освіти-практикант дбає про особисту безпеку та здоров'я, безпеку та здоров'я оточуючих людей.

2.4. Перед початком роботи здобувач вищої освіти оглядає своє робоче місце, звільняє його від зайвих предметів, звертає увагу на небезпечні фактори.

3. Вимоги безпеки під час проходження практики

3.1. Здобувач вищої освіти-практикант виконує винятково завдання, які передбачені програмою практики.

3.2. У разі притягнення здобувача вищої освіти-практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно повідомити про це керівника практики від кафедри.

3.3. Під час проходження практики ЗАБОРОНЕНО:

- порушувати правила внутрішнього трудового розпорядку бази практики;
- залишати робоче місце без дозволу керівника практики від бази практики, керівника практики від кафедри;
- відволікати від роботи працівників установи, які його оточують;
- у разі встановлення порушень вимог охорони праці в службовому приміщенні розпочинати чи продовжувати роботу до усунення небезпеки, якщо це загрожує життю та здоров'ю, обов'язково повідомити про це керівника бази практики;

- під час виникнення несправності обладнання та приладів (комп'ютера, ксерокса, побутових приладів тощо) самостійно їх ремонтувати, натомість потрібно негайно повідомити безпосереднього керівника бази практики та припинити роботу до усунення недоліків; заборонено виконувати будь-які види ремонтних робіт на робочому місці

3.4. Здобувач вищої освіти-практикант зобов'язаний:

- дотримуватися дисципліни праці; берегти обладнання, інвентар, матеріали, навчальні посібники тощо; виконувати вимоги охорони праці, пожежної безпеки, передбачені відповідними правилами, інструкціями, наказами, розпорядженнями; тримати в порядку та чистоті своє робоче місце, не порушувати санітарні правила у приміщеннях; утримуватись від дій, які заважають іншим працівникам виконувати свої обов'язки;

- повідомляти керівника закладу/бази практики про всі недоліки, які знижують рівень безпеки життєдіяльності людини (норми освітленості, небезпеку виникнення травм при експлуатації обладнання, інструментів тощо);

- вжити екстрених заходів за погіршення стану здоров'я вихованця/здобувача вищої освіти (запаморочення, втрата свідомості, кровотеча з носа та ін.) (у разі проходження практики в закладах освіти), надати йому необхідну першу(долікарську) допомогу та викликати медичного працівника;

- дбати про особисту безпеку, повідомляти про погіршення стану власного здоров'я під час проходження практики.

4. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

4.1. Негайно припинити роботу та повідомити керівника практики від бази практики в разі:

- погіршення особистого стану здоров'я, отримання травми;
- виникнення пожежі;
- виникнення несправностей у роботі приладів та обладнання, що використовуються для виконання завдань практики; вимкнення електроенергії; появи запаху газу тощо.

4.2. Для усунення аварійної ситуації здобувач вищої освіти-практикант виконує вказівки керівника робіт/керівника практики від бази практики, якщо це не призведе до погіршення стану його здоров'я.

5. Вимоги безпеки після закінчення роботи

5.1. Привести в порядок своє робоче місце та передати його керівнику практики від бази практики.

5.2. Після закінчення терміну практики звітувати про виконання програми та індивідуального завдання керівникові практики від бази практики.

РОЗРОБИЛА

Завідувач практики університету Л.М. Римар

ПОГОДЖЕНО

Завідувач відділу охорони праці
і техніки безпеки О.Г. Чорна

Провідний фахівець
юридичного сектора Л.В. Гріх

*Правила безпеки у разі надзвичайних ситуацій
«Інструктаж «Безпека життєдіяльності учасників освітнього процесу
в умовах воєнного стану»*

https://kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/instrukтаж-z-bzhd_-1.pdf

https://youtu.be/QyMLGT_MktU

<https://youtu.be/NpbGdKeZh44>

https://youtu.be/tbrhjOr_aag

<https://youtu.be/MiFb3f6QIqM>

<https://youtu.be/8XJ4Ibusnd4>

<https://youtu.be/a9sFS6IE968>

<https://youtu.be/g3dr-JFxqcc>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Затверджена наказом міністерства освіти і науки України № 641 від 16.06.2015. URL: <http://osvita.ua/legislation/other/5397/>
2. Критерії оцінювання навчальних досягнень у системі загальної середньої освіти. 12-бальна система. Київ, 2000.
3. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. *Шкільний світ*. 2002. № 9.
4. Методичні рекомендації до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14.02.96 р.).
5. Падалка Г.М. Мистецька освіта: сучасні проблеми розвитку. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*: збірник наукових праць. Київ: НПУ, 2009. Вип. 17 (12).
6. Педагогічна практика студентів у загальноосвітніх навчальних закладах (освітньо-кваліфікаційні рівні «бакалавр», «спеціаліст»): начальний посібник / уклад.:

Соловей М.І., Ніколаєва С.Ю., Спіцин Є.С., Кудіна В.В., Бражник Н.О., Демчук В.С. Київ: Ленвіт, 2010. 133 с.

7. Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція). URL:
https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSIMUozdmc2Ti0xY3MzMS1hbjlXLVVQSDZmNjU4/view?usp=sharing
8. Совік Т.В. Методичні рекомендації та програми до навчальної і педагогічної практик з музики (для студентів заочної форми навчання напряму підготовки 6.010104 Музичне мистецтво). Кам'янець-Подільський: Волощук В., 2013. 29 с.
9. Совік Т.В. Навчальна педагогічна практика у спеціалізованих навчальних закладах: навч. метод. посібник. Харків: Діса плюс, 2021. 62 с.
10. Совік Т.В. Методика викладання музичного мистецтва в спеціалізованих навчальних закладах: навч. метод. посібник. Харків: Діса плюс, 2021. 122 с.
11. Совік Т.В. Використання нотного редактора Finale під час дистанційного навчання музичних дисциплін. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 92, No 6. С. 154–171. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v92i6.5128>
12. Совік Т.В. Формування практико-діяльнісної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва під час проходження педагогічної практики. *Педагогічний дискурс*. 2022. № 33. С. 19–24. DOI: <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2022.33.02>
13. Совік Т.В., Пухальський Т.Д. Формування технологічної компетенції студентів-музикантів у закладах вищої освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023 № 209. С. 285-289. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-209-285-289>
14. Як провести виховну годину / [упоряд. Л. Шелестова, Н. Чиренко]. Київ: Шк. світ, 2009. 128 с.

Рекомендовані джерела інформації

http://metodportal.net/node/4697	Методичний портал
https://osvita.ua/	Освітній портал України
https://osvitoria.org/	Освіторія
https://naurok.com.ua/	Освітній проект «На урок» для вчителів
http://lashinaolga.at.ua/	Персональний сайт учителя мистецтва Лашиної О.М.
http://naurok.com.ua//biblioteka/mistectvo/typ-7	Розробки уроків мистецтва
http://cutt.ly/ctk90Vq	Мистецтво у школі (матеріали до уроків)

2.2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Фахова компетентність майбутнього вчителя мистецтва, музичного мистецтва включає ряд компетентностей, основними з яких є:

– ціннісно-мотиваційна (інтерес до майбутньої професії та дисциплін, вивчення яких забезпечує необхідну базу професійних знань, умінь і навичок, необхідних для викладання мистецтва, музичного мистецтва в школі; спрямованість на роботу вчителя мистецтва, музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти);

– когнітивна (теоретичні знання, необхідні вчителю мистецтва, музичного мистецтва для забезпечення освітнього процесу з музичного навчання і виховання в закладах загальної середньої освіти);

– технологічна (володіння методикою викладання музичного мистецтва/мистецтва в закладах загальної середньої освіти: методи, прийоми, засоби та форми навчання тощо);

– практико-діяльнісна (застосування знань, умінь і навичок, набутих під час вивчення музичних дисциплін у виші на практиці: викладання мистецтва, музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти) [1].

Практико-діяльнісна компетентність слугує індикатором спроможності здобувача вищої освіти до професійної діяльності: вчителя мистецтва, музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти. Під практико-діяльнісною компетентністю майбутнього вчителя мистецтва, музичного мистецтва/мистецтва ми розуміємо уміння застосувати набутий під час навчання у виші комплекс теоретичних та методичних знань, практичних умінь і навичок на практиці в закладах загальної середньої освіти.

Аналізуючи вище зазначене поняття, бачимо, що практико-діяльнісна компетентність поєднує ціннісно-мотиваційну (інтерес до майбутньої професії), когнітивну (теоретичні знання з музичних дисциплін) і технологічну (володіння методикою музичного виховання) компетенції. До складових практико-діяльнісної компетентності вчителя мистецтва, музичного мистецтва відносимо:

✓ Професійну спрямованість (інтерес до майбутньої професії вчителя мистецтва, музичного мистецтва).

✓ Теоретичну та методичну грамотність (знання методики навчання мистецтва, музичного мистецтва).

✓ Практичну підготовку (уміння застосувати набуті теоретичні знання з музичних дисциплін під час проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти).

Формування практико-діяльнійної компетентності майбутніх учителів мистецтва, музичного мистецтва відбувається у ході практичної підготовки, основними функціями якої є:

- освітня (оволодіння фаховими знаннями, необхідними для майбутньої професії);
- виховна (виховання культурної, музично освіченої особистості вчителя музичного мистецтва/мистецтва);
- мотиваційна (активізація інтересу до майбутньої професії);
- емоційна (формування цілісної емоційної сфери студента засобами кращих зразків музичного мистецтва/мистецтва);
- розвиваюча (розвиток музичних здібностей майбутнього учителя мистецтва, музичного мистецтва: удосконалення виконавської майстерності).

Виконання зазначених функцій практичної підготовки майбутнього вчителя мистецтва, музичного мистецтва забезпечуються у ході проходження здобувачами вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти. Виробнича педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти покликана розвивати інтерес до професії вчителя мистецтва, музичного мистецтва; забезпечити необхідною системою практичних умінь та навичок з методики навчання мистецтва; навчати здійснювати керівництво музично-творчою діяльністю учнів; виховувати потребу вивчати нові досягнення музичної культури та передовий педагогічний досвід для впровадження його у навчально-виховний процес.

Формування практико-діяльнійної компетентності у ході проходження майбутніми учителями мистецтва, музичного мистецтва виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти відбувається в три етапи: підготовчий, адаптивний, формуючий.

На підготовчому етапі керівники практики проводять з майбутніми учителями музичного мистецтва настановну конференцію, у ході якої окреслюються зміст, основні завдання та бази проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти, проводиться інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності.

Підготовчий етап спрямований на ознайомлення студентів з особливостями закладу загальної середньої освіти, педагогічним та учнівським колективом.

Завдання для виконання майбутніми учителями мистецтва, музичного мистецтва на підготовчому етапі:

- ✓ Участь у настановній конференції; ознайомлення з інструктажем із безпеки життєдіяльності дитини.
- ✓ Ознайомлення зі школою, функціями вчителя мистецтва, музичного мистецтва, із адміністрацією школи, специфікою організації навчально-виховного процесу в закладі загальної середньої освіти, основними державними документами, які регламентують роботу в закладі загальної середньої освіти.
- ✓ Складання індивідуального плану виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.
- ✓ Вивчення календарного планування на весняний семестр.
- ✓ Вивчення плану проведення різноманітних заходів школи на період практики.

Основні методи, що застосовуються на цьому етапі: словесний, спостереження, аналіз, синтез.

У здобувачів вищої освіти на даному етапі формується інтерес до майбутньої професії учителя мистецтва, музичного мистецтва, основним засобом виступає занурення у педагогічну діяльність: спілкування з учителем мистецтва, музичного мистецтва, учнями – «живою» лабораторією. Підготовчий етап має ряд особливостей під час дистанційного проходження практики: студенти-музиканти вчать оперувати ІТ технологіями, опрацьовувати тонкощі викладання мистецтва, музичного мистецтва учням через інтернет-платформи Zoom, Google Met тощо [2].

Метою адаптивного етапу є формування у майбутніх учителів мистецтва, музичного мистецтва активізації теоретичної і методичної грамотності, уміння генерувати набуті знання й використовувати їх практично (складання розгорнутих планів-конспектів уроків мистецтва/музичного мистецтва, підбір теоретичного матеріалу та його адаптація відповідно вікових особливостей учнів певної вікової категорії; підбір та виготовлення наочностей, підготовка «слухової» презентації (демонстрація пісенного та інструментального репертуару), пошук цікавого та пізнавального теоретичного та музичного/мистецького дидактичного матеріалу.

Завдання для виконання майбутніми учителями мистецтва, музичного мистецтва на адаптивному етапі:

- ✓ Спостереження та аналіз уроків, які проводить учитель музичного мистецтва/мистецтва, підготовка і проведення пробних уроків.

- ✓ Визначення дати проведення залікових уроків, опрацювання тем уроків, консультацій з учителем та керівником практики, складання розгорнутих планів-конспектів уроків, затвердження їх учителем та керівником практики від вищого навчального закладу.

- ✓ Виготовлення наочних посібників, матеріалів для ТЗН, мультимедійних засобів тощо з метою їх використання у роботі.

- ✓ Самостійне планування і проведення музично-виховних заходів, складання сценаріїв виховних заходів.

- ✓ Відвідування уроків однокурсників з подальшим їх аналізом.

Основними методами, що застосовуються на даному етапі є: аналіз методичних джерел, практична діяльність (вивчення музичного репертуару). На адаптивному етапі студенти гостро відчувають рівень власних знань з методики навчання мистецтва та спеціальних музичних дисциплін: для складання розгорнутого плану-конспекту потрібно активувати теоретичні знання з фаху, а для презентації музичного твору необхідно володіти належною виконавською майстерністю.

Формуючий етап спрямований на набуття майбутніми учителями музичного мистецтва практичної підготовки у ході виробничої педагогічної практики в закладах освіти. Завдання для виконання студентами-практикантами на формуючому етапі:

- проведення пробних та залікових уроків з мистецтва у 10-11 класах;

- проведення позакласної музично-виховної роботи (заходи: бесіди на музично-естетичну тематику, музичні свята та розваги, конкурси музичної самодіяльності, квести тощо);

- підготовка, оформлення та подання на перевірку звітної документації;

- участь у захисті та конференції за підсумками виробничої педагогічної практики в закладах освіти.

Основними методами є: метод практичної діяльності (прийоми: моделювання інтонаційне, творення мелодії на інструменті/голосом), наочний (прийоми: зорова, слухова, тактильна наочність), словесний (прийоми: сторітелінг [3], бесіда, розповідь, поетичне слово, вказівка, зауваження), методи для розвитку слухового сприйняття (метод вибору підхожих визначень, метод порівняння, метод варіювання (руйнування), метод

музичних колекцій, метод співу фрагментів з музичного твору, ігровий метод, метод роздумів про музику, метод забігання і повернення до вивченого, метод створення композицій, метод музичного узагальнення, метод створення художнього контрасту, метод моделювання художньо-творчого процесу, метод інтонаційно-стильового досягнення музики).

Формуючий етап є своєрідним узагальненням попередніх етапів: на ньому закарбовується стійкий інтерес до майбутньої професії, закріплюються теоретичні знання з музичних та мистецьких дисциплін і уміння використовувати їх на практиці, удосконалюються практичні уміння і навички педагога-музиканта.

Проходження зазначених етапів виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти забезпечує формування всебічно підготовленого фахівця для закладів загальної середньої освіти, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-виховну роботу, розвинути в учнів почуття прекрасного у житті та мистецтві [4].

Структура плану-конспекту уроку мистецтва

Тема

Мета (навчальна, розвивальна, виховна)

Обладнання

Тип уроку

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Повідомлення теми, мети уроку.

Актуалізація опорних знань учнів (можливе застосування тестів, інтерактивних ігор, розгадування кросвордів, ребусів тощо).

II. Основна частина.

Пояснення нового теоретичного матеріалу (розповідь/бесіда/дискус, з використанням аудіо-, відео-презентацій)

III. Заключна частина.

Підсумок уроку (можливе застосування тестів, інтерактивних ігор, розгадування кросвордів, ребусів тощо).

Рефлексія.

Доручення домашнього завдання.

Список використаної літератури:

1. Совік Т.В. Поняття музично-естетичної компетентності майбутніх учителів музики, її зміст та структура. *Інноваційні підходи до фахової підготовки вчителя мистецьких дисциплін*: колективна монографія. 2015. С. 57-79.
2. Совік Т.В. Використання нотного редактора Finale під час дистанційного навчання музичних дисциплін. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 92, No 6. С. 154–171. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v92i6.5128>
3. Совік Т.В. Застосування методу «сторітелінг» у ході вивчення дисциплін «Практикум шкільного музичного репертуару» та «Хорове диригування». *Педагогічний дискурс*: зб. наук. праць / Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький, 2021. № 31 С. 20-25. <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2021.31.03>
4. Совік Т.В. Формування практико-діяльнісної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва під час проходження педагогічної практики. *Педагогічний дискурс*. 2022. № 33. С. 19–24. DOI: <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2022.33.02>
5. Совік Т.В. Музичне виховання і основи хореографії з методикою викладання: навч. метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2015. 125 с.

Методичні рекомендації до оформлення звітної документації з практики

1. Ведення щоденника педагогічної практики.

Робота над щоденником допомагає здобувачі вищої освіти осмислити особливості навчально-виховної роботи у конкретному навчальному закладі, класі, психологічні особливості конкретних учнів і класної групи в цілому, детально зафіксувати всю проведену за день роботу згідно індивідуального плану, визначити її позитивні моменти і недоліки, шляхи поліпшення своєї діяльності, фіксувати необхідні фактичні дані та думки для написання магістерської роботи, оцінити формування досвіду власної педагогічної діяльності та діяльності товаришів; записати поради вчителя, класного керівника, керівника з фаху, педагога, психолога.

У щоденнику зазначається: індивідуальний план (фіксує щоденну роботу практиканта, проведення пробних і залікових уроків, виховної, індивідуальної роботи, вивчення передового досвіду, виготовлення роздаткового матеріалу, наочності, участь у конференції, організаційна музично-естетична виховна робота в класі та опис проведених практикантом залікових уроків (із зазначенням дати та класу, у якому проводиться урок), бесід та позаурочних заходів на музично-естетичну тематику, виконання завдань з педагогіки та психології. У щоденнику керівник від бази практики (директор)

зазначає, коли практикант прибув/вибув (підпис, печатка) та засвідчує відгук на проходження практики студентом (підпис, печатка).

2. Звіт про проходження практики. Вимоги до звіту про практику:

Звіт засвідчує підписом здобувач вищої освіти, а також засвідчує підписом і оцінює керівник від бази практики (вчитель мистецтва).

Письмовий звіт подається на рецензування керівнику практики від вищого навчального закладу (керівнику з фаху).

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції тощо.

Звіт з практики студент захищає перед комісією, призначеною завідувачем кафедри, факультетським керівником практики. До складу комісії входять викладачі-керівники практик.

Звітна документація здобувача вищої освіти (щоденник, звіт) зберігаються на кафедрах до завершення навчання в університеті.

Орієнтовна схема звіту студента-практиканта

Навчальна робота.

Загальні відомості про місце і час проходження практики.

Відвідування уроків.

Проведення уроків студентом (кількість, їх критична оцінка: чи вдалось провести всі уроки, якщо ні, то вказати причину; труднощі, які були при плануванні, у підготовці та в процесі проведення уроків, як їх подолали; засоби, які використовувалися для активізації творчої атмосфери на уроці, яку наочність виготовлено).

Індивідуальна робота з учнями.

Позакласна робота зі спеціальності, її зміст (тематика проведених заходів, форми).

Труднощі у виконанні завдань практики, шляхи їх подолання.

Оволодіння уміннями та навичками проведення навчальної роботи.

Загальні висновки про навчальну роботу.

Виховна робота.

Клас, за яким закріплений студент.

Спостереження за роботою класного керівника, відвідування проведених ним позакласних заходів; відвідування позакласних заходів, проведених іншими студентами.

Зміст виховної роботи у закріпленому класі (тема залікового проведеного заходу, індивідуальна робота з учнями, робота з батьками).

Труднощі у проведенні виховної роботи.

Система музично-естетичної роботи в школі.

Оволодіння уміннями і навичками організації і проведення виховної роботи.

Загальні висновки про виховну роботу.

Методична робота.

Ознайомлення з методичною літературою. Опрацювання методичної літератури (підручників, посібників, поурочних планів-конспектів уроків мистецтва), бесіди з класним керівником та вчителем мистецтва.

Ознайомлення з документацією та планами роботи школи.

Вивчення досвіду роботи вчителів.

Науково-дослідна робота.

Тема дослідницької роботи.

Вивчена література з теми дослідження, короткий огляд наукових праць.

Виконання індивідуального завдання.

Зміст індивідуального завдання; доцільність, труднощі виконання.

Висновки.

Загальне враження від проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.

Позитивне в організації та проведенні виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.

Виявлення недоліків (конкретно які), шляхи їх подолання.

Пропозиції щодо підготовки і проведення практики.

Звіт підписується здобувачем вищої освіти і керівником від бази практики та разом з іншими документами подається на рецензування керівнику практики від університету.

Здобувач вищої освіти _____ (_____)
підпис

Керівник від бази практики _____ (Вчитель мистецтва)
оцінка *підпис*

2.3. ДОДАТКИ

Додаток А

Взірець заповнення щоденника практики

1 ст. (титульний аркуш)

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти

(вид і назва практики)

Студента **Кирилюк Лесі Павлівни**

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет **педагогічний, денна форма навчання**

Кафедра **музичного мистецтва**

Освітньо-кваліфікаційний рівень **Магістр**

Спеціальність **014 Середня освіта**
(за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність 014.13 Середня освіта
(Мистецтво. Музичне мистецтво)

(назва)

 курс, група **ММ1-М_***

2 ст.

Студент **Кирилюк Леся Павлівна**

(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Кам'янець-Подільський ліцей № 5 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області

печатка
підприємства

06 лютого 2024 року

підпис

Директор Миронов Е. Л.

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

вибув з підприємства, організації, установи

Кам'янець-Подільський ліцей № 5 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області

печатка
підприємства

14 березня 2024 року

підпис

Директор Миронов Е. Л.

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики								Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Спостереження за проведенням уроків мистецтва в 10-11 класах	X								Виконано
2.	Проведення залікового уроку мистецтва (10 клас)		X							Виконано
3.	Проведення залікового уроку мистецтва (11 клас)		X							Виконано
4.	Проведення залікового уроку мистецтва (10 клас)			X						Виконано
5.	Проведення залікового уроку мистецтва (11 клас)			X						Виконано
6.	Проведення залікового уроку мистецтва (10 клас)				X					Виконано
7.	Проведення залікового уроку мистецтва (11 клас)				X					Виконано
8.	Проведення залікового уроку мистецтва (10 клас)					X				Виконано
9.	Проведення залікового уроку мистецтва (11 клас)					X				Виконано
10.	Проведення позаурочного музичного заходу (10 клас)		X							Виконано
11.	Виконання завдання з педагогіки						X			Виконано
12.	Виконання завдання з психології						X			Виконано

Керівники практики:

від вищого навчального закладу _____

підпис

(прізвище, ім'я, по батькові)

від підприємства, організації, установи

Директор **Миронов Е. Л.**

підпис

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Робочі записи під час практики

05.02.2024. – участь у Настановній конференції з Виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.

06.02.2024. – ознайомлення з базою проходження практики (Кам'янець-Подільським Ліцеєм №5). Знайомство з педагогічним колективом (дирекцією школи, завучем з навчальної та виховної роботи, вчителем мистецтва).

07.02.2024. – робота в методичному кабінеті (ознайомлення з навчальними програмами з мистецтва 10-11 класів, підручниками з мистецтва (10-11класи Л. Масол), поурочними планами-конспектами, розробленими вчителем мистецтва тощо).

08.02.2024. – спостереження за проведенням уроків мистецтва у 10 класі (учитель мистецтва – Коломійко О.С.) Виконання детального аналізу проведених учителем уроків мистецтва.

09.02.2024. – спостереження за проведенням уроків мистецтва у 11 класі (учитель мистецтва – Коломійко О.С.) Виконання детального аналізу проведених учителем уроків мистецтва.

12.02.2024. – підготовка та проведення пробних уроків мистецтва. Розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку, підбір музичного репертуару, виготовлення наочностей, підбір ілюстративного відео-матеріалу по темі уроку.

13.02.2024. – спостереження за уроками мистецтва в 10 і 11 класах та їх детальний аналіз. Ознайомлення з планом позакласної музично-естетичної роботи в школі. Підготовка та проведення пробних уроків мистецтва. Розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку, підбір музичного репертуару, виготовлення наочностей.

14.02.2024. – проведення залікового уроку в 10 класі. Обговорення ходу уроку з учителем мистецтва та керівником практики з фаху: аналіз успіху та недоліків.

15.02.2024. – підготовка та проведення пробних уроків мистецтва. Розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку, підбір музичного репертуару, виготовлення наочностей, підбір ілюстративного відео-матеріалу по темі уроку.

16.02.2024. – ознайомлення з тематикою та сценаріями до музичних свят, запланованих на квітень-травень у 10 та 11 класах. Розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку, підбір музичного репертуару, виготовлення наочностей.

19.02.2024. – проведення залікового уроку в 11 класі. Обговорення ходу уроку з учителем мистецтва та керівником практики з фаху: аналіз успіху та недоліків.

20.02.2024. – проведення залікового уроку мистецтва у 10 класі. Виконання ретельного самоаналізу проведеного уроку. Розробка сценарію до позаурочного музичного свята для проведення з учнями 10 класу.

21.02.2024. – підготовка та проведення уроків мистецтва. Розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку, підбір ілюстративного матеріалу, виготовлення наочностей. Проведення залікового уроку у 11 класі. Проведення позаурочного музичного заходу.

22.02.2024. – підготовка та проведення уроків мистецтва. Розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку, підбір музичного репертуару, виготовлення наочностей.

23.02.2024. – ознайомлення з тематикою та сценаріями виховних заходів, запланованих на лютий-березень у 10 та 11 класах. Розробка розгорнутого плану-конспекту заходу, підбір цікавого матеріалу, виготовлення наочностей.

26.02.2024. – розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку, підбір пізнавального матеріалу з використанням мультимедійних технологій.

27.02.2024. – проведення залікового уроку в 11 класі. Обговорення ходу уроку з учителем мистецтва: аналіз успіхів та недоліків.

28.02.2024. – ретельне ознайомлення з планом виховної роботи закладу на II семестр, Робота над складанням альтернативного плану з виховної роботи на лютий-березень.

29.02.2024. – проведення уроку мистецтва у 10 класі. Розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку, пошук відео-матеріалу за темою уроку.

01.03.2024. – спостереження за учнями класу, проведення однієї з методик психологічного дослідження. Аналіз результатів.

04.03.2024. – проведення уроків мистецтва. Робота над планом-конспектом до залікового уроку, підготовка інтерактивних завдань для учнів за темою уроку.

05.03.2024. – проведення залікового уроку в 11 класі. Обговорення ходу уроку з учителем мистецтва та керівником практики з фаху: аналіз успіху та недоліків.

06.03.2024. – проведення залікового уроку мистецтва у 10 класі. Виконання ретельного самоаналізу проведеного уроку.

07.03.2024. – розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку, підбір пізнавального матеріалу з використанням мультимедійних технологій.

08.03.2024. – підготовка та проведення уроків мистецтва. Розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку, підбір музичного репертуару, виготовлення наочностей. Проведення залікового уроку у 11 класі.

11.03.2023. – проведення залікового уроку мистецтва у 10 класі. Виконання ретельного самоаналізу проведеного уроку. Обговорення уроку з учителем мистецтва.

12.03.2023. – проведення виховного заходу з учнями 11 класу. Виконання ретельного самоаналізу проведеного заходу.

13.03.2023. – проведення залікового уроку у 11 класі. Обговорення ходу уроку з учителем мистецтва та керівником практики з фаху: аналіз успіху та недоліків.

14.03.2023. – виконання завдання з психології (проведення анкетування, опрацювання результатів, написання звіту).

15.03.2023. – оформлення звітної документації (заповнення щоденника практики, написання звіту про виконану роботу).

6 ст.

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

Кам'янець-Подільський Ліцей № 5 Кам'янець-Подільської міської ради
Хмельницької області

(назва підприємства, організації, установи)

Студентка-магістрантка I курсу Кирилюк Леся Павлівна проходила Виробничу педагогічну практику в закладах освіти у Кам'янець-Подільському ліцеї №5 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.

Впродовж практики студентка ознайомилась з фаховою методичною літературою (програмами, підручниками з мистецтва, методичними посібниками та поурочними розробками уроків вчителя мистецтва.

Леся Павлівна показала себе вправним педагогом, проводячи залікові уроки мистецтва в старшій школі (10-11 класи). На уроках застосовувала індивідуальний підхід до учнів. Показала високі знання з методики викладання та уміння з фаху (володіння інструментом та голосом на високому рівні.

Студентка старанно підготувала й провела всі заплановані уроки. Навчилася аналізувати урок мистецтва та виховний захід. Підготувала учнів 10 класу до музичного свята „Стрітення Зими й Весни на музичному полі”.

Завдання виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти студентка Кирилюк Леся Павлівна виконала на належному рівні.

Керівник практики від підприємства, організації, установи

печатка
підприємства

15 березня 2024 року

Директор Миронов Е. Л.

підпис

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Зразок звіту про проходження практики

Міністерство освіти та науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра музичного мистецтва

**Звіт
про проходження виробничої педагогічної практики
в закладах загальної середньої освіти**

Студентки I курсу ММ1-М24 групи
Освітнього ступеня «Магістр»
Спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметної спеціальності 014.13 Середня освіта
(Мистецтво. Музичне мистецтво)
Денної форми навчання

Миколаєнко Ольги Геннадіївни

Термін проходження практики з 06.02.2024 р. по 15.03.2024 р.

Кам'янець-Подільський, 2024

I. Навчальна робота

Я, Миколаєнко Ольга Геннадіївна, студентка I курсу, педагогічного факультету спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) за освітньою програмою Середня освіта (Музичне мистецтво) денної форми навчання, проходила виробничу педагогічну практику в закладах загальної середньої освіти з 06.02.2024 р. по 15.03.2024 р. у Деражнянському ліцеї № 1 імені Петра Стрілецького Деражнянської міської ради Хмельницької області. Керівниками виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти від закладу вищої освіти були: кандидат педагогічних наук, доцент Совік Т.В. (керівник з фаху), кандидат педагогічних наук, доцент Федорчук В.В. (керівник з педагогіки), кандидат психологічних наук, доцент Дорофей С.В. (керівник з психології). На настановній конференції керівники практики ознайомили із змістом, завданнями практики, наголосили на вимогах щодо оформлення звітної документації, провели інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Упродовж виробничої педагогічної практики у закладах загальної середньої освіти я опрацювала «Концепцією НУШ»; ознайомилася зі статутом Деражнянського ліцею №1 імені Петра Стрілецького; планом виховної роботи; специфікою організації освітнього процесу закладу загальної середньої освіти; календарним плануванням учителя мистецтва (Оленюк З.В.); планом виховної роботи класного керівника 10-го класу (Митенко Г.Ю.).

II. Методична робота

Протягом першого тижня я вела спостереження та аналізувала уроки мистецтва у 10-11 класах, які проводила учитель мистецтва (Оленюк З.В.), розробляла і проводила пробні уроки мистецтва. Склала графік проведення залікових уроків мистецтва, опрацювала теми залікових уроків. У ході розробки розгорнутих планів-конспектів та виконання завдань практики систематично консультувалася з учителем мистецтва та керівником з фаху (Совік Т.В.), педагогіки (Федорчук В.В.), психології (Дорофей С.В.).

Під час практики проводила уроки мистецтва у 10 та 11 класах (зокрема 6 залікових відкритих уроків мистецтва), що віддзеркалено у щоденнику педагогічної практики. Проаналізувала проведення уроків мистецтва та виконала самоаналіз на один з них.

III. Науково-дослідницька робота

Упродовж практики виконувала завдання з психології: вела спостереження за учнями 10 класу. Провела діагностику девіантної поведінки учнів (анкетування, опрацювання результатів та складання звіту). Також підготувала і провела захід з профілактики девіантної поведінки учнів 10 класу; визначала психологічні особливості конкретних учнів і класної групи в цілому. Виконувала систематичне ведення щоденника практики.

За період проходження практики опрацьовано навчальну програму та поурочні розробки учителя з предмету «Мистецтво». Ознайомилася із підручниками «Мистецтво» 10 клас і 11 клас), методичними посібниками, з якими працює учитель мистецтва, методичними розробками, технічними засобами навчання, дидактичними матеріалами для проведення уроків мистецтва, проаналізувала варіативні навчальні програми мистецтва. Була присутня на засіданнях методичних об'єднань. Упорядкувала добірку науково-методичних джерел за темою магістерського дослідження «Формування музичних здібностей підлітків під час позакласної музично-виховної діяльності».

Виконання індивідуального завдання

Під час проходження практики виконала індивідуальне завдання: «Підготовка презентацій для проведення уроків музичного мистецтва/мистецтва учнів 10-11 класів». Процес виконання презентації був цікавим, з використанням інформаційних технологій. Індивідуальне завдання було доцільним, оскільки дану презентацію я використала під час проведення залікового уроку з мистецтва в 11 класі, що допомогло учням краще сприйняти теоретичний матеріал, унаочнити його.

Висновки та пропозиції

У ході виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти, базою якої став Деражнянський ліцей №1 імені Петра Стрілецького Деражнянської міської ради Хмельницької області, я зрозуміла, що маю усі потрібні компетентності для виконання музично-педагогічної діяльності у закладі освіти. Зазначу, що педагогічний колектив закладу дуже тепло прийняв мене, усі допомагали порадою, навчальним матеріалом. Час, відведений на проходження практики був раціонально використаний – я намагалася якнайбільше набути практичних навичок і вмінь ведення уроків мистецтва у 10-11 класах, активно включалася у виховну роботу закладу.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти є потрібною та необхідною у формуванні практичного досвіду для подальшої професійної діяльності.

Здобувач вищої освіти _____ (Миколаєнко О.Г.)
підпис

Керівник від бази практики _____ (вчитель мистецтва)
оцінка підпис

Взірець розгорнутого плану-конспекту з мистецтва

ст.1 (титульний аркуш)

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

**План – конспект залікового уроку з «Мистецтва»
На тему: «Професії у кінематографі»**

Розроблений студенткою I курсу ММ1-М22
Педагогічного факультету
денної форми навчання

Нарасвською Маріамь Михайлівною

Для проведення у 10 класі
ОЗ «Білоусівський ліцей»

Оцінка: _____

Керівник практики: _____(Совік Т.В.)

Вчитель: _____(Самараш А.В.)

Кам'янець-Подільський, 2024 р.

Тема: ПРОФЕСІЇ У КІНЕМАТОГРАФІ

Мета: розглянути різноманіття професій у кінематографі та визначити їх особливості; ознайомити із видатними представниками цих професій: режисерами, акторами, художниками-постановниками, кінокомпозиторами, кінооператорами та ін.; розширювати знання про кінематограф; розвивати вміння працювати із великим обсягом інформації, виокремлювати найголовніше і подавати у стислій, лаконічній формі, розвивати вміння працювати в групах; виховувати відповідальність за особистий і колективний результат; розуміння значущості мистецтва для суспільного розвитку; виховувати зацікавленість, допитливість та інтерес до професій та творів кіномистецтва

Обладнання: ТЗН, аркуші із таблицею «Професії у кінематографі» для заповнення, відео матеріали за темою уроку:

<https://www.youtube.com/watch?v=LhlfwPWjhCU> – Кращі фільми Стівена Спілберга ;

<https://www.youtube.com/watch?v=6m2j3cCdlj8> – кінорежисер – Кетрін Бігелу;

<https://www.youtube.com/watch?v=feQ6yEzMEco> – Кращі актори за 20 років;

<https://www.youtube.com/watch?v=LmIXS8utfHA> – «Пригоди Аліси в Країні чудес»;

<https://www.youtube.com/watch?v=wry5pxf9KOo> – Ганс Циммер;

<https://www.youtube.com/watch?v=yoZ0jHt6d2A> – «Пірати Карибського моря», саундтрек.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Привітання.

Перевірка готовності до уроку.

II. Актуалізація опорних знань.

Проведення опитування шляхом розв'язання кросворду «Мова і види кіномистецтва» (*інтерактивний кросворд (презентація)*):

По горизонталі:

1. Фрагмент відеоряду, відрізок кіноплівки, мінімальна одиниця конструкції фільму.

Кадр.

2. Країна, в якій з'явилися перші кінострічки.

Франція.

3. Мистецтво створення електронних ляльок.

Аніматроніка.

4. Кінопремія Американської академії кінематографічних мистецтв і наук.

Оскар.

5. Музикант, який супроводжував кінокартини німого кіно.

Тапер.

6. Музичний супровід фільму.

Саундтрек.

7. Зйомка на тлі кольорового однотонного екрана, який потім замінюють на інший відзнятий матеріал.

Хромакей.

По вертикалі:

8. Вид мистецтва, твори якого створюються за допомогою знімання реальних, спеціально інсценованих, або відтворених засобами анімації подій.

Кіномистецтво.

III. Виклад нового матеріалу.

Завдання

По мірі ознайомлення з навчальним матеріалом, учні повинні заповнити таблицю.

(Клас заздалегідь був поділений на 4 групи для самостійного опрацювання певного інформаційного блоку, тексту підручника. Час виступу групи суворо регламентований – 5-7 хв).

Матеріал з підручника «Мистецтво. 10 клас» Л. М. Масол, за яким працювали учні:

Створення кіно – це складний і тривалий процес, у якому бере участь великий колектив людей творчих професій – кінематографістів. Кінопрофесії можна умовно розділити на кілька категорій.

Кінопрофесії:

- 1) професії, що мають театральний аналог та пов'язані зі сценічними мистецтвами,*
- 2) кінематографічні професії, які забезпечують кіновиробництво,*
- 3) професії, пов'язані з кінопрокатом.*

*Основою для постановки фільму є літературний сценарій. **Сценаристом** називають автора сценарію для фільму, телесеріалу, вистави. Він може вигадати оригінальний сюжет або ж адаптувати існуючий. Часто автором або співавтором сценарію є режисер-постановник фільму, або **кінорежисер**. Це одна з основних професій у мистецтві кіно, ключова фігура на знімальному майданчику, що відповідає за художню та сценічну складові картини. До обов'язків режисера входять: визначення загального художнього стилю фільму, керівництво акторами, управління роботою всіх учасників знімальної групи. Як інтерпретатор сценарію він доносить до всіх задум автора. Існують три напрями кінорежисури: ігрове, документальне й анімаційне кіно.*

До корифеїв режисерської професії належать: Стівен Спілберг, Мартін Скорсезе, Мілош Форман, Френсіс Форд Коппола, Альфред Хічкок, Андрій Тарковський, Люк Бессон, Джеймс Кемерон, Квентін Тарантіно та інші, досягнення яких назавжди увійшли в історію кіномистецтва.

Найвидатнішим кінорежисером за всю історію кіно фахівці вважають Стівена Спілберга (походить із родини емігрантів з України). Митець стверджує ідеали гуманізму в усіх своїх стрічках, незалежно від їх жанру: «Щелепи» (фільм-катастрофа); «Інопланетянин» (космічна діалогія); низка фільмів про Індіану Джонса (пригодницький фільм); «Парк Юрського періоду» (фантастика з елементами фільму жахів); «Врятувати рядового Райана» (військова драма); «Злови мене, якщо зможеш» (фільм-біографія), «Список Шиндлера» (психологічна драма про трагедію Голокосту). Бездоганна професійна майстерність автора 397 фільмів, чимало з яких стали культовими, зумовила високі оцінки його творчості. Спілберг триразовий лауреат премії «Оскар», неодноразовий володар «Золотого глобуса» та інших престижних кінопремій.

Кінорежисер – не лише чоловіча професія. Фільми, зняті жінками, також мають широке визнання. Наприклад, Кетрін Бігелоу є першою жінкою, яка отримала «Оскар» як режисер за фільм «Повелитель бурі». Ця стрічка була номінована в 9 категоріях і удостоїлася 6 оскарівських статуєток, зокрема найголовнішої – «Кращий фільм». Картина стала лідером прокату, і в цьому є особиста заслуга К. Бігелоу. Стрічка обійшла за кількістю і значущістю нагород касовий «Аватар» Дж. Кемерона.

Кінорежисер підбирає акторів і актрис (проводить кастинг) на всі ключові й другорядні ролі, враховуючи їхню психологічну та художню сумісність. Адже насамперед від акторської майстерності залежить успіх картини. Основу акторської творчості, як відомо, становить уміння перевтілюватися. Особливість акторської гри в кіно полягає у тому, що, на противагу театральній виставі, фільм можна знімати, починаючи з будь-якого кадру. Тому актору потрібно вміти швидко перемикатися з однієї емоції на іншу, що психологічно достатньо складно. Актор виробляє інтонації, жести, ходу, міміку, які передають з різним ступенем достовірності або театральної умовності манеру поведінки зображуваної особи. Але головна його місія – розкрити внутрішній духовний світ свого героя, показати його характер, виразити думки й переживання. Отже, актор мусить глибоко занурюватися в образ, а якщо він «переграє», то глядач йому не повірить.

Яких же **акторів** чи **актрис** вважають зірками й чому? У кінематографі існують актори одного амплуа – коміка чи романтика, мудреця чи простака. У різних фільмах такі актори виконують ніби одну й ту саму роль з незначними відмінностями, наприклад, з року в рік ходять торованими дорогами «крутих хлопців» чи «хитрих злодіїв». Але існують майстри перевтілень, які не вкладаються в рамки певного типажу. Вони так кардинально змінюються у своїх ролях, що жоден образ за ними не закріплюється.

Британський актор Деніел Дей-Льюїс, єдиний в історії кіно тричі удостоєний премії «Оскар» за кращу роль, вважається мірилом проникнення в образ. Кожну свою роль він буквально проживає (потім, до речі, роками відходить від неї), приносить на екран радикально новий образ, тому його акторська енергія проникає у душу глядача.

Американський актор і кінорежисер Шон Пенн – один з найтитурованіших акторів сучасності, призер трьох найбільших кінофестива-

лів світу: Каннського, Венеційського (двічі) і Берлінського, двічі лауреат премії «Оскар» за головні ролі. У чому ж секрет такого успіху? Свій неповторний акторський перформанс він забезпечує в будь-якій ролі: відомого політика чи адвоката, рок-музиканта чи джаз-гітариста, навіть розумово відсталого людини.

Американський інститут кіномистецтва 1999 р. опублікував топ-25 найвидатніших актрис: Грета Гарбо, Марлен Дітріх, Софі Лорен, Мерилін Монро, Вів'єн Лі, Елізабет Тейлор, Інґрід Бергман, Кетрін Хепберн (нагороджена премією «Оскар» 4 рази – абсолютний рекорд) та ін. До першої п'ятірки входить шведська актриса Інґрід Бергман, лауреат трьох премій «Оскар», чотирьох премій «Золотий глобус», двох нагород «Еммі», премії Британської кіноакадемії В АФТА тощо. Однією з вершин творчості актриси є фільм «Осінь соната» режисера Інґмара Бергмана, визнаного класика авторського кіно.

Кінооператор – одна з основних професій у кінематографі. Ця людина знімає фільм кінокамерою, обирає ракурс та освітлення зйомки, композиції кадрів, відповідає за технічну якість зображення. Він має знати візуальні можливості кіно- і відеоапаратури. Такий фахівець є однією з ключових фігур у створенні фільмів усіх видів: художніх, ігрових, документальних. До складу операторської групи входить спеціаліст зі спец-ефектів (від штучного туману до ефектів комп'ютерної графіки).

Найвидатніший із сучасних операторів Свен Нюквіст є володарем багатьох кінопремій, зокрема двох «Оскарів» за кращу операторську роботу. Упродовж півстолітнього творчого шляху він довів до досконалості мистецтво кінооператора, знявши понад 120 фільмів.

Важлива роль у створенні кінокартини належить художнику-постановнику. Він розробляє ескізи костюмів, декорацій, добирає реквізит, готує макети оформлення сцен. В ескізах уточнюється стилістика майбутнього фільму, взаємодія героїв із середовищем (житлом, місцем роботи тощо). У такий спосіб художник переводить сценарій в образотворчий ряд, передає емоційну атмосферу фільму. Не завжди можна точно уявити, якою була давня епоха. Тому для художника важливі фантазія, інтуїція.

Художнику-постановнику допомагають **асистенти**. Художник-костюмер має знати історичні особливості одягу різних епох, народів, добре орієнтуватися в моді. Завдання художника-гримера – розробити

кожному персонажу грим, відповідно до образу. Для цього накладають перуки, вуса, імітують ефект старіння людини. Костюмер виготовляє костюми, гример – перуки й вуса. Декоратор планує розміщення на сцені предметів. Реквізитор розставляє меблі і реквізит: килими, лампи, книжки. Бутафор імітує поверхні (приміром мармурові колони).

У кінематографі існує далеко не одна кіноадаптація відомої казки «Пригоди Аліси в Країні чудес» Льюїса Керролла. Однак картина, знята майстром фентезі Тімом Бертоном, стала, мабуть, найяскравішою з-поміж них. І чимала заслуга в цьому художника-постановника Роберта Стромберга. Вдруге після успіху «Аватара» він отримав оскарівську статуєтку й інші престижні нагороди за цю казку, чим підтвердив репутацію кращого американського художника-постановника.

Над фільмом працює музичний цех, не менший, ніж художній. Адже звук у кіномистецтві має таке саме значення, як і зображення. Відповідно до сценарію і задуму режисера кінокомпозитор пише музику, а звукорежисер створює звукові образи, керує музичними редакторами, звукооператорами і звукоінженерами – фахівцями з обслуговування звукового обладнання. Саунд-дизайнер створює звукові ефекти, які не мають відповідного аналога в природі.

Саундтреки до близько 150 голлівудських фільмів, насамперед бойовиків і трилерів, подарував сучасникам Ганс Циммер. Німецький кінокомпозитор написав музику до таких фільмів, як «Людина дощу», «Темний лицар», «Шерлок Холмс», «Ангели і демони», «Інтерстеллар», «Робот на ім'я Чаппі», «Код да Вінчі», «Останній самурай», трилогії «Бетмен»; також для високобюджетних фільмів: «Місія нездійсненна 2», «Гладіатор», серії фільмів «Пірати Карибського моря». Його музика зачіпає щось глибинне, викликаючи потік емоцій і переживань. За музику до мультфільму «Король Лев» Циммер був удостоєний премії «Оскар» (1995). Митець – дворазовий лауреат премії «Золотий глобус», триразовий лауреат премії «Греммі», він удостоєний зірки на знаменитій Алеї слави в Голлівуді. Як піонер у використанні синтезаторів Циммер вперше почав інтегрувати цифрову музику з оркестровими аранжуваннями. У списку «100 геніїв сучасності», складеному газетою *The Daily Telegraph*, Ганс Циммер займає 72-е місце.

Завершуючи перелік кінопрофесій, неможливо не згадати **постановників трюків**, які створюють на екрані ілюзію дій, неможливих у

реальності. Їх виконують каскадери. Також у кінематографі є людина, відповідальна за виконання чистової збірки картини, – монтажер (нерідко це робить сам режисер-постановник). Монтажер звуку синхронно зображенню поєднує всі звукові компоненти фільму: записані музичні фрагменти, репліки й інші звуки (шерехтіння, тупотіння, сміх, постріли, гомін тощо). Фінансуванням потреб знімальної групи опікується у вітчизняному кінематографі директор фільму. Відповідно до міжнародної практики ця посада називається виконавчий продюсер. Він забезпечує умови й організаційно-фінансовий контроль за постановкою фільму – від початку зйомок до виходу картини в прокат.

Орієнтовний результат роботи 4-ох груп:

Професії у кінематографі

Назва професії	Обов'язки	Представники	Нагороди
Сценарист	Автор сценарію. Вигадати оригінальний сюжет або ж адаптувати існуючий для фільму, телесеріалу, вистави.		
Режисер-постановник або кінорежисер	Може бути співавтором сценарію. Визначає загальний художній стиль фільму, керує акторами, управляє роботою всіх учасників знімальної групи. Доносить до всіх задум автора. Підбирає акторів і актрис (проводить кастинг) на всі ключові й другорядні ролі.	Стівен Спілберг, Мартін Скорсезе, Мілош Форман, Френсіс Форд Коппола, Альфред Хічкок, Андрій Тарковський, Люк Бессон, Джеймс Кемерон, Квентін Тарантіно	Стівен Спілберг триразовий лауреат премії «Оскар», неодноразовий володар «Золотого глобуса» та інших престижних кінопремій
		Кетрін Бігелоу. Фільм «Повелитель бурі»	«Оскар» як режисер. Стрічка удостоїлася 6 оскарівських статуеток та найголовнішої – «Кращий фільм».

Актор	Акторська майстерність-вміння перевтілюватися, швидко перемикається з однієї емоції на іншу. Виробляє інтонації, жести, ходу, міміку зображуваної особи. Розкрити внутрішній духовний світ свого героя, показати його характер- глибоко занурюватися в образ.	Деніел Дей-Льюїс	тричі удостоєний премії «Оскар» за кращу роль.
		Шон Пенн	призер трьох найбільших кінофестивалів світу: Каннського, Венеційського (двічі) і Берлінського, двічі лауреат премії «Оскар» за головні ролі
		Кетрін Хепберн	нагороджена премією «Оскар» 4 рази
		Інгрід Бергман	лауреат трьох премій «Оскар», чотирьох премій «Золотий глобус», двох нагород «Еммі», премії Британської кіноакадемії B AFTA
		Грета Гарбо, Марлен Дітріх, Софі Лорен, Мерилін Монро, Вів'єн Лі, Елізабет Тейлор	
Кінооператор	Знімає фільм кінокамерою, обирає ракурс та освітлення зйомки, композиції кадрів, відповідає за технічну якість зображення. Має знати візуальні можливості кіно- і відео-апаратури	Свен Нюквіст	володар багатьох кінопремій, зокрема двох «Оскарів» за кращу операторську роботу
Спеціаліст зі спецефектів	Створення від штучного туману до ефектів комп'ютерної графіки		
Художник-постановник	Розробляє ескізи костюмів, декорацій, добирає реквізит, готує макети оформлення сцен	Роберт Стромберг. «Пригоди Аліси в Країні чудес» знята майстром фентезі Тімом Бертоном	Вдруге після «Аватара» він отримав оскарівську статуетку й інші престижні нагороди за цю казку

Художник-костюмер	Має знати історичні особливості одягу різних епох, народів, добре орієнтуватися в моді. Виготовляє костюми.		
Художник-гример	Розробити кожному персонажу грим, відповідно до образу. Виготовляє і накладає перуки, вуса, імітує ефект старіння людини.		
Декоратор	Планує розміщення на сцені предметів		
Реквізитор	Розставляє меблі і реквізит: килими, лампи, книжки		
Бутафор	Імітує поверхні (приміром мармурові колони).		
Музичний цех: Кінокомпозитор Звукорежисер	Пише музику Створює звукові образи, керує музичними редакторами, звукооператорами і звукоінженерами – фахівцями з обслуговування звукового обладнання	Ганс Циммер. Німецький кінокомпозитор написав саундтреки до близько 150 голлівудських фільмів, таких як «Шерлок Холмс», «Код да Вінчі», трилогії «Бетмен»; «Гладіатор», серії фільмів «Пірати Карибського моря».	За музику до мультфільму «Король Лев» був удостоєний премії «Оскар» (1995). Дворазовий лауреат премії «Золотий глобус», триразовий лауреат премії «Греммі», удостоєний зірки на знаменитій Алеї слави в Голлівуді.
Саунд-дизайнер	Створює звукові ефекти, які не мають відповідного аналога в природі.		
Постановники трюків	Створюють на екрані ілюзію дій, неможливих у реальності, які виконують каскадери		
Монтажер (нерідко режисер-постановник)	Виконання чистової збірки картини. Монтажер звуку синхронно зображенню поєднує всі звукові компоненти фільму: записані музичні фрагменти, репліки й інші звуки (шерехтіння, тупотіння, сміх, постріли, гомін тощо		

Виконавчий продюсер	Фінансування потреб знімальної групи. Забезпечує умови й організаційно-фінансовий контроль за постановкою фільму – від початку зйомок до виходу картини в прокат.		
---------------------	---	--	--

IV. Закріплення знань

- Аналіз записів із таблиці з коментарями.
- Висунення власних висновків.
- Обґрунтування висновків практичними прикладами

V. Рефлексія

Кожен учень готує одне речення про роль професії (однієї) у кінематографі.

VI. Домашнє завдання

1. Поцікавтеся особливостями інших кінематографічних професій: мультиплікатора, режисера дубляжу, освітлювача, піротехніка і зброяра, механіка знімальної техніки, техніка цифрової кінозйомки тощо. Доповніть власну таблицю знайденою інформацією.

2. Творче завдання: проекспериментуй із зображенням облич типажів аніме. Акцентуй увагу на міміці персонажів.

Взірець розгорнутого конспекту сценарію заходу на музично-естетичну тематику

ст.1 (титульний аркуш)

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

**Сценарій
музично-виховного заходу «Уклін тобі, Тарасе»**

Розроблений студенткою I курсу, групи ММ1-М21

Струк Катериною Володимирівною

для проведення з учнями 11 класу
Кам'янець-Подільського ліцею № 16
Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області

Оцінка: _____

Керівник практики: Совік Т. В. _____

Вчитель: Лемній Л. Б. _____

Кам'янець-Подільський, 2024 р.

Тема: «УКЛІН ТОБІ, ТАРАСЕ!»

Мета: розширити знання учнів про життя і творчість Т. Г. Шевченка; формувати культури мовлення через красу і багатство Шевченкового слова; розвивати мислення, творчу уяву, активність; виховувати пошану до героїчного минулого, любов до свого народу, любов до рідного краю, до світлого образу Тараса Шевченка.

Хід свята

Ведучий 1: Навесні, коли тануть сніги
І на рясті заграє веселка,
Повні сил і живої снаги
Ми вшановуємо пам'ять Шевченка.
Благословен той день і час,
Коли прослалась килимами
Земля, яку сходив Тарас,
Малими босими ногами.

(Студенти виконують пісню на слова Т. Г. Шевченка «Думи мої, думи»).

Ведучий 2: У кожного народу є великі поети, письменники, яких знають усі: дорослі і малі. Для українського народу таким поетом був Тарас Шевченко.

Ведучий 1: Цього року 9 березня ми святкували 200 річчя від дня народження видатного мислителя, великого українського поета, художника, відомого усьому світові – Т. Г. Шевченка.

Ведучий 2: Сьогодні з вами ми пройдемо кроками життя Т. Шевченка та складемо дерево життя і творчості Т. Шевченка.

Ведучий 1: 9 березня 1814 року в селі Моринцях, що на Черкащині, в сім'ї селянина-кріпака народився Тарас Григорович Шевченко.

Ведучий 2: Хлопчик ріс мовчазним, замисленим, ніколи не тримався хати, а все тинявся по бур'янах, за що в сім'ї його прозвали малим прибудуою. Тарасові було два роки, як родина переїхала до села Кирилівка.

Звучить пісня на слова Т. Г. Шевченка «Садок вишневий коло хати».

Учень 10 класу: Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Сім'я вечеря коло хати,
Вечірня зіронька встає.

Дочка вечерять подає
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх,
Сама заснула коло їх.
Затихло все... Тільки дівчата
Та соловейко не затих.

Ведучий 1: Коли Тарасу виповнилося вісім років, батьки віддали його до дяка в науку. Дяк навчав дітей по церковних книгах і за найменшу провину карав різками. Не довго тривала Тарасова наука. Несподівано замучена важкою працею, померла мати, а згодом і батько не витримав лихої долі.

Учень 10 класу: «Доля»

Ти не лукавила зо мною,
Ти другом, братом і сестрою
Сіромі стала. Ти взяла
Мене, маленького, за руку
І в школу хлопця одвела
До п'яного дяка в науку.
«Учися, серденько, колись
З нас будуть люде», – ти сказала.
А я й послухав, і учивсь,
І вивчився. А ти збрехала.
Які з нас люде? Та дарма!
Ми не лукавили з тобою,
Ми просто йшли; у нас нема
Зерна неправди за собою.
Ходімо ж, доленько моя!

Мій друже вбогий, нелукавий!
Ходімо дальше, дальше слава,
А слава – заповідь моя.

Ведучий 2: В 16 років Тарас став прислугою поміщика Енгельгардта. Помітивши у Тараса пристрасть до живопису, поміщик вирішує що з обдарованого кріпака можна мати більше вигоди. І посилає пан Тараса в науку до живописних справ майстра Ширяєва. У Ширяєва Тарас міг змальовувати статуї в Літньому саду і відвідувати Ермітаж. Одного разу Шевченко випадково знайомиться з художником Іваном Сошенком.

Ведучий 1: Сошенко познайомив Тараса з відомим людьми як: українським поетом Гребінкою та Василем Жуковським, художником Карлом Брюлловим.

Ведучий 2: 22 квітня 1838 р. Жуковський і Брюллов викупили Тараса Шевченка з кріпацтва за велику суму 2500 карбованців, які отримали з продажу на аукціоні портрета Жуковського, який намалював Брюллов. В 24 роки Тарас отримує свободу.

Ведучий 1: У 1838 році Шевченко вступає до Академії мистецтв. Юнак поглинав книги з мистецтва, всесвітньої історії, слухав лекції з анатомії, фізіології, часто бував у театрах і музеях, жадібно вивчав живопис.

Ведучий 2: У 1840р. Тарас Шевченко надрукував поетичну збірку «Кобзар». Починається «Кобзар» віршем «Рече та стогне Дніпр широкий».

Квартет студентів виконує пісню на слова Т. Г. Шевченка «Рече та стогне Дніпр широкий».

Ведучий 1: В збірку «Кобзар» ввійшли вісім віршів: «Думи мої, думи», «Перебедня», «Катерина», «Тополя», «Думка», «Іван Підкова», «К. Основ'яненко», «Тарасова ніч».

Ведучий 2: У 1843–1845 рр. поет відвідав Україну. За кілька місяців він побував у Києві, багатьох місцях Київщини, Чернігівщини. У рідному селі Шевченко побачився з братами й сестрами, застав ще живого діда, намалював його, а також свою хату.

Ведучий 1: У 1845р. поет завершив навчання в Петербурзькій Академії. Отримав звання «Вільного художника» та видав на власні кошти «Живописну Україну» – серію картин, де відображено історичні місця України, її побут і природу.

Учень 10 класу: Тече вода з-під явора
Яром на долину.
Пишається над водою
Червона калина.
Пишається калинонька,
Явор молодіє,
А кругом їх верболози
Й лози зеленіють.
Тече вода із-за гаю
Та попід горою.
Хлюпочуться качаточка
Поміж осокою.
А качечка впливає
З качуром за ними,
Ловить ряску, розмовляє
З дітками своїми.
Тече вода край города.
Вода ставом стала.
Прийшло дівча воду брати,
Брало, заспівало.
Вийшли з хати батько й мати
В садок погуляти,
Порадитись, кого б то їм
Своїм зятем звати?

Ведучий 2: За революційний настрій віршів збірки «Три літа» в березні 1847 року Шевченка заарештовують і відправляють на заслання до Орської фортеці.

Ведучий 1: У 1848р. Тараса взяли художником у наукову експедицію для вивчення й опису Аральського моря. На початку 1857 р. друзі поета отримали царський дозвіл на звільнення Тараса.

Ведучий 2: Шевченко дуже любив музику, мав гарний голос, чудову пам'ять і відмінний музичний слух. Дуже подобалися Тарасу пісні і думи про український народ, історію його життя.

Ведучий 1: На вірші Т.Г. Шевченка написано багато пісень: «Зоре моя вечірня», «Закувала зозуленька», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Думи мої», «Заповіт», «Сонце заходить», «Садок вишневий коло хати».

Виконання квітетом студентів пісні «Зоре моя вечірня».

Ведучий 2: У 1861 році на Україну страшним громом, чорною хмарою печалі прилетіла сумна звістка – у Петербурзі 10 березня перестало битися серце великого поета.

Учень 10 класу: **«Заповіт»**

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий.
Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу... отоді я
І лани і гори –
Все покину і полину
До самого Бога
Молитися... а до того
Я не знаю бога.
Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Не злим тихим словом.

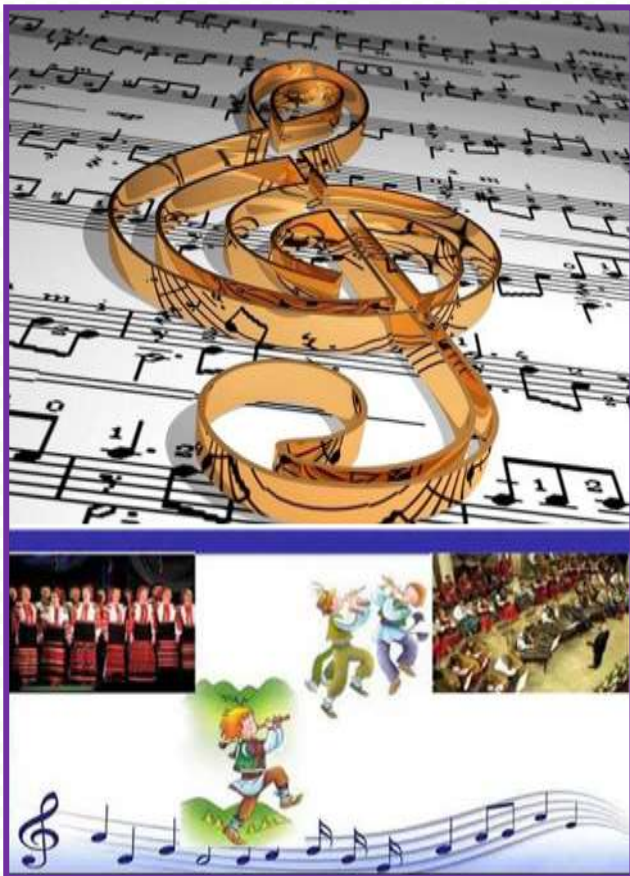
Ведучий 1: У травні 1961 року Великого Кобзаря було перепоховано в Україні на Чернечій горі біля м. Канева.

Ведучий 2: Уклін тобі, Тарасе,
Великий наш пророче,
Для тебе вірно б'ється -
Те серденько дитяче.
За тебе вічно б'ється,
За твої заповіді,
Чого батьки не зможуть,
Те сповнять їхні діти.

Ведучий 1: Ось ми і склали дерево життя і творчості Т. Шевченка.

Минають віки, стираються написи на камені, тліють книги, руйнуються будівлі, але слово Шевченка – живе і вічне. Вивчаймо його, думаймо над його істиною, виконуймо його заповіді, які посилав він синам свого народу. І серед них – найперший і найголовніший:

Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

3. ВИРОБНИЧА ПЕРЕДДИПЛОМНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

3.1. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Музичне мистецтво) спеціальності 014 Середня освіта

(за предметними спеціальностями) предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) другого (магістерського) рівня вищої освіти

ВСТУП

Академічна характеристика виробничої переддипломної педагогічної практики:

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність	014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Рік навчання	2
Семестр	3
Термін практики	6 тижнів
Кількість годин	270 год
Кількість кредитів ECTS	9
Вид підсумкового контролю	Диференційований залік

Статус дисципліни: виробнича переддипломна педагогічна практика належить до обов'язкових освітніх компонент професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) з спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметною спеціальністю 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Предметом виробничої переддипломної педагогічної практики є професійне становлення майбутнього вчителя мистецтва, музичного мистецтва, яке відбувається у процесі ідентифікації себе як професіонала, який здобуває та реалізує на власному педагогічному досвіді професійні якості педагога.

Програма виробничої переддипломної педагогічної практики розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) підготовки Магістра спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) затвердженої вченою радою К-ПНУ (протокол № 4 від 28 березня 2024 р.). Організація й проведення практик в університеті регламентована Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України

(https://drive.google.com/open?id=1_AhAYS1HfixKG0SN84h13INz4Q-y0RVY) затвердженим наказом Міністерства освіти та науки України № 93 від 08.04.1993 р. (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти № 351 (0351281-94) від 20.12.1994 р.), методичними рекомендаціями до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14.02.96 р.) та Положенням про проведення практик студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

(https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSiSDVIV04waWZvbW5xVnM2Mmd5Y1FLdi1rUC0w/view?resourcekey=0-tYSPd5dBX2-ZMCs1ShozJA), затвердженого вченою радою (нова редакція протокол № 10 від 30 серпня 2021 року).

Терміни проходження виробничої переддипломної педагогічної практики: Виробнича переддипломна педагогічна практика запланована на другому курсі навчання III семестр, термін – 6 тижнів (9 кредитів, 270 год).

Бази виробничої переддипломної педагогічної практики: заклади загальної середньої освіти, зокрема Кам'янець-Подільські ліцеї № 3, 5, 7, 16 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.

Бази проведення практики мають відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають професійній діяльності за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями предметною спеціальністю 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)), достатнє матеріально-технічне й методичне забезпечення для повноцінного функціонування закладу і проходження практики;
- можливість забезпечення висококваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;
- надання здобувачам вищої освіти права користуватися бібліотекою, документацією, необхідною для виконання завдань програми практики з урахуванням політики конфіденційності бази практики;
- можливість працевлаштування випускників спеціальності музичного мистецтва.

Здобувач вищої освіти має право обирати базу практики.

МЕТА, ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета виробничої переддипломної педагогічної практики – оволодіння здобувачами вищої освіти базою фахових умінь, методологією наукового дослідження, сучасними інформаційними технологіями, здатністю розв'язувати проблеми щодо організації освітнього процесу з музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти, з урахуванням вимог Нової української школи, сучасних тенденцій розвитку науки і мистецтва, аспектів соціальної та етичної відповідальності, виховання готовності до творчої науково-педагогічної діяльності, безперервної самоосвіти та професійного самовдосконалення.

Завдання виробничої переддипломної педагогічної практики:

- формувати уміння проектувати професійний, особистісний саморозвиток, попереджати професійні кризи, забезпечувати власну конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг;
- розвивати обізнаність із загальнодидактичними та художньо-педагогічними принципами мистецької, музичної освіти, сучасними формами освітнього процесу, інноваційними технологіями музичного навчання і

виховання учнів, актуальними проблемами у галузі мистецької педагогіки. Обізнаність із концептуальними засадами здійснення музично-педагогічної діяльності в умовах Нової української школи, здатність до реалізації освітніх задач в умовах компетентнісного та особистісно зорієнтованого підходів до навчання; вміння здійснювати науково-дослідницьку діяльність в музично-педагогічній сфері;

- удосконалювати вміння здійснювати навчальну, музично-виховну, мистецько-просвітницьку діяльність, розробляти змісті структуру уроків музичного мистецтва, сценарії музично-виховних заходів, організувати різні форми позакласної, гурткової роботи, здатність здійснювати добір ефективних засобів технологічного забезпечення освітнього процесу, творчо їх реалізувати.

- формувати здатність здійснювати музикознавчий, музично-теоретичний, виконавський та художньо-педагогічний аналіз музичних творів, діагностувати якість музичного виконання, вирішувати різного роду музично-виконавські завдання (проведення лекцій-концертів);

- формувати уміння і навички керувати діяльністю вокально-хорових колективів: відпрацьовувати елементи вокально-хорового звучання (стрій, ансамбль, дикція, артикуляція), добирати і застосовувати засоби художньої виразності, діагностувати і виправляти недоліки вокально-хорового виконавства, використовувати мотиваційні і заохочувальні технології, орієнтовані на удосконалення процесу виконання вокально-хорового репертуару.

- формувати уміння і навички керівництва учнівським хоровим колективом, технічних художньо-виконавських диригентських умінь і навичок, вербального тлумачення художньо-образного змісту музики, здійснювати інтерпретацію хорових творів, використовувати засоби художньої виразності у процесі музичної діяльності.

- формувати уміння і навички застосовувати мультимедійні засоби навчання мистецтва учнів 10-11 класів;

- удосконалювати уміння і навички науково-дослідницької діяльності (підготовка тез/статті за темою магістерського дослідження).

Виробнича переддипломна педагогічна практика спрямована на формування у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі загальної мистецької освіти, що передбачає

здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

ЗК 01: Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 02: Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 03: Здатність планувати освітню діяльність, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК 04: Здатність виявляти та вирішувати проблеми, бути критичним і самокритичним.

ЗК 05: Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 07: Здатність здійснювати дослідження за предметною спеціальністю, прогнозувати та презентувати отримані результати.

СК 01: Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

СК 02: Здатність проводити різні форми навчальної, виховної роботи в закладі загальної середньої освіти та забезпечувати досягнення результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб здобувачів, використовувати інновації у професійній діяльності.

СК 03: Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

СК 04: Здатність до моделювання змісту та структури уроків, добору дидактичних матеріалів, формування в здобувачів освіти компетентностей, досягнення результатів навчання, передбачених у типових освітніх програмах та здійснення інтегрованого навчання.

СК 05: Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації здобувачів загальної середньої освіти до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

СК 06: Здатність до конструктивної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

СК 07: Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

СК 08: Здатність формувати в здобувачів загальної середньої освіти культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

СК 09: Здатність критично осмислювати та досліджувати проблеми у галузі педагогіки мистецтва і на межі галузей знань.

СК 10: Здатність усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки виникнення і розвитку педагогіки мистецтва та використовувати їх в освітньому процесі й просвітницькій діяльності.

СК 11: Здатність розв'язувати педагогічні проблеми у нових освітніх середовищах за наявності неповної інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 12: Здатність керувати художньо-пізнавальною, творчою, музично-виконавською діяльністю особистості з урахуванням проявів її емоційної та вольової сфер, виявів творчої активності в умовах освітнього процесу та за його межами.

СК 13: Здатність до культуровідповідного розуміння змісту мистецьких образів, специфіки національних мистецьких мов та їх реалізації у професійній мистецько-освітній діяльності.

СК 14: Здатність відчувати та проявляти емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до творів музичного мистецтва, сприймати, зберігати та відтворювати музичний матеріал, інтерпретувати та тлумачити художньо-образний зміст музики.

СК 15: Здатність використовувати у професійній діяльності музично-виконавські (інструментально-виконавські, вокально-виконавські, диригентсько-хорові) уміння, здійснювати виконавський аналіз музичних творів.

СК 16: Здатність до безперервного особистісного і професійного зростання, постійної та систематичної роботи з вдосконалення педагогічної майстерності, забезпечення якості загальної середньої освіти.

СК 17: Здатність використовувати в освітньому процесі сучасні види мистецтва і мистецьких практик для формування у здобувачів загальної середньої освіти цілісної художньої картини світу, забезпечення їх мистецьких інтересів і потреб.

СК18: Здатність керувати діяльністю сучасних музичних колективів, організовувати конкурси, фестивалі, огляди відповідно до сучасних соціокультурних тенденцій, суспільних запитів та виховних завдань закладів загальної середньої освіти.

Програмні результати навчання:

ПРН 01: Уміти планувати й здійснювати освітню діяльність на засадах гуманізму, патріотизму згідно із нормативними документами у галузі загальної середньої освіти, концептуальними ідеями Нової української школи, провідними тенденціями та інноваціями світової та вітчизняної педагогіки, забезпечувати та оцінювати її якість. Визначати актуальні проблеми сучасної педагогіки, аргументувати шляхи їх вирішення.

ПРН 02: Уміти класифікувати, упорядковувати й узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов освітнього процесу, потреб формування в учнів компетентностей, передбачених освітніми програмами, забезпечувати конструктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу, здійснювати інтегроване навчання.

ПРН 05: Дотримуватись культури академічної доброчесності у власній діяльності та вміння формувати її в здобувачів загальної середньої освіти.

ПРН 06: Розуміти значущість культури і мистецтва для виховання і розвитку особистості, керуватися у своїй діяльності цінностями світової і національної культури, принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 08: Моделювати зміст і структуру інтегрованих уроків мистецтва різних типів (стандартних і нестандартних), володіти методичним інструментарієм, технологіями мистецької інтеграції, формами організації художньо-творчого розвитку особистості. Забезпечувати досягнення результатів мистецького навчання з урахуванням індивідуальних особливостей мистецького розвитку, мистецьких інтересів і потреб здобувачів загальної середньої освіти, оцінювати їх мистецькі досягнення.

ПРН 09: Знати психологічні особливості сприйняття, пам'яті та мислення здобувачів загальної середньої освіти різних вікових груп, застосовувати методи психодіагностики, формування мотивації, позитивної самооцінки, арт-терапії, психологічної підтримки, корекції, подолання різного типу стресогенних факторів під час художньо-педагогічного спілкування з аудиторією. Знати та дотримуватися умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ПРН 10: Демонструвати емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до творів музичного мистецтва різних епох, стилів та жанрів, уміння запам'ятовувати, зберігати, відтворювати, інтерпретувати, аналізувати, тлумачити їх ідейний та художньо-образний зміст. Застосовувати музично-виконавську майстерність у процесі проведення уроків мистецтва та у художньо-просвітницькій, виховній діяльності.

ПРН 11: Демонструвати музично-виконавські (інструментально-виконавські, вокально-виконавські, диригентсько-хорові) уміння, навички аналізу музичних творів. Уміти планувати процес підготовки музичного твору до виконавської інтерпретації, визначати завдання репетиційного процесу, аргументувати способи і методи його оптимальної організації в різних умовах, досягати художньо-виконавських результатів.

ПРН 12: Застосовувати у професійній діяльності цифрові освітні ресурси, інформаційно-комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо, створювати блоги, презентації, буклети, фонотеки, віртуальні екскурсії тощо.

ПРН 13: Знати і застосовувати в освітньому процесі різні види сучасного мистецтва (музичного, образотворчого, театрального, екранного тощо) і мистецьких практик, забезпечувати запити і потреби здобувачів загальної середньої освіти щодо актуальних у суспільстві форм мистецької (музичної) діяльності.

ПРН 14: Знати і застосовувати інноваційні технології роботи з музичними колективами, вміти організовувати конкурси, фестивалі, огляди музичної творчості, реалізовувати музично-естетичні інтереси здобувачів освіти, сприяти їх мистецькому та творчому розвитку. Вміти планувати й реалізовувати репетиційний процес, добирати музичний репертуар, креативно komponувати програми концертних виступів відповідно до завдань музично-просвітницької, музично-виховної діяльності.

ПРН 15: Визначати індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирати ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Організація й проведення практик в університеті визначається Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України затвердженим наказом Міністерства освіти та науки України № 93 від 08.04.1993 р. (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти № 351 (0351281-94) від 20.12.1994 р.), методичними рекомендаціями до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14.02.96 р.) та розробленого на підставі цих нормативних документів Положення про проведення практик студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Підготовка до виробничої переддипломної педагогічної практики проводиться під час лекційних та практичних занять з методики навчання мистецтва в закладах загальної середньої освіти, актуальних питань сучасної педагогіки, психології освіти, інструментально-виконавської, диригентсько-хорової, вокально-виконавської майстерності, інноваційних техноло-

гій роботи з музичними колективами, де студенти оволодівають методами, прийомами, засобами навчальної та виховної роботи, формуються вміння оцінювання окремих елементів дидактичної системи, спостерігати й аналізувати навчально-виховний процес у закладах освіти.

Виробнича переддипломна педагогічна практика здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) за освітньою програмою Середня освіта (Музичне мистецтво) проводиться відповідно до навчального плану.

Ознайомлення здобувачів вищої освіти з програмою практики відбувається на настановній конференції. Керівництво практикою здійснюють науково-педагогічні працівники кафедри музичного мистецтва, кафедри педагогіки та менеджменту освіти, кафедри психології освіти.

Обов'язки здобувачів вищої освіти на практиці

Здобувач вищої освіти-практикант зобов'язаний:

- взяти участь у настановній конференції, з питань організації практики у визначений деканатом час, (пройти в Університеті інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності; отримати направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання);
- своєчасно прибути на базу практики;
- якісно та в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, індивідуальне завдання;
- вивчити зміст програми даного виду практики та методичних рекомендацій до її проведення й постійно користуватися ними під час практики;
- дотримуватися графіка роботи ЗЗСО та правил внутрішнього розпорядку;
- ознайомитися та суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку на базі практики;
- своєчасно оформити звіт та захистити його у терміни, визначені наказом.

Обов'язки керівників практики від кафедри і баз практики

Керівник практики від кафедри:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед направленням здобувачів вищої освіти на практику: інструктаж з охорони праці, та безпеки життєдіяльності, правил поведінки в ЗЗСО; надає здобу-

вачам вищої освіти необхідні документи (направлення, програму, щоденник практики, індивідуальне завдання, тему дипломної роботи, методичні рекомендації щодо оформлення звітної документації); на підприємстві та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт з проводить настановні й підсумкові конференції;

- повідомляє здобувачів вищої освіти про форми звітності;
- бере участь у розробці програми практики;
- ознайомлює з програмою практики та вимогами до виконання її завдань;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за базами практики;
- розробляє тематику індивідуальних завдань на практику та видає їх здобувачам вищої освіти до початку практики;
- узгоджує з керівником від бази практики індивідуальні завдання з урахуванням особливостей бази практики;
- до початку практики проводить із здобувачами вищої освіти інструктажі з безпеки життєдіяльності та охорони праці, оформляє відповідні документи;
- бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань організації практики;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- забезпечує спільно з керівником практики від бази практики високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- контролює виконання програми практики та дотримання термінів її проведення;
- надає методичну допомогу здобувачам під час виконання ними збору матеріалів до курсової та дипломної роботи; у складанні планів роботи, перевіряє робочу документацію;
- надає консультації, методичну допомогу здобувачам при підготовці до проведення занять, відвідує та оцінює залікові заходи, аналізує їх;
- проводить консультації з обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;

- інформує студентів про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів-практикантів;
- приймає звіти з практики (у складі комісії);
- здає звіти здобувачів про практику на кафедру;
- готує звіт про проведення виробничої педагогічної практики в закладах освіти.
- до початку практики проводить інструктаж з охорони праці, та безпеки життєдіяльності, правил поведінки в ЗЗСО;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку бази практики шляхом відвідування баз практики та спілкування з керівниками від них.

Керівник практики від бази практики (здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за проведення практики):

- розподіляє здобувачів за робочими місцями відповідно до графіку проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці, протипожежної безпеки на підприємстві та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт;
- ознайомлює здобувачів з організацією робіт на конкретному робочому місці;
- забезпечує виконання графіків проходження практики в структурних підрозділах ЗЗСО;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами-практикантами новою технікою, сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання курсових та дипломних робіт;
- оцінює якість проходження практики здобувачами, складає на них характеристики з відображенням у них виконання програми практики, якості професійних знань та умінь.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Виробнича переддипломна педагогічна практика складається з таких модулів:

I Модуль – 1.1. Навчальна робота

Студент-практикант повинен:

1. В обов'язковому порядку студент повинен відвідувати всі уроки мистецтва у 10-11 класах за розкладом, що має бути зафіксовано у щоденнику педагогічної практики.

2. Визначити дати проведення залікових уроків, опрацювати теми уроків, консультацій з учителем та керівником з фаху, складання планів-конспектів уроків, затвердження їх учителем та керівником з фаху.

3. Провести: 2 уроки мистецтва в 10-11 класах з використанням мультимедійних засобів (посилання на відео- та аудіопрезентації обов'язково вказати у розгорнутому плані-конспекті уроку).

4. Самостійно спланувати і провести лекцію-концерт для учнів 10-11 класів (з обов'язковою демонстрацією власної виконавської майстерності – вокально-хорової чи інструментальної (за вибором здобувача вищої освіти). Обов'язково скласти розгорнутий план-конспект лекції-концерту (із зазначенням музичного репертуару).

5. Відвідати уроки однокурсників, проаналізувати їх.

6. Виконати індивідуальне завдання.

На заліковому уроці, який проводить практикант, крім учителя, керівника (з фаху) практики мають бути присутні всі студенти-практиканти, що закріплені за цим закладом загальної середньої освіти.

1.2. Виховна робота

Виховна робота включає такі напрями виховання учнів:

- формування національної свідомості на матеріалі творчої музичної спадщини українських композиторів, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати;
- утвердження принципів вселюдської моралі;
- формування творчої особистості;
- виховання свідомого ставлення до навчання, розвиток пізнавальної активності та культури розумової праці;

- забезпечення високої музично-естетичної освіченості і морально-етичної вихованості особистості;
- формування екологічної культури дитини, гармонії її відносин з природою;
- забезпечення повноцінного розвитку дітей, охорони та зміцнення їхнього здоров'я;

Студент-практикант повинен:

1. Підготувати та провести 2 заняття музичного гуртка (вокального гуртка/шкільного хору/фольклорного гуртка/музично-театрального гуртка (за вибором студента та наявністю в закладі загальної середньої освіти того чи того гуртка). Обов'язково скласти розгорнутий план-конспект заняття музичного гуртка (із зазначенням музичного репертуару).

2. Завдання з педагогіки:

- знайомитися з планом виховної роботи в старшій школі;
- спланувати і провести виховний захід, скласти його розгорнутий план-конспект. План-конспект (сценарій) заходу слід скласти заздалегідь і подати вчителю та керівнику з педагогіки університету на підпис не пізніше як за два-три дні до його проведення. Дата проведення виховного заходу має відповідати календарному планові.
- виконати самоаналіз проведеного виховного заходу;
- виконати аналіз уроку мистецтва, проведеного вчителем;
- виконати самоаналіз проведеного уроку мистецтва;
- відвідувати всі виховні заходи, що проводяться у класі, що має бути зафіксовано у щоденнику педагогічної практики.

1.3. Методична, науково-дослідницька робота

1. Методична робота студента-практиканта включає вивчення ним навчальної програми, підручників, посібників, підготовку методичних розробок уроків та виховних заходів, участь у засіданнях методичних об'єднань, участь в обговоренні уроків та виховних заходів, участь у групових консультаціях і конференціях, нарадах, семінарах, які проводять керівники практики. Студенти повинні опрацювати навчальні посібники, з якими працює учитель музичного мистецтва/мистецтва 10-11 класів, методичні розробки, проаналізувати варіативні програми, визначити можливість чи неможливість проведення уроків за цими програмами.

2. Дослідницька робота включає в себе підготовку тез/статті (оформлених відповідно вимог до написання тез/статті) за темою магістерського дослідження здобувача вищої освіти.

Вимоги до оформлення тез/статті: Обсяг – 2-5 повних сторінок формату А4 (включно зі списком використаних джерел). Текст набирається шрифтом Times New Roman, розмір – 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5; відступ абзацу – 1,25 см, поля: з усіх сторін по 2 см. Файл зберігати у форматі .doc або .rtf. Сторінки не нумеруються, переноси слів не допускаються. До тез можна додавати графічні матеріали – рисунки, таблиці тощо. Вони послідовно нумеруються арабськими цифрами (рис. 1; табл. 1). До кожного рисунку подається короткий підпис, а до таблиці – заголовок. Рисунки подаються у форматі .jpeg. У тексті не допускається вирівнювання пропусками. У тексті використовується дефіс «-», який не відділяється пропусками, і тире «—» (Alt+0151). Ініціали відділяються від прізвищ нерозривним пробілом (комбінація клавіш Ctrl+Shift+Пробіл).

Структура тез:

- ✓ Ім'я та прізвище автора (шрифт – жирний курсив, вирівнювання по правому краю).
- ✓ Для магістрантів вказати наукового керівника із зазначенням наукового ступеня та посади.
- ✓ Назва тез (великими літерами, шрифт – жирний, вирівнювання по центру). Далі йде текст, вирівняний по ширині сторінки. Посилання у тексті оформляються у квадратних дужках за зразком [2, с. 34]. Список використаних джерел (не більше 7 джерел в алфавітному порядку) розміщується наприкінці тексту і повинен бути оформлений відповідно до існуючих стандартів бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40).

3. Виконання завдання з психології (проведення методики дослідження (за вибором здобувача вищої освіти), обробка та аналіз результатів дослідження, виконання звіту).

4. Ведення щоденника педагогічної практики. Щоденник практики а над щоденником допомагає йому осмислити особливості навчально-виховної роботи у конкретному навчальному закладі, класі, психологічні особливості конкретних учнів і класної групи в цілому, детально зафіксувати всю проведenu за день роботу згідно індивідуального плану, визна-

чити її позитивні моменти і недоліки, шляхи поліпшення своєї діяльності, фіксувати необхідні фактичні дані та думки для написання магістерської роботи, оцінити формування досвіду власної педагогічної діяльності та діяльності товаришів; записати поради вчителя, класного керівника, керівника з фаху, педагога, психолога.

5. Виконання (написання) загального звіту про проходження виробничої переддипломної педагогічної практики.

ЕТАПИ ВИРОБНИЧОЇ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Завдання виробничої переддипломної педагогічної практики реалізуються у три етапи: 1-й – організаційний, 2-й – основний, 3-й – підсумковий.

I етап – організаційний

1. Участь у настановній конференції. Ознайомлення з Інструктажем із безпеки життєдіяльності дитини.

2. Ознайомлення із закладом, класом, класоводом, функціями вчителя мистецтва, із адміністрацією закладу, специфікою організації навчально-виховного процесу в закладі загальної середньої освіти, основними державними документами, які регламентують роботу в закладі загальної середньої освіти.

3. Складання індивідуального плану виробничої переддипломної педагогічної практики.

4. Вивчення календарного планування на осінній семестр.

5. Вивчення плану проведення різноманітних заходів закладу та класу на період практики.

II етап – основний

1. Аналіз уроків, які проводить учитель мистецтва, підготовка і проведення пробних уроків.

2. Визначення дати проведення залікових уроків, занять музичного гуртка, опрацювання тем уроків, консультацій з учителем та керівником з фаху, складання планів-конспектів уроків, занять музичного гуртка (за вибором здобувача вищої освіти), затвердження їх учителем та керівником з фаху.

3. Підбір мультимедійних засобів з метою їх використання у роботі.

4. Самостійне планування і проведення виховних заходів, складання сценаріїв виховних заходів.

5. Відвідування уроків однокурсників з подальшим їх аналізом.

6. Здійснення науково-дослідницької роботи для написання тез/статті за темою магістерського дослідження.

III етап – підсумковий

1. Підготовка документації практики відповідно до змістових модулів.

2. Оформлення та подання на перевірку звітної документації.

3. Участь у захисті та в конференції за підсумками виробничої переддипломної педагогічної практики в закладах освіти.

За період педагогічної практики, тривалість якої становить 6 тижнів, студенти виконують наступний обсяг робіт за спеціальністю.

Орієнтовне планування навчально-виховної роботи на кожен тиждень практики

I тиждень

1. Ознайомлення з базою практики, адміністрацією закладу, педагогічним колективом.
2. Знайомство з учителем мистецтва. Вивчення навчальних планів з предмету «Мистецтво», індивідуального плану вчителя мистецтва (10-11 класи, музичного мистецтва).
3. Знайомство з класним керівником, учнівським колективом. Вивчення плану виховної роботи класу.
4. Складання індивідуального плану навчально-виховної роботи практиканта.
5. Спостереження й аналіз уроків мистецтва (10-11 класи).
6. Розробка конспектів пробних уроків і їх проведення з учнями (10-11 класи).
7. Спостереження й аналіз роботи за позаурочною музично-естетичною діяльністю (проведенням вокального гуртка/шкільного хору/фольклорного гуртка/музично-театрального гуртка).
8. Проведення науково-педагогічного дослідження. Проведення науково-педагогічного дослідження. Підготовка тез/статті за темою магістерського дослідження.
9. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.

II тиждень

1. Спостереження й аналіз уроків мистецтва в закладах загальної середньої освіти.
2. Розробка розгорнутого плану-конспекту уроку (залікового) та його проведення.
3. Підбір мультимедійних засобів і виготовлення дидактичного матеріалу до уроків музичного мистецтва/мистецтва.
4. Спостереження й аналіз позаурочної музичної роботи.
5. Підготовка та проведення бесід з учнями на музично-естетичну тематику.
6. Індивідуальна творча робота з музично обдарованими учнями.
7. Підготовка та проведення залікового заняття вокального гуртка/шкільного хору/фольклорного гуртка/музично-театрального гуртка за вибором здобувача вищої освіти та наявністю його в закладі загальної середньої освіти).
8. Вибір теми лекції-концерту для проведення в 10-11 класах. Розробка розгорнутого плану-конспекту лекції-концерту.
9. Проведення науково-педагогічного дослідження. Проведення науково-педагогічного дослідження. Підготовка тез/статті за темою магістерського дослідження.
10. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.

III тиждень

1. Розробка розгорнутого плану-конспекту уроку (залікового) та його проведення.
2. Підбір мультимедійних засобів і виготовлення дидактичного матеріалу до уроків музичного мистецтва/мистецтва.
3. Спостереження й аналіз позаурочної музично-виховної роботи.
4. Виконання завдання з психології (проведення анкетування, аналіз та опрацювання даних, складання звіту).
5. Музично-виконавська діяльність (підготовка до проведення лекції-концерту: вивчення музичних творів для презентації).
6. Проведення науково-педагогічного дослідження. Підготовка тез/статті за темою магістерського дослідження.
7. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.

IV тиждень

1. Проведення уроків мистецтва та їх ретельний аналіз.
2. Проведення музично-виховної позаурочної роботи.
3. Індивідуальна робота з невстигаючими учнями.
4. Підготовка та проведення залікового заняття вокального гуртка/шкільного хору/фольклорного гуртка/музично-театрального гуртка за вибором здобувача вищої освіти та наявністю його в закладі загальної середньої освіти).
5. Музично-виконавська діяльність (підготовка до проведення лекції-концерту: вивчення музичних творів для презентації).
6. Проведення науково-педагогічного дослідження. Проведення науково-педагогічного дослідження. Підготовка тез/статті за темою магістерського дослідження.
7. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.

V тиждень

1. Проведення уроків мистецтва та їх ретельний аналіз.
2. Виконання завдання з педагогіки (проведення виховного заходу ц 10-11 класах за вибором здобувача вищої освіти та відповідно плану виховної роботи класного керівника), його ретельний самоаналіз.
3. Музично-виконавська діяльність (підготовка до проведення лекції-концерту: вивчення музичних творів для презентації).
4. Проведення науково-педагогічного дослідження. Підготовка тез/статті за темою магістерського дослідження, оформлення відповідно вимог (див. програму практики).
5. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.

VI тиждень

1. Музично-виконавська діяльність (проведення концерту-лекції; його ретельний самоаналіз).
2. Проведення науково-педагогічного дослідження. Підготовка тез/статті за темою магістерського дослідження, оформлення відповідно вимог (див. програму практики).
3. Оформлення відповідних записів у щоденнику практиканта.
4. Оформлення звітної документації.
5. Подання в останній день проходження практики звітної документації на кафедру музичного мистецтва (мистецький корпус, ауд. 4).

Підсумкові вимоги щодо проходження виробничої переддипломної педагогічної практики для студентів-практикантів

За період проходження виробничої переддипломної педагогічної практики студенти виконують і занотовують у щоденнику:

- проведення не менше 6-ти уроків музичного мистецтва/мистецтва;
- із загальної кількості проведених уроків мистецтва заліковими уроками мають бути: 2 уроки мистецтва в 10-11 класах з використанням мультимедійних засобів (посилання на відео та аудіо презентації обов'язково вказати у розгорнутому плані-конспекті уроку);
- 2 заняття вокального гуртка/шкільного хору/фольклорного гуртка/музично-театрального гуртка (за вибором студента та наявністю в закладі загальної середньої освіти того чи того гуртка);
- проведення лекції-концерту для учнів 10-11 класів;
- виконання науково-дослідницької роботи: підготовка тез/статті (оформлених відповідно вимог до оформлення тез/статті за темою магістерського дослідження здобувача вищої освіти);
- підбір мультимедійних засобів і виготовлення дидактичного матеріалу для використання на уроках мистецтва, позаурочній музично-виховній роботі;
- завдання з психології;
- завдання з педагогіки;
- оформлення звітної документації;
- захист результатів практики.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Скласти плани-конспекти бесід про композитора/виконавця для проведення на занятті вокального гуртка/шкільного хору/фольклорного гуртка/музично-театрального гуртка.

2. Описати мультимедійні засоби в кабінеті мистецтва закладу загальної середньої освіти.

3. Опрацювати наукову та методичну літературу для підготовки тез/статті за темою магістерського дослідження.

4. Підготувати відео та аудіо презентації до уроків мистецтва 10-11 класи (клас за вибором).

5. Підготувати відео- та аудіо-презентації до занять вокального гуртка/шкільного хору/фольклорного гуртка/музично-театрального гуртка (за вибором здобувача вищої освіти).

7. Підбір музичного репертуару для використання на заняттях вокального гуртка/шкільного хору/фольклорного гуртка/музично-театрального гуртка (за вибором здобувача вищої освіти).

8. Підготувати теоретичний матеріал для лекції-концерту.

9. Підібрати музичні твори для виконання у ході лекції-концерту (вокально-хорова майстерність/інструментальна майстерність за вибором здобувача вищої освіти).

10. Продумати та виготовити ілюстрації, колажі для презентації нового музичного твору на занятті вокального гуртка/шкільного хору/фольклорного гуртка/музично-театрального гуртка (за вибором здобувача вищої освіти).

*Критерії та шкала оцінювання індивідуального
(творчого) завдання*

Рівень виконання, кількість балів, оцінка	Критерії оцінювання
<i>Високий 5 балів Відмінно</i>	Завдання мають творчий, креативний характер. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
<i>Достатній 4 бали Добре</i>	Здобувач вищої освіти виконує завдання у повному обсязі, проте без ознак творчості. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
<i>Середній 3 бали Задовільно</i>	Здобувач вищої освіти виконує завдання фрагментарно й невчасно. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
<i>Низький 0-2 бали Незадовільно</i>	Здобувач не виконав індивідуальне завдання, подав роботу пізніше визначеного терміну. Наявні ознаки академічної недоброчесності.

Форми і методи контролю

Оцінка проведення здобувачем вищої освіти залікових уроків, завдань з психології та педагогіки, оцінка звітної документації (щоденник практики, звіт, методичні розробки уроків мистецтва, методичні розробки занять гуртка, сценаріїв виховних заходів та лекції-концерту), відгук керівника від бази практики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Організація та оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка»

(https://drive.google.com/file/d/1aD_jeLjGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view). Підсумки практики оцінюються диференційованим заліком за 100-бальною шкалою. Оцінювання виробничої переддипломної педагогічної практики є комплексним – додаються бали складових модуля: навчальна робота (30 б.), виховна робота 30 б., методична, науково-дослідницька робота (40 б.).

Розподіл балів для оцінювання практики

№ ЗМ 1	Вид діяльності	Кількість уроків	Максимальна кількість балів
1.1. Навчальна робота	Уроки мистецтва 10-11 класи з використанням мультимедійних технологій	2	15
	Лекція-концерт	1	10
	Індивідуальне завдання	1	5
	1.1 разом		30
1.2 Виховна робота	Заняття музичного гуртка	2	15
	Завдання з педагогіки	1	15
	1.2 разом		30
1.3 Методична, науково-дослідницька робота	Підготовка тез/статті за темою магістерського дослідження	1	10
	Щоденник	1	10
	Звіт	1	5
	Завдання з психології		15
	1.3 разом		40
	Всього		100

Оцінювання досягнень студентів на практиці здійснюється за 12-бальною системою: максимальна кількість балів – 12, мінімальна – 1 бал. Оцінювання здійснюється за 12 бальною шкалою з подальшим перерахунком за формулою: (оцінка за виконане завдання) x 0,05+0,4) x (ваговий бал).

Приклад: 9 (за 12 бальною шкалою) x 0.05+0,4) x 10 (ваговий бал) = 8,5

Критерії оцінювання роботи студентів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТА

Рівні досягнень	Оцінка за 12-бал. шкалою	Критерії оцінювання
<i>Початковий (понятійний)</i>	1, 2, 3	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом для наповнення змісту уроку мистецтва на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними. Мало усвідомлює мету навчальної діяльності, робить спробу провести урок; може самостійно знайти в підручнику відповідь, не досконало знає вимоги до ведення документації, написання конспекту уроку, лекції-концерту. Не використовує на практиці мультимедійні засоби. Музичний репертуар для лекції-концерту не спроможний продемонструвати.
<i>Середній (репродуктивний)</i>	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями навчального матеріалу для наповнення змісту уроку мистецтва, здатний відтворити його з опорою на план-конспект, однак самостійне складання конспекту уроку викликає значні труднощі. Не використовує на практиці мультимедійні засоби. Музичний репертуар для лекції-концерту не спроможний продемонструвати.
	5	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом для наповнення змісту уроку мистецтва: знає більшу частину навчального матеріалу, розуміє сутність завдання, однак не вміє працювати з підручником; може самостійно скласти конспект, але уроки проводить за участі учителя. Не використовує на практиці мультимедійні засоби. Музичний репертуар для лекції-концерту демонструє з нот, невпевнено, із зупинкою.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення змісту уроку мистецтва, може поверхнево аналізувати уроки, робить певні висновки; самостійно складає конспект уроку; вміє застосовувати знання під час роботи з дітьми, користується наочними посібниками, однак допускає незначні помилки. Невпевнено використовує на практиці мультимедійні засоби. Музичний репертуар для лекції-концерту демонструє частково, невпевнено.
<i>Достатній (алгоритмічно-дієвий)</i>	7	Здобувач вищої освіти правильно відтворює навчальний матеріал для змісту уроку мистецтва, однак присутні неточності; вміє наводити приклади на підтвердження думок, застосовувати теоретичні знання на практиці; за допомогою викладача може правильно оформити конспект, самостійно провести урок, застосовує мультимедійні засоби, однак не завжди доречно. Музичний репертуар для лекції-концерту спроможний продемонструвати на достатньому рівні.

	8	Здобувач вищої освіти демонструє досить повні знання для наповнення змісту уроку; вміє аналізувати, робити висновки; проводить самостійно урок, використовує наочність. Застосовує мультимедійні засоби. Музичний репертуар для лекції-концерту спроможний продемонструвати на належному рівні, однак відчувається невпевненість, скутість.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє знаннями для наповнення змісту уроку мистецтва, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко оперує поняттями, має сформовані типові навички підготовки й проведення уроків. Застосовує мультимедійні засоби. Музичний репертуар для лекції-концерту демонструє самостійно.
<i>Високий (творчо-професійний)</i>	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями навчального матеріалу для наповнення змісту уроку мистецтва; робить аргументовані висновки; практично оцінює ситуацію на уроці; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; використовує міжпредметні зв'язки, наочність, мультимедійні технології. Уроки проводить на досконалому рівні. Музичний репертуар для лекції-концерту обирає різноманітний, упевнено демонструє його.
	11	Здобувач вищої освіти володіє глибокими знаннями навчального матеріалу для наповнення змісту уроку мистецтва, уміє знаходити додаткові джерела інформації, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень. Уроки проводить на належному методичному рівні, використовує мультимедійні засоби навчання. Музичний репертуар для лекції-концерту обирає різноманітний, упевнено демонструє його.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання навчального матеріалу для наповнення змісту уроку мистецтва, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування теми й мети уроку; розв'язує складні проблемні завдання; уміє ставити і розв'язувати проблеми; моделює ситуації в нестандартних умовах. Уроки проводить на належному методичному рівні, використовує мультимедійні засоби навчання. Музичний репертуар для лекції-концерту обирає різноманітний, упевнено та художньо вірно демонструє його.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Рівень	Оцінка (бали)	Критерії оцінювання
<i>Високий (творчо-професійний)</i>	12	Здобувач вищої освіти самостійно аналізує план виховної роботи ЗЗСО, обирає тему виховного заходу, розробляє розгорнутий план-конспект сценарію заходу. При складанні сценарію користується багатьма джерелами. Проводить захід на високому рівні: впевнений, артистичний, переконливий, вільно володіє матеріалом. План-конспект заняття музичного гуртка складає самостійно, вірно, із застосуванням мультимедійних технологій; визначає мету, форму музично-виховної роботи; досконало виконує презентацію музичних творів на інструменті чи голосом. Уміє зацікавити аудиторію та «тримає дисципліну». Використовує наочності, інтернет-технології.
	11	Здобувач вищої освіти впевнено проводить захід. Самостійно розробляє план-конспект сценарію заходу. Використовує інтернет-презентацію. Вправно володіє інструментом і голосом під час демонстрації музичного твору на занятті музичного гуртка. План-конспект заняття музичного гуртка складає самостійно, вірно; визначає мету, форму музично-виховної роботи.
	10	Здобувач вищої освіти проводить захід самостійно; робить аргументовані висновки; практично оцінює власні здобутки; самостійно визначає мету заходу; виконує творчі педагогічні завдання й задачі; може моделювати педагогічні ситуації; використовує знання для проведення заходу на високому рівні. План-конспект заняття музичного гуртка складає самостійно, вірно; визначає мету, форму музично-виховної роботи; проводить заняття впевнено, методично вірно.
<i>Достатній (алгоритмічно-дієвий)</i>	9-8	Здобувач вищої освіти приділяє достатньо часу для розробки плану-конспекту сценарію виховного заходу, однак під час проведення заходу йому бракує впевненості, присутня опора на план-конспект. План-конспект заняття музичного гуртка складає вірно, вказуючи мету, визначає форму музично-виховної роботи; проводить заняття музичного гуртка на належному рівні.
	7	Здобувач вищої освіти при розробці плану-конспекту заходу за допомогою потребує допомоги вчителя-класовода чи керівника практики. Захід проводить самостійно, однак присутні паузи, затримки між частинами заходу. План-конспект заняття музичного гуртка складає із деякими помилками; під час проведення заняття відчуває невпевненість.
<i>Середній (репродуктивний)</i>	6-5	Здобувач вищої освіти проводить захід з учителем-класоводом, не самостійно; план-конспект сценарію запозичує з інтернет-ресурсу. У ході складання конспекту заняття з гурткової музичної роботи потребує консультації учителя та керівника практики з фаху. Не може самостійно підібрати музичний репертуар для музично-виховної гурткової роботи.
<i>Початковий (понятійний)</i>	0-4	Здобувач вищої освіти не може самостійно провести захід, план-конспект сценарію запозичує з інтернет-ресурсу. Не може підібрати музичний репертуар для музично-виховної гурткової роботи.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ,
НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ**

Рівень	Оцінка (бали)	Критерії оцінювання
<i>Високий (творчо-професійний)</i>	12	Здобувач вищої освіти під час підготовки тез/статті за темою магістерського дослідження використовує засоби для обґрунтування та доведення власної думки; розв'язує складні проблемні педагогічні ситуації; уміє працювати з науково-методичною літературою; схильний до системно-наукового аналізу; уміє самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-пошуковою роботою, дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти у ході підготовки тез/статті за темою магістерського дослідження аргументовано використовує методичні знання; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень; здатний підготувати виступ на наукову конференцію, дотримується принципів академічної доброчесності.
	10	Здобувач вищої освіти під час підготовки тез/статті за темою магістерського дослідження робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки педагогічної науки; дотримується принципів академічної доброчесності.
<i>Достатній (алгоритмічно-дієвий)</i>	9	Здобувач вищої освіти у ході підготовки тез/статті за темою магістерського дослідження вміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості педагогічні завдання та задачі, дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Здобувач вищої освіти у ході підготовки тез/статті за темою магістерського дослідження вміє самостійно працювати, може підготувати проєкт, однак із окремими неточностями, дотримується принципів академічної доброчесності.
	7	Здобувач вищої освіти у роботі над тезами/статтею за темою магістерського дослідження вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами, дотримується принципів академічної доброчесності.
<i>Середній (репродуктивний)</i>	6	Здобувач вищої освіти у роботі над тезами/статтею за темою магістерського дослідження працює за зразком, спроможний користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5-4	Здобувач вищої освіти у ході підготовки тез/статті за темою магістерського дослідження працює з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацьовує частину наукових джерел, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними; переважно дотримується принципів академічної доброчесності.

<i>Початковий (початковий)</i>	0-3	Здобувач вищої освіти не спроможний самостійно підготувати тези/статтю за темою магістерського дослідження. Може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації певний матеріал, однак не спроможний його систематизувати. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
--------------------------------	------------	--

Під час формування загальної оцінки за проходження виробничої переддипломної педагогічної практики враховується:

- ✓ Рівень розвитку професійної компетентності.
- ✓ Ступінь і якість виконання завдань практики.
- ✓ Якість оформлення звітної документації.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно (90-100 б.)	Виконання усіх завдань практики у повному обсязі, на високому рівні; уміння творчо та креативно застосовувати набуті знання та вміння з фаху; самостійна й методично вірна розробка планів-конспектів уроків, сценаріїв виховних заходів, лекції-концерту; проведення уроків та позаурочних виховних заходів із застосуванням мультимедійних технологій; уміння самостійно працювати над науково-методичними джерелами, викладати письмово власну думку (підготовка тез/статті). Зразкова звітна документація. Здобувач вищої освіти дотримується принципів академічної доброчесності.
Дуже добре (82-89 б.)	Усі завдання практики виконані вірно, але проведення уроків та позаурочних виховних заходів без застосування інноваційних технологій педагогічної діяльності; проявлено здатність самостійно й методично вірно розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів, лекції-концерту; у звітній документації присутнє уміння правильно, однак недостатньо обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі аналізу проведених уроків та позаурочних заходів. Здобувач вищої освіти дотримується принципів академічної доброчесності.
Добре (75-81 б.)	Завдання практики виконані вірно, але недостатньо повно; прояв належного рівня знань, умінь, навичок, але з незначними помилками; здатність методично грамотно, але частково з допомогою керівника практики розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів і проводити уроки та позаурочні виховні заходи, однак без прояву ініціативності; присутнє уміння працювати з науково-методичною літературою, однак, при підготовці тез/статті присутні незначні помилки; звітна документація оформлена недостатньо повно. Здобувач вищої освіти дотримується принципів академічної доброчесності.

Задовільно (64-73 б.)	Завдання практики виконано не в повному обсязі, при їх виконанні допускалися суттєві помилки; прояв посередніх знань, умінь та навичок; невміння самостійно розробляти плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів, проводити уроки та організовувати позаурочні виховні заходи (потребує допомоги учителя); підготовка тез/статті викликає труднощі, потребує допомоги викладача з фаху; в оформленні звітної документації присутні помилки. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатньо (60-72 б.)	Завдання практики виконані в неповному обсязі, у ході їх виконання мають місце «грубі» помилки; знання, уміння, навички розробки планів-конспектів, сценаріїв виховних заходів на достатньому рівні; невміння самостійно проводити уроки та організовувати позаурочні виховні заходи; невміння працювати з науковими джерелами, що унеможлиблює самостійну підготовку тез/статті; у звітній документації, зокрема у звіті відсутні висновки з питань проходження практики. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Незадовільно з можливістю перекладання (35-59 б.)	Завдання практики не виконані; не проведено заплановану кількість уроків, позаурочний виховний захід проведено за допомогою класного керівника; підготовка тез/статті незавершена; звітна документація здана невчасно та не в повному обсязі, з помилками (звіт не містить усіх необхідних структурних елементів, визначених програмою практики). Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Незадовільно Менше 35 балів	Завдання практики не виконані, відсутня звітна документація. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.

Рейтингова система оцінювання практики

Рейтингова система оцінювання практики студентів є невід'ємною складовою модульної технології навчання.

Виробнича практика складає окремий заліковий кредит і оцінюються за 100–бальною шкалою ECTS.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля практики в університеті виставляється за 100-бальною шкалою та у відомості обліку успішності зазначається як оцінка за шкалою університету.

Студенту, який не виконав завдань програми практики або виконав їх менше ніж на 60% від максимальної кількості балів практика не зараховується.

До індивідуального навчального плану студента результати практики заносяться за умови, якщо його рейтингова оцінка є більшою або рівною 60 балів.

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами захисту практики, отримують оцінку FX, F за шкалою ECTS та «не зараховано»/«незадовільно» за національною шкалою.

Для виставлення оцінок у відомість обліку успішності, картку ліквідації академічної заборгованості та в індивідуальний навчальний план студента рейтингова оцінка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та оцінку за національною шкалою відповідно до *таблиці*.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			Виробничі практики	Навчальні практики
90-100	A (відмінно)	10	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	Добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	Задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного захисту)		Незадовільно	Не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики)			

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З ПРАКТИКИ

1. Звіт (засвідчується підписом студента-практиканта, керівника від бази практики (учитель мистецтва)).

2. Щоденник практики, у якому зроблені відповідні записи:

індивідуальний план (фіксує щоденну роботу практиканта, проведення пробних і залікових уроків, виховної, індивідуальної роботи, вивчення передового досвіду, виготовлення роздаткового матеріалу, наочності, участь у конференції, організаційна музично-виховна робота в класі та опис проведених здобувачем вищої освіти залікових уроків, лекції-концерту, занять музичного гуртка (із зазначенням дати та класу, у якому

проводиться урок), підготовка тез/статті за темою магістерського дослідження, виконання завдань з педагогіки та психології. У щоденнику керівник від бази практики (директор) зазначає, коли практикант прибув/вибув (підпис, печатка) та засвідчує відгук на проходження практики студентом (підпис, печатка).

До звітної документації додаються матеріали:

- 2 розгорнутих плани-конспекти залікових уроків (10-11 класи) з обов'язковими посиланнями на мультимедійні засоби;
- 2 розгорнутих плани-конспекти занять музичного гуртка (вокального гуртка/шкільного хору/фольклорного гуртка/музично-театрального гуртка (на вибір студента));
- розгорнутий план-конспект лекції-концерту із зазначенням мети, обладнання, музичного репертуару;
- завдання з педагогіки;
- завдання з психології.

Усі документи оформити відповідно до вимог та подати на кафедру музичного мистецтва (ауд. 4) в папці, підписаній за зразком, у зазначений термін (див. Розпорядження на дошці оголошень).

Порядок підведення підсумків практики

1. Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Формою звітності за практику є письмовий звіт. Письмовий звіт разом із іншими документами (щоденник та інші відомості про виконану роботу) подається на рецензування керівникам практики від кафедри музичного мистецтва, кафедри педагогіки та управління навчальним закладом, кафедри психології освіти. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівниками практики звіт у друкованому вигляді подається на захист. Щоденник практики – основний документ, що відображає поточну діяльність студента, етапи виконання завдань. Щоденник є частиною звіту студента. Звітні матеріали виробничої практики студентів (щоденник, звіт) зберігаються на випусковій кафедрі впродовж трьох років.

2. Звіт з практики захищається здобувачем у комісії, призначеній завідувачем кафедри, факультетським керівником практики з предметної спеціальності 014 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво). До складу комісії входять три особи: керівники практики від кафедри музичного мистецтва, кафедри педагогіки та управління навчальним закладом,

кафедри психології освіти і, за можливості, від бази практики. Комісія оцінює результати практики здобувачів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним Наказом про проведення практики здобувачів в К-ПНУ впродовж десяти календарних днів після завершення практики. Місце, час і форма приймання заліку з практики визначається деканатом факультету і доводиться до відома здобувачів та керівників практик. У здобувачів заочної форми навчання комісія може приймати залік з практики в період сесії, яка проходить після практики. Конкретна дата складання заліків з практики визначається в наказі ректора про направлення на практику.

3. Оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності здобувача, в залікову книжку/індивідуальний навчальний план здобувача за підписом голови комісії та враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом із його оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.

4. Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надане право на проходження практики повторно за умов, визначених К-ПНУ та погоджених із базою практики.

5. Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з навчального закладу.

ОХОРОНА ПРАЦІ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

ІНСТРУКЦІЯ № 111

з охорони праці та безпеки життєдіяльності для здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, які направляються для проходження практики

1. Загальні положення

1.1. Інструкція визначає вимоги з охорони праці та безпеки життєдіяльності для здобувачів вищої освіти, які направляються для проходження практики.

1.2. Практика здобувачів вищої освіти є обов'язковою складовою освітнього процесу в університеті та проводиться на визначених підприємствах, організаціях, установах – базах практики, які відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

1.3. Здобувачів вищої освіти направляють на практику на підприємства, організації, установи, з якими укладено договір на проведення практики.

1.4. Виконання вимог правил з охорони праці та безпеки життєдіяльності здобувачами вищої освіти під час проходження практики є обов'язковим.

1.5. До початку практики керівники практики від кафедр обстежують робочі місця здобувачів вищої освіти-практикантів.

1.6. Обов'язковою умовою допущення здобувачів вищої освіти до проходження практики є проходження ними інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності з відповідним документальним оформленням.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Здобувач вищої освіти-практикант до початку практики:

- отримує від керівника практики консультацію щодо оформлення всіх необхідних документів;
- отримує номер телефону керівника практики від кафедри для повідомлення в разі виникнення нестандартної ситуації; своєчасно прибуває на базу практики.

2.2. Здобувачу вищої освіти-практиканту створюють безпечні умови праці для проходження практики. У перший день практики здобувач вищої освіти-практикант на базі проходження практики прослуховує вступний інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності, первинний інструктаж на робочому місці (з обов'язковим оформленням у відповідних журналах реєстрації інструктажів) та неухильно їх дотримується.

2.3. Під час проходження практики, в процесі виконання будь-яких робіт та під час перебування на території бази практики здобувач вищої освіти-практикант дбає про особисту безпеку та здоров'я, безпеку та здоров'я оточуючих людей.

2.4. Перед початком роботи здобувач вищої освіти оглядає своє робоче місце, звільняє його від зайвих предметів, звертає увагу на небезпечні фактори.

3. Вимоги безпеки під час проходження практики

3.1. Здобувач вищої освіти-практикант виконує винятково завдання, які передбачені програмою практики.

3.2. У разі притягнення здобувача вищої освіти-практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно повідомити про це керівника практики від кафедри.

3.3. Під час проходження практики ЗАБОРОНЕНО:

- порушувати правила внутрішнього трудового розпорядку бази практики;
- залишати робоче місце без дозволу керівника практики від бази практики, керівника практики від кафедри;
- відволікати від роботи працівників установи, які його оточують;
- у разі встановлення порушень вимог охорони праці в службовому приміщенні розпочинати чи продовжувати роботу до усунення небезпеки, якщо це загрожує життю та здоров'ю, обов'язково повідомити про це керівника бази практики;
- під час виникнення несправності обладнання та приладів (комп'ютера, ксерокса, побутових приладів тощо) самостійно їх ремонтувати, натомість потрібно негайно повідомити безпосереднього керівника бази практики та припинити роботу до усунення недоліків; заборонено виконувати будь-які види ремонтних робіт на робочому місці

3.4. Здобувач вищої освіти-практикант зобов'язаний:

- дотримуватися дисципліни праці; берегти обладнання, інвентар, матеріали, навчальні посібники тощо; виконувати вимоги охорони праці, пожежної безпеки, передбачені відповідними правилами, інструкціями, наказами, розпорядженнями; тримати в порядку та чистоті своє робоче місце, не порушувати санітарні правила у приміщеннях; утримуватись від дій, які заважають іншим працівникам виконувати свої обов'язки;
- повідомляти керівника закладу/бази практики про всі недоліки, які знижують рівень безпеки життєдіяльності людини (норми освітленості, небезпеку виникнення травм при експлуатації обладнання, інструментів тощо);
- вжити екстрених заходів за погіршення стану здоров'я вихованця/здобувача вищої освіти (запаморочення, втрата свідомості, кровотеча з носа та ін.) (у разі проходження практики в закладах освіти), надати йому необхідну першу(долікарську) допомогу та викликати медичного працівника;
- дбати про особисту безпеку, повідомляти про погіршення стану власного здоров'я під час проходження практики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Затверджена наказом міністерства освіти і науки України № 641 від 16.06.2015. URL: <http://osvita.ua/legislation/other/5397/>
2. Критерії оцінювання навчальних досягнень у системі загальної середньої освіти. 12-бальна система. Київ, 2000.
3. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. *Шкільний світ*. 2002. № 9.
4. Методичні рекомендації до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14.02.96 р.).
5. Падалка Г.М. Мистецька освіта: сучасні проблеми розвитку. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*: збірник наукових праць. Київ: НПУ, 2009. Вип. 17 (12).
6. Педагогічна практика студентів у загальноосвітніх навчальних закладах (освітньо-кваліфікаційні рівні «бакалавр», «спеціаліст»): начальний посібник / уклад.: Соловей М.І., Ніколаєва С.Ю., Спіцин Є.С., Кудіна В.В., Бражник Н.О., Демчук В.С. Київ: Ленвіт, 2010. 133 с.
7. Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція). URL: https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSIMUozdmc2Ti0xY3MzMS1hbjlXLVVQSDZmNjU4/view?usp=sharing
8. Совік Т.В. Методичні рекомендації та програми до навчальної і педагогічної практик з музики (для студентів заочної форми навчання напряму підготовки 6.010104 Музичне мистецтво). Кам'янець-Подільський: Волощук В., 2013. 29 с.
9. Совік Т.В. Навчальна педагогічна практика у спеціалізованих навчальних закладах: навч. метод. посібник. Харків: Діса плюс, 2021. 62 с.
10. Совік Т.В. Методика викладання музичного мистецтва в спеціалізованих навчальних закладах: навч. метод. посібник. Харків: Діса плюс, 2021. 122 с.
11. Совік Т.В. Використання нотного редактора Finale під час дистанційного навчання музичних дисциплін. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 92, No 6. С. 154–171. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v92i6.5128>
12. Совік Т.В. Формування практико-діяльнісної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва під час проходження педагогічної практики. *Педагогічний дискурс*. 2022. № 33. С. 19–24. DOI: <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2022.33.02>
13. Совік Т.В., Пухальський Т.Д. Формування технологічної компетенції студентів-музикантів у закладах вищої освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023 № 209. С. 285-289. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-209-285-289>
14. Як провести виховну годину / [упоряд. Л. Шелестова, Н. Чиренко]. Київ: Шк. світ, 2009. 128 с.

Рекомендовані джерела інформації

http://metodportal.net/node/4697	Методичний портал
https://osvita.ua/	Освітній портал України
https://osvitoria.org/	Освіторія
https://naurok.com.ua/	Освітній проєкт «На урок» для вчителів
http://lashinaolga.at.ua/	Персональний сайт учителя мистецтва Лашиної О.М.
http://naurok.com.ua//biblioteka/mistectvo/typ-7	Розробки уроків мистецтва
http://cutt.ly/ctk90Vq	Мистецтво у школі (матеріали до уроків)

3.2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Особливістю музично-виховної роботи в закладі загальної середньої освіти є її добровільність. Значну роль у музичному вихованні учнів відіграють масові та гурткові форми музично-виховної роботи в закладі загальної середньої освіти. До масових форм відносять:

- ✓ Шкільні свята пісні.
- ✓ Лекція-концерт / музичний лекторій (спрямовані на розширення знань, виховання емоційного, культурного слухача).
- ✓ Календарні фольклорні свята.

Мета масових форм позакласної музично-виховної роботи – охоплення музичною діяльністю значної кількості дітей, що не вимагає якихось особливих обдарувань, спеціальних знань і навичок. Достатньо бажання, інтересу, і учень стає учасником певного заходу. Саме зацікавлення дитини, створення такого інтересу, стає основою його підготовки.

Лекція-концерт / музичний лекторій

Однією з форм масової позакласної музично-виховної роботи є музична лекція-концерт. Підготовка вимагає менше зусиль з боку вчителя мистецтва, музичного мистецтва ніж музичне свято, однак доцільним є провести підготовчу роботу на уроці музичного мистецтва/мистецтва: ко-

роткі відомості, що полегшать сприйняття програми і зацікавлять, викличуть інтерес учнів до заходу.

Вимоги до проведення лекції-концерту / музичного лекторію:

- Урахування вікових особливостей учнів (доступний, цікавий матеріал саме для даної вікової категорії).
- Урахування загального музичного розвитку учнів.
- Виконавська майстерність (вокально-хорова, інструментальна) виконавців на концерті високої якості.
- Взаємозв'язок теми лекторію з програмним матеріалом (спрямування на розширення загального музичного кругозору учнів, доповнення і поглиблення музичних знань).
- Використання ТЗН (перегляд кінофільмів, мюзиклів, слайдів, звукозаписів, ілюстрацій, відео презентацій тощо).
- Мова ведучого повинна бути яскрава, образна; факти – цікаві; ілюстративний матеріал спрямований на підсилення та полегшення сприйняття.

Тематика лекцій-концертів / музичних лекторіїв різноманітна:

- Музична культура різних країн.
- Цікаві факти з життя композиторів.
- Історія написання того чи того музичного твору композитором.
- Історія виникнення того чи того музичного інструменту, тощо.

Лекція-концерт / музичний лекторій розраховані не лише на розширення знань учнів, а й на виховання емоційного, освіченого слухача, культура почуттів якого була б віддзеркаленням культури його поведінки.

Музичні гуртки передбачають участь у них всіх бажаючих, зокрема тих дітей, які не мають достатньо розвинених музичних здібностей, але виявляють бажання займатися музичною діяльністю.

До музичних гуртків в закладі загальної середньої освіти належать:

- шкільний хор;
- фольклорний ансамбль;
- вокальний естрадний ансамбль;
- оркестр народних дитячих музичних інструментів;
- музично-творчі колективи;
- музично-драматичний гурток;
- дитячий оперний театр [5].

Структура плану-конспекту заняття музичного гуртка

Тема

Мета (навчальна, розвивальна, виховна)

Завдання

Музичний репертуар

Технічні засоби

Форма заняття

Хід заняття

I. Організаційна частина.

Повідомлення теми, мети заняття.

II. Основна частина.

Організація пізнавальної діяльності гуртківців:

а) розспівки, артикуляційні вправи;

б) робота над піснею;

в) пояснення теоретичного матеріалу (за потреби, наприклад: поняття «дикція», «артикуляція» з обов'язковою наочною демонстрацією / аудіо-, відео-презентацією та використанням репродуктивних методів («дзеркало») тощо).

III. Заключна частина.

Підсумок заняття.

Рефлексія.

Структура аналізу музично-виховної роботи:

- назва форми;
- тривалість проведення;
- попередня підготовка або експромтне проведення;
- кількість учасників;
- організатори справи;
- характер участі педагога;
- результат спільної мистецько-художньої діяльності.

Дослідницька робота студента-практиканта включає в себе підготовку тез/статті (оформлених відповідно вимог до написання тез/статті) за темою магістерського дослідження здобувача вищої освіти.

Вимоги до оформлення тез: Обсяг – 2-5 повних сторінок формату А4 (включно зі списком використаних джерел). Текст набирається шрифтом Times New Roman, розмір – 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5; відступ абзацу – 1,25 см, поля: з усіх сторін по 2 см. Файл зберігати у форматі .doc або .rtf. Сторінки не нумеруються, переноси слів не допускаються. До тез можна додавати графічні матеріали – рисунки, таблиці тощо. Вони послідовно нумеруються арабськими цифрами (рис. 1; табл. 1). До кожного рисунку подається короткий підпис, а до таблиці – заголовок. Рисунки подаються у форматі .jpeg. У тексті не допускається вирівнювання пропусками. У тексті використовується дефіс «-», який не відділяється пропусками, і тире «—» (Alt+0151). Ініціали відділяються від прізвищ нерозривним пробілом (комбінація клавіш Ctrl+Shift+Пробіл).

Структура тез:

1. Ім'я та прізвище автора (шрифт – жирний курсив, вирівнювання по правому краю).

2. Для магістрантів вказати наукового керівника із зазначенням наукового ступеня та посади.

4. Назва тез (великими літерами, шрифт – жирний, вирівнювання по центру). Далі йде текст, вирівняний по ширині сторінки. Посилання у тексті оформляються у квадратних дужках за зразком [2, с. 34]. Список використаних джерел (не більше 7 джерел в алфавітному порядку) розміщується наприкінці тексту і повинен бути оформлений відповідно до існуючих стандартів бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40).

Зразок оформлення тез:

Валентин ПЕТРЕНКО

Магістрант 2 курсу педагогічного факультету

Науковий керівник – **Тетяна СОВІК**
кандидат педагогічних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-ХОРОВИХ НАВИЧОК В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Текст...

Текст...

Текст...

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- 1.
- 2.

Вимоги до оформлення статей:

Наукова стаття повинна містити елементи: (у довільному викладі, без виділення структурних елементів):

- постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
- аналіз останніх досліджень і публікацій (за останні 5 років) з означеної проблеми, якій присвячується стаття;
- формулювання мети, завдань статті;
- виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів;
- висновки.

Послідовність структурних елементів статті:

1. Бібліографічний показник (УДК), перший рядок, вирівнювання по лівому краю).

2. Ім'я та прізвище здобувача вищої освіти/магістранта – малими літерами (шрифт – жирний), (курс пишеться римськими цифрами);

3. Ім'я, прізвище (шрифт – жирний), науковий ступінь і звання наукового керівника.

4. Назва статті (посередині) – великими літерами (шрифт – жирний). (Після назви статті крапка не ставиться).

5. Анотація (курсив. Анотація має розкривати зміст статті, слово «Анотація» (ні укр., ні англ. не вказується).

6. Ключові слова (назва «Ключові слова» і укр., і англ. пишуться жирним курсивом.

7. Текст статті.

8. Список використаної літератури.

9. Анотація та ключові слова англійською мовою (англійський текст повинен бути оформлений на фаховому рівні володіння мовою).

Технічні вимоги до оформлення статті:

1. Обсяг статті – від 4 (основний текст) до 6 сторінок рукопису А4, шрифт Times New Roman, розмір 14 пунктів, міжрядковий інтервал – 1,5. Параметри сторінки: ліве поле – 3 см, праве – 1,5 см, верхнє і нижнє – по 2 см. Абзацний відступ – 1,25 см. Нумерація сторінок не ставиться.

2. Рисунки (карти, схеми, фотографії, графіки, діаграми, інші ілюстрації), виконані в кольорі або чорно-білі, необхідно подавати вставленими у текст статті.

Файл рисунка у форматі .tiff або .jpeg із роздільною здатністю не менше 300 dpi, формат кольору RGB (якщо кольоровий) або Grayscale (якщо чорно-білий), необхідно надсилати окремо. Рисунки нумерувати в послідовності згадування їх у тексті. Назва рисунку подається під ним. Букви, цифри, вміщені у рисунках, мають мати розмір шрифту не менше 10 пунктів. Допустимі розміри рисунків не більше 160x230 мм.

3. Таблиці розміщувати у тексті. Таблиця повинна містити заголовок і порядковий номер, на який є посилання в тексті. Якщо в статті одна таблиця, її не нумерують. Таблиці у редакторі MicrosoftWord. Слово «Таблиця» вгорі, вирівнювання справа, назва таблиці посередині. Розмір цифр і тексту в таблицях – не менше 10 пунктів. Допустимі розміри таблиці не більше 160x230 мм.

4. Обов'язкове розшифровування аббревіатури після першого згадування в тексті.

5. Літературні посилання. Список використаних джерел оформляти з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Посилання на джерела із списку літератури в тексті статті подавати в квадратних дужках, зазначаючи номер цитованої позиції зі списку літератури та через кому номер сторінки (наприклад [7, с. 112], [2], [3, 7-12, 23]).

6. Інші вимоги. Розміщення знаків дефіс («-») та тире («—»). Між ініціалами та прізвищем використовувати нерозривний пробіл (І. В. Петренко).

Зразок оформлення статті

УДК 37.092.3:76

Олег ДИМЕНКО, магістрант I курсу
Науковий керівник: **Марина ПЕТРЕНКО**,
кандидат педагогічних наук, доцент

РОБОТА НАД СПІВАЦЬКИМ ДИХАННЯМ У ПРОЦЕСІ РОЗУЧУВАННЯ ПІСНІ НА ЗАНЯТТЯХ ВОКАЛЬНОГО ГУРТКА

У статті розглядаються питання розвитку вокально-хорових навичок (зокрема співацького дихання) учнів закладу загальної середньої освіти під час вокальної гурткової роботи, дається характеристика співацького дихання учнів різних вікових категорій, розкриваються осо-

близості розвитку навичок співацького дихання учнів під час розучування пісенного репертуару.

Ключові слова: *розвиток співацького дихання, вокальний гурток, розучування пісні.*

Текст...

Список використаних джерел:

- 1.
- 2.

Анотація (англ.).

Ключові слова (англ.).

Методичні рекомендації до оформлення звітної документації з практики

1. *Щоденник педагогічної практики.* Робота над щоденником педагогічної практики спрямована на усвідомлення здобувачем вищої освіти особливостей та закономірностей освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти (психологічних особливостей учнів кожної вікової категорії і класної групи в цілому), ретельну фіксацію усієї проведеної роботи впродовж шести тижнів перебування на виробничій переддипломній педагогічній практиці (згідно з індивідуальним планом, визначити позитивні моменти і недоліки, шляхи поліпшення своєї діяльності, фіксувати необхідні фактичні дані та думки для написання магістерської роботи, оцінити формування досвіду власної педагогічної діяльності та діяльності товаришів; занотувати поради вчителя, класного керівника, керівника з фаху, педагога, психолога тощо).

Щоденник педагогічної практики уміщує: індивідуальний план (фіксує щоденну роботу практиканта, проведення пробних і залікових уроків, виховної, індивідуальної роботи, вивчення передового досвіду, виготовлення роздаткового матеріалу, наочності, участь у конференції, організаційна музично-естетична виховна робота в класі та опис проведених практикантом залікових уроків (із зазначенням дати та класу, у якому проводиться урок), бесід та позаурочних заходів на музично-естетичну тематику, виконання завдань з педагогіки та психології. У щоденнику керівник від бази практики (директор) зазначає, коли практикант прибув/вибув (підпис, печатка) та засвідчує відгук на проходження практики студентом (підпис, печатка).

2. *Звіт про проходження виробничої переддипломної педагогічної практики.* Вимоги до звіту про практику:

Звіт засвідчує підписом здобувач вищої освіти, а також засвідчує підписом і оцінює керівник від бази практики (вчитель мистецтва).

Письмовий звіт подається на рецензування керівнику практики від вищого навчального закладу (керівнику з фаху).

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції тощо.

Звіт з практики студент захищає перед комісією, призначеною завідувачем кафедри, факультетським керівником практики. До складу комісії входять викладачі-керівники практик.

Звітна документація здобувача вищої освіти (щоденник, звіт) зберігаються на кафедрах до завершення навчання в університеті.

Орієнтовна схема звіту студента-практиканта

Навчальна робота.

Загальні відомості про місце і час проходження практики.

Відвідування уроків.

Проведення уроків студентом (кількість, їх критична оцінка: чи вдалось провести всі уроки, якщо ні, то вказати причину; труднощі, які були при плануванні, у підготовці та в процесі проведення уроків, як їх подолали; засоби, які використовувалися для активізації творчої атмосфери на уроці, яку наочність виготовлено).

Індивідуальна робота з учнями.

Позакласна робота зі спеціальності, її зміст (тематика проведених заходів, форми).

Труднощі у виконанні завдань практики, шляхи їх подолання.

Оволодіння уміннями та навичками проведення навчальної роботи.

Загальні висновки про навчальну роботу.

Виховна робота.

Клас, за яким закріплений студент.

Спостереження за роботою класного керівника, відвідування проведених ним позакласних заходів; відвідування позакласних заходів, проведених іншими студентами.

Зміст виховної роботи у закріпленому класі (тема залікового проведеного заходу, індивідуальна робота з учнями, робота з батьками).

Труднощі у проведення виховної роботи.

Система музично-естетичної роботи в школі.

Оволодіння уміннями і навичками організації і проведення виховної роботи.

Загальні висновки про виховну роботу.

Методична робота.

Ознайомлення з методичною літературою. Опрацювання методичної літератури (підручників, посібників, поурочних планів-конспектів уроків музичного мистецтва/мистецтва), бесіди з класним керівником та вчителем музичного мистецтва/мистецтва.

Ознайомлення з документацією та планами роботи школи.

Вивчення досвіду роботи вчителів.

Науково-дослідна робота.

Тема дослідницької роботи.

Вивчена література з теми дослідження, короткий огляд наукових праць.

Виконання індивідуального завдання.

Зміст індивідуального завдання; доцільність, труднощі виконання.

Висновки.

Загальне враження від проходження виробничої педагогічної практики в закладах освіти.

Позитивне в організації та проведенні виробничої переддипломної педагогічної практики.

Виявлення недоліків (конкретно які), шляхи їх подолання.

Пропозиції щодо підготовки і проведення практики.

Звіт підписується здобувачем вищої освіти і керівником від бази практики та разом з іншими документами подається на рецензування керівнику практики від університету.

Здобувач вищої освіти _____ (_____)
підпис

Керівник від бази практики _____ (Вчитель мистецтва)
оцінка *підпис*

3.3. ДОДАТКИ

Додаток А

Взірець звіту про проходження виробничої переддипломної педагогічної практики

Міністерство освіти та науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра музичного мистецтва

Звіт про проходження виробничої переддипломної педагогічної практики

Студентки II курсу ММ1-М2_ групи
Освітнього ступеня «Магістр»
Спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметної спеціальності 014.13 Середня освіта
(Мистецтво. Музичне мистецтво)
Денної форми навчання

Петренко Ольги Геннадіївни

Термін проходження практики з 16.10.2024 р. по 24.11.2024 р.

Кам'янець-Подільський, 2024

I. Навчальна робота

Я, Петренко Ольга Геннадіївна, студентка II курсу, педагогічного факультету спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) за освітньою програмою Середня освіта (Музичне мистецтво) денної форми навчання, проходила виробничу переддипломну педагогічну практику з 16.10.2024 р. по 24.11.2024 р. у Деражнянському ліцеї № 1 імені Петра Стрілецького Деражнянської міської ради Хмельницької області. Керівниками виробничої педагогічної практики в закладах освіти від закладу вищої освіти були: кандидат педагогічних наук, доцент Совік Т.В. (керівник з фаху), кандидат педагогічних наук, доцент Поліщук С.В. (керівник з педагогіки), кандидат психологічних наук, доцент Дорофей С.В. (керівник з психології). На настановній конференції (10.10.2024 р.) керівники практики ознайомили із змістом, завданнями практики, наголосили на вимогах щодо оформлення звітної документації, провели інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Під час практики проводила уроки мистецтва у 10 та 11 класах (зокрема 2 залікових відкритих уроків мистецтва), що віддзеркалено у щоденнику педагогічної практики. Проаналізувала проведення уроків мистецтва та виконала самоаналіз на один з них.

Спланувала та провела лекцію-концерт для учнів 11 класу на тему «Бандурне мистецтво початку ХХ ст. та його особливості» (з демонстрацією власної виконавської майстерності – гри на бандурі). Мета проведеної лекції-концерту – визначення ролі бандурного виконавства у збереженні та подальшому розвитку національних музичних традицій.

II. Методична робота

Упродовж виробничої педагогічної практики у закладах освіти я ознайомила зі статутом Деражнянського ліцею №1 імені Петра Стрілецького; планом виховної роботи; специфікою організації освітнього процесу закладу загальної середньої освіти; календарним плануванням учителя мистецтва (Бевза М.О.); планом виховної роботи класного керівника 11 класу (Шлепінь О.В.).

Протягом першого тижня я вела спостереження та аналізувала уроки мистецтва у 10 та 11 класах, які проводила учитель мистецтва (Бевза М.О.), розробляла і проводила пробні уроки мистецтва. Склала графік проведення залікових уроків мистецтва, опрацювала теми залікових уро-

ків. У ході розробки розгорнутих планів-конспектів та виконання завдань практики систематично консультувалася з учителем мистецтва та керівником з фаху (Совік Т.В.), педагогіки (Поліщук С.В.), психології (Дорофей С.В.). За період проходження практики опрацьовано навчальну програму та поурочні розробки учителя з предмету «Мистецтво». Ознайомилася із підручниками «Мистецтво» 10 клас і 11 клас, методичними посібниками, з якими працює учитель мистецтва, методичними розробками, технічними засобами навчання, дидактичними матеріалами для проведення уроків мистецтва, проаналізувала варіативні навчальні програми мистецтва.

III. Виховна робота

Основними напрямками виховної роботи на практиці було: формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати; утвердження принципів вселюдської моралі; формування творчої особистості; виховання свідомого ставлення до навчання, розвиток пізнавальної активності та культури розумової праці; забезпечення високої музично-естетичної освіченості і морально-етичної вихованості особистості; формування екологічної культури дитини, гармонії її відносин з природою; забезпечення повноцінного розвитку дітей, охорони та зміцнення їхнього здоров'я.

Ознайомилася з планом виховної роботи в 11 класі (класний керівник 11 класу (Шлепінь О.В.)). Спланувала, склала розгорнутий план-конспект і провела виховний захід на тему «Голодомор – 1932-1933 років – біль серця всієї України» (завдання з педагогіки) з учнями 11 класу (класний керівник 11 класу (Шлепінь О.В.)).

Підготувала та провела 2 заняття музичного гуртка (вокального гуртка) в закладі загальної середньої освіти.

Ознайомилася з педагогічним досвідом вчителя-класовода, передовим досвідом учителів-практиків.

IV. Науково-дослідницька робота

Упродовж практики виконувала завдання з психології: вела спостереження за учнями 10 класу. Здійснила діагностику професійних намірів учнів 10-го класу за допомогою методики «Диференційно-діагностичний опитувальник Е.А. Клімова (ДДО)». Склала звіт про вивчення професійних інтересів і намірів учнів 10-го класу.

Взірець заповнення щоденника практики

1 ст. (титульний аркуш)

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Виробнича переддипломна педагогічна практика

(вид і назва практики)

Студента **Пилипенко Лесі Павлівни**

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет **педагогічний, денна форма навчання**

Кафедра **музичного мистецтва**

Освітньо-кваліфікаційний рівень **Магістр**

Спеціальність **014 Середня освіта**
(за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність 014.13 Середня освіта
(Мистецтво. Музичне мистецтво)

(назва)

// курс, група **ММ1-М_***

2 ст.

Студент Пилипенко Леся Павлівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Деражнянський ліцей № 1 Деражнянської міської ради Хмельницької області

печатка
підприємства

16 жовтня 2024 року

підпис

Директор Миронов Е. Л.

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

вибув з підприємства, організації, установи

Деражнянський ліцей № 1 Деражнянської міської ради Хмельницької області

печатка
підприємства

24 листопада 2024 року

підпис

Директор Миронов Е. Л.

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики								Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Участь у настановній конференції з виробничої переддипломної педагогічної практики	X								Виконано
2.	Проведення залікового уроку мистецтва (10 клас)					X				Виконано
3.	Проведення залікового уроку мистецтва (11 клас)			X						Виконано
4.	Підготовка тез за темою магістерського дослідження	X	X	X	X	X	X			Виконано
5.	Проведення залікового заняття вокального гуртка				X	X				Виконано
6.	Виконання завдання з психології			X						Виконано
7.	Виконання завдання з педагогіки: виховний захід на тему: «Голодомор 1932-1933 рр. – біль серця всієї України»						X			Виконано
8.	Проведення лекції-концерту на тему: «Бандурне мистецтво початку ХХ ст. та його особливості» для учнів 11 класу						X			Виконано

Керівники практики:

від вищого навчального закладу _____

підпис

(прізвище, ім'я, по батькові)

від підприємства, організації, установи

підпис

Директор Миронов Е. Л.

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Робочі записи під час практики

16.10.2024. – участь у Настановній конференції з виробничої переддипломної педагогічної практики. Прибуття до бази практики Деражнянського ліцею №1 Деражнянської міської ради Хмельницької області. Знайомство з дирекцією, педагогічним та учнівським колективом закладу загальної середньої освіти.

17.10.2024. – спостереження за проведенням уроків мистецтва вчителем мистецтва Бевзою М.О., їх ретельний аналіз. Ознайомлення з поурочними розробками уроків мистецтва в 10-11 класах, підручниками «Мистецтво» 10,11 клас (Л. Масол).

18.10.2024. – спостереження за проведенням уроків мистецтва вчителем у 10 класі (учитель мистецтва – Бевза М.О.) Виконання ретельного аналізу проведених учителем уроків мистецтва. Проведення фрагменту уроку мистецтва в 10 класі, його аналіз.

19.10.2024. – спостереження за позакласною музично-виховною роботою в Деражнянському ліцеї №1, зокрема – проведенням гурткової роботи – вокального гуртка, його ретельний аналіз.

20.10.2024. – проведення фрагменту заняття вокального гуртка (бесіда про вокальний твір, розспівування), його ретельний аналіз. Проведення пробного уроку мистецтва в 10 класі, обговорення з учителем недоліків, помилок.

23.10.2024. – робота в методичному кабінеті ліцею №1: ознайомлення з планом виховної роботи закладу загальної середньої освіти. Співпраця із класним керівником 11 класу: ознайомлення з планом виховної роботи у першому семестрі.

24.10.2024. – опрацювання наукової літератури за темою магістерського дослідження, робота над тезами. Розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку, підбір музичного репертуару, виготовлення наочностей.

25.10.2024. – робота над розгорнутим планом-конспектом залікового уроку мистецтва для проведення в 11 класі: опрацювання навчального матеріалу за темою уроку, підбір ілюстративного матеріалу, створення інтернет-презентації, підбір аудіо-матеріалу.

26.10.2024. – робота над розробкою розгорнутого плану-конспекту заняття гуртка (вокального гуртка): підбір розспівок відпо-

відно віковим особливостям учнів-учасників гуртка, пошук цікавих фактів про створення вокального твору, що вивчатиметься на занятті, підбір ілюстративного відео-матеріалу по темі уроку.

27.10.2024. – робота над музично-педагогічною, методичною літературою за темою магістерського дослідження для розробки тез доповіді.

30.10.2024. – спостереження за поведінкою учнів 10 класу для подальшого проведення анкетування для визначення професійних інтересів і намірів учнів.

31.10.2024. – проведення анкетування за допомогою диференційно-діагностичного опитувальника (ДДО) з учнями 10 класу. Обробка результатів дослідження.

01.11.2024. – складання психологічного звіту (аналізу) за результатами диференційно-діагностичного опитувальника (ДДО) учнів 10 класу.

02.11.2024. – підготовка та проведення уроків мистецтва. Проведення залікового уроку мистецтва на тему: Грецька музика – найдавніша в Європі», обговорення з учителем мистецтва успіхів та недоліків проведеного уроку, його ретельний аналіз.

03.11.2024. – розробка розгорнутого плану-конспекту заняття вокального гуртка (підбір цікавого навчального матеріалу, пісенного репертуару, виготовлення наочностей). Робота над пісенним репертуаром

06.11.2024. – робота над музично-педагогічною, методичною літературою за темою магістерського дослідження для розробки тез доповіді. Вивчення музичного репертуару для презентації на концерт-лекції.

07.11.2024. – проведення заняття вокального гуртка. Обговорення ходу заняття з учителем музичного мистецтва: аналіз успіхів та недоліків.

08.11.2024. – робота з науковими літературними джерелами за темою лекції-концерту «Бандурне мистецтво початку XX століття та його особливості».

09.11.2024. – розробка розгорнутого плану-конспекту до залікового уроку з мистецтва для проведення у 10 класі (пошук відео-матеріалу за темою уроку, підбір навчального матеріалу, мультимедійних засобів).

12.11.2024. – проведення залікового уроку мистецтва в 10 класі, його ретельний аналіз та обговорення з учителем мистецтва.

13.11.2024. – робота над музично-педагогічною, методичною літературою за темою магістерського дослідження для розробки тез доповіді. Складання тез.

14.11.2024. – проведення залікового заняття вокального гуртка; обговорення ходу заняття з учителем музичного мистецтва (поведінки учнів, динаміки заняття, методів і прийомів, використаних під час роботи над шкільним пісенним репертуаром).

15.11.2024. – розробка сценарію виховного заходу для проведення з учнями 11 класу (пошук цікавого матеріалу, наочностей, мультимедійних презентацій).

16.11.2024. – удосконалення виконавської майстерності (підготовка до виступу на лекції-концерті).

19.11.2024. – підготовка теоретичного матеріалу до впорядкування тез за темою магістерського дослідження.

20.11.2024. – проведення лекції-концерту на тему «Бандурне мистецтво початку ХХ століття та його особливості» для учнів 11 класу; його ретельний аналіз та обговорення з класним керівником й учителем музичного мистецтва.

21.11.2024. – підготовка розгорнутого сценарію виховного заходу на тему «Голодомор 1932-1933рр – біль серця всієї України» для проведення з учнями 11 класу (підбір наочностей, відео-презентації, робота з учнями).

22.11.2024. – упорядкування тез відповідно до вимог оформлення. Виконання записів у щоденнику практики.

23.11.2024. – проведення виховного заходу «Голодомор 1932-1933рр – біль серця всієї України» з учнями 11 класу; його детальний самоаналіз, обговорення з класним керівником успіхів і недоліків заходу.

24.11.2024. – оформлення звітної документації (заповнення щоденника практики, складання звіту про виконану роботу під час проходження виробничої переддипломної педагогічної практики).

6 ст.

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

Деражнянський ліцей №1 Деражнянської міської ради
Хмельницької області

(назва підприємства, організації, установи)

Пилипенко Ольга Геннадіївна проходила виробничу переддипломну педагогічну практику у Деражнянському ліцеї №1 Деражнянської міської ради Хмельницької області.

Упродовж проходження практики Ольга Геннадіївна проявила себе як упевнений педагог-музикант: провела уроки мистецтва в старшій школі (10-11 клас), виказавши ерудованість та обізнаність з предметом. Ознайомила із позакласною музично-виховною роботою закладу загальної середньої освіти: підготувала та провела заняття вокального гуртка, демонструючи гарні вокальні та інструментальні виконавські здібності й педагогічні уміння.

За період проходження практики Ольга Геннадіївна провела лекцію-концерт та виховний захід з учнями 11 класу, виказавши хороші організаторські здібності, демонструючи високий рівень гри на бандурі. Завдання з психології було проведено з учнями 10 класу в дружній та довірливій атмосфері.

Усі завдання виробничої переддипломної педагогічної практики Ольга Геннадіївна виконала на високому рівні і в повному обсязі.

Керівник практики від підприємства, організації, установи

печатка
підприємства

24 листопада 2024 року

Директор Миронов Е. Л.

підпис

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Взірець розгорнутого плану-конспекту з мистецтва

ст.1 (титульний аркуш)

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

План-конспект залікового уроку з мистецтва,
розроблений студенткою ІІ курсу ММ1-М22 групи
педагогічного факультету
денної форми навчання

Белінською Вікторією Богданівною

для проведення у 10 класі ЗОШ І-ІІ ступенів № 3,
м. Чемерівці Хмельницької області

Оцінка: 11 (відмінно)

Керівник практики: підпис (Совік Т.В.)

Вчитель: підпис (Лукаш З.Є.)

Кам'янець-Подільський, 2024

Тема уроку: Театр як синтез мистецтв. Театр тіней. Відомі театри України.

Мета: формувати поняття про театр як синтез мистецтва; розглянути театральне мистецтво від минулих часів до сьогодення; розширити знання про відомі театри України; ознайомити учнів з театром тіней, виховувати любов і повагу до театрального мистецтва.

Обладнання: ноутбук, мультимедійна презентація «Театр тіней», наочності.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

I. Організаційна частина

Доброго дня, сьогодні урок художньої культури вестиму я, Вікторія Богданівна.

II. Актуалізація опорних знань

На минулому уроці Ви вивчали досить цікавий вид мистецтва – кіномистецтво. Тож згадаймо основні положення.

Запитання для опитування (показ презентації):

1. *Що таке кіномистецтво?*
2. *Коли саме виник кінематограф? (28 грудня 1895 року).*
3. *Кого вважають засновником, винахідником цього виду мистецтва? (брати Люм'єри).*
4. *Які документальні замальовки продемонстрували брати Люм'єри як свою першу кіно-програму? («Вихід робітників із фабрики», «Прибуття поїзда» та інші).*
5. *Назвіть видатних акторів України (Марія Заньковецька, Віра Холодна, Леонід Биков, Гнат Юра, Богдан Ступка та інші).*
6. *Назвіть видатних українських режисерів (О. Довженко, І. Кавалерідзе, Л. Курбас, С. Параджанов та інші).*
7. *До якого року було кіно німе? (до 1928).*
8. *Яка була тематика фільмів у той час? (ігрове кіно намагалося поєднати революційну тематику з традиційною для попереднього періоду мелодрамою та пригодницькими жанрами («Укразія» П. Чардиніна, «Ягідка кохання» О. Довженка).*

III. Повідомлення нової теми

Сьогодні людина вже не може уявити життя без нового кінофільму, без прем'єри в театрі, без улюбленої музичної групи та художніх виставок... Вивчаючи види мистецтв, ми отримуємо можливість збагатити життя безцінними скарбами людства. Одним із них є театр. Театр (від грец. видовище) – вид сценічного мистецтва, що відображає життя у сценічній дії, яку виконують актори перед глядачами. Театр як мистецтво називають театральним мистецтвом, а науку, що вивчає теорію та практику театрального мистецтва називають театрознавство.

Робота в зошиті (учні записують основні визначення).

Вчитель: «Весь світ театр, а люди в нім – актори» сказав В. Шекспір. Як Ви розумієте цей вислів?

Відповіді учнів.

Театральне мистецтво є синтетичним. Його твори містять у собі інші мистецтва: літературу, музику, образотворче мистецтво, хореографію. Основою театральної вистави є драма, що визначає художні можливості й ідейний напрямок театру. Головним носієм театральної дії є актор.

Вчитель: Як Ви вважаєте, коли саме виник театр? На основі чого? Які були перші театральні вистави?

Відповіді учнів.

Вчитель: Отже, зараз ми це з'ясуємо.

Величезний вплив на розвиток театрального мистецтва мав давньогрецький театр, який виник у V ст. до н. е. Театральні вистави були всенародним святом під відкритим небом. Видатними драматургами були Есхіл, Софокл та Еврипід, які створювали образи легендарних героїв і богів, затверджували норми моралі, відстоювали ідеали. Поряд з трагедією розвивається і комедія. Видатним комедіографом був Аристофан, який гостро висміював пороки, висвітлював соціальну й політичну боротьбу в античному суспільстві. Комічні сценки з життя нижчих прошарків міста й села зображував мім.

Робота в зошиті:

Трагедія – драматичний жанр, твори якого вирізняються гостротою конфлікту особистого або суспільного характеру.

Комедія – зародилася у Давній Греції, імпровізована весела вистава, що супроводжується музикою, піснями й танцями.

Мім – клоун, який виступає за допомогою жести, танцю.

Показ слайду Давньогрецького театру.

Однією з форм театрального мистецтва раннього Середньовіччя (V-XI ст.) є церковна драма. У боротьбі за панівне місце в житті суспільства церква знищувала сліди античного театру, забороняла ігрища, танці, народні гуляння і використовувала дієвість театральної пропаганди у власних інтересах. Священник виходив із книгою в руках і читав епізоди з життя Христа. Саме із цих розповідей виникла літургійна драма.

Робота в зошиті:

Літургійна драма – (з грец. служба, богослужіння) – середньовічна театральна вистава, що входила до складу Різдвяної або Великодньої служби.

Культура Ренесансу відродила традиції античного театру, поєднавшись з національними традиціями. На рубежі 16-17 століть як окремий вид театру виокремлюється опера. Поява комедії дель арте (італ. *commedia dell'arte*) – виникла в Італії, – імпровізація вуличного театру масок.

Вчитель: На Вашу думку, коли саме виникло театральне мистецтво на Україні?

Відповіді учнів.

Театральне мистецтво України бере початок з глибокої давнини, коли воно проявлялося у народних іграх, танцях, піснях та обрядах. З 11 століття відомі театральні вистави скоморохів. (показ слайду).

В епоху Київської Русі елементи театру були в церковних обрядах. У 17-18 столітті широкого загалу набули вертепи – мандрівні театри маріонеток, які виконували різдвяні драми та соціально-побутові інтермедії (показ ілюстрацій).

Становлення класичної української драматургії пов'язане з іменами Івана Котляревського, який очолив театр у Полтаві та Григорія Квітки-Основ'яненка, основоположника художньої прози в новій українській літературі.

Сьогодні світове визнання здобув театральний режисер Роман Віктюк, творчість якого стала вагомим внеском у світову театральну естетику кінця 20-го століття.

Вчитель: Які Ви знаєте відомі українські театри?

Відповіді учнів.

Театри України:

Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка, Київський театр «Актор», Хмельницький обласний український музично-драматичний театр імені Михайла Старицького (Демонстрація ілюстрацій); Хмельницький академічний обласний театр ляльок, Дніпропетровський театр одного актора «Крик» (оригінальний театр, єдиний у Європі, в якому актор є і режисером вистав, і сценаристом, і художником, і музичним редактором, і гримером, і костюмером – народний артист України Михайло Мельник); Луганський обласний козацький кінний театр, Сумський театр для дітей та юнацтво тощо.

Театр тіней – форма візуального мистецтва, що зародилася в Азії більш як 1500 років тому. Театр тіней використовує великий напівпрозорий екран і кольорові плоскі маріонетки, якими керують на тонких паличках. Маріонеток доторкають до екрану ззаду і вони стають видимими для глядача.

До другого тисячоліття театр тіней мав широку популярність у Китаї та Індії. З військом Чингіз-хана поширився в інших регіонах Азії. Найвищої форми в Туреччині досяг у 16 столітті, був популярним в Османській Імперії. В 1776 р. став відомим у Великобританії. У наш час театр тіней найпоширеніший в Індонезії.

Тож пропоную Вашій увазі перегляд вистави з театру тіней «Fireflies».

Запитання:

- Що саме хотіли передати актори у своїх виставах?
- Яка з них Вам найбільше сподобалася?

Відповіді учнів.

IV. Закріплення нових знань

На основі вивченого матеріалу перевіримо, наскільки добре Ви засвоїли даний матеріал. **ТЕСТИ:**

1. Дайте визначення поняття «театр».
2. Коли виник давньогрецький театр?
а) III ст. до н. е.; б) II ст. до н. е.; в) V ст. до н. е.

3. Назвіть видатних давньогрецьких драматургів:

- а) Софокл, Еврипід, Віктюк;
- б) Есхіл, Бучма, Софокл;
- в) Софокл, Еврипід, Есхіл.

4. Синтез яких мистецтв можна прослідкувати у театральному мистецтві?

- а) графіка; б) музичне мистецтво; в) хореографія; г) література;
- д) образотворче мистецтво.

5. У яку добу театральне мистецтво набуває ознак професійного?

- а) Середньовіччя; б) Ренесанс; в) Київська Русь.

V. Домашнє завдання

Підготувати тлумачення понять: драматичний театр, музичний театр, пантоміма, театр ляльок, опера, балет, театр-кабаре; навести приклади та проаналізувати один з них.

Взірець розгорнутого плану-конспекту лекції-концерту

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

План-конспект лекції-концерту на тему:

БАНДУРНЕ МИСТЕЦТВО ПОЧАТКУ ХХ СТ. ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

розроблений студенткою ММ1-М23 групи
другого (магістерського) рівня вищої освіти
денної форми навчання

Петренко Ольгою Геннадіївною

для проведення в 11 класі Деражнянського ліцею №1 імені Петра Стрі-
лецького Деражнянської міської ради Хмельницької області

Оцінка _____

Керівник практики з фаху _____

Класний керівник _____

Кам'янець-Подільський, 2024 р.

Тема: БАНДУРНЕ МИСТЕЦТВО ПОЧАТКУ ХХ СТ. ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Мета лекції-концерту – визначення ролі бандурного виконавства у збереженні та подальшому розвитку національних музичних традицій.

Музичний репертуар: Українська народна пісня, сл. Т. Шевченка "Бандуристе, орле сизий", Б. Буєвський, сл. В. Діденка, обр. М. Шумського. "На долині туман", М. Шумський, сл. О. Забарного. "Поліський край".

На початку ХХІ ст. особливої важливості набуває осмислення шляхів розвитку музичного мистецтва на національній основі. Музика завжди була носієм духовних цінностей українського народу і мала дуже великий вплив на формування його національної свідомості. У контексті збереження та подальшого розвитку національних музичних традицій бандурне мистецтво виділяється своїм глибоким духовним складником, творенням упродовж декількох століть унікальної системи виконавської освіти тощо.

Винятковість бандури полягає не лише в оригінальності її будови та милозвучності звучання. Цей інструмент унікальний через органічне поєднання вокальної та інструментальної музичних компонент, професіоналізму й аматорства. Адже на сучасній бандурі можна виконувати не лише епічні твори та традиційну інструментальну музику, але й віртуозні зразки академічної світової музичної спадщини. Тому, проаналізувавши досвід провідних бандуристів ХХ століття, ми розуміємо, як саме еволюціонувало сучасне бандурне мистецтво. Аналіз останніх досліджень і публікацій. На усіх зображеннях ХІХ – початку ХХ ст. традиційна бандура (на відміну від сучасної) мала симетричну форму, а її сучасний несиметричний вигляд – це зміни у конструкції, що були зроблені наприкінці ХІХ ст. Вони викликані тим, що в симетричній бандурі майже половина деки залишалася без струн. Як стверджує В. Кушпет, саме кількість приструнків була головною конструктивною відмінністю, що відрізняла кобзу від бандури [1, с. 39]. Ґрунтовну працю «Музичні інструменти українського народу», присвячену походженню бандури й кобзи, написав у 1930 році Гнат Хоткевич. Дослідник різко розкритикував теорію неукраїнських коренів згаданих інструментів, про що писали М. Лисенко, О. Фамінцин та Ф. Колесса. Г. Хоткевич стверджував, що кобза й бандура були запозичені «слов'янами із загальнолюдської матеріально-культурної колиски [2, с. 31].

Виконання української народної пісні сл. Т. Шевченка "Бандуристе, орле сизий".

Виконавство на бандурі має тривалу багатолітню традицію. Як пише у своїй праці В. Кушпет, в українській культурі ХХ ст. сформувався образ мандрівного музиканта-бандуриста, що виконував епічні твори, які сприяли піднесенню національно-патріотичної ідеї [1, с. 111]. Слід зазначити, що бандура часто використовувалася як ансамблевий інструмент, зокрема у складі троїстої музики. Як стверджує І. Зінків, у становленні троїстої музики важливе місце посідали жанри військової козацької музики [2]. Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Бандурне виконавство в наукових працях українських дослідників ще не отримало ґрунтовного системного осмислення та розглядалося здебільшого в історичному, традиційному та академічному аспектах. Тому пропонується розгляд етапу становлення бандурного мистецтва ХХ століття.

Щодо сучасного виконавства на бандурі, то воно сформувалось на основі давньої традиційної культури. Поява у першій половині ХХ ст. нової виконавської школи, зокрема таких виконавців, як Г. Хоткевич, В. Ємець, В. Шевченко, стала початком нового етапу в історії виконавства на цьому інструменті. Йдеться насамперед про зрячих бандуристів, чиє виконавство називали кобзарським мистецтвом. На початку ХХ ст. бажаючих навчатись грати на бандурі було дуже багато, тому аматорський рух в середовищі української молоді набув значних масштабів. У багатьох великих містах та містечках України з'являлися різноманітні гуртки, студії, курси, ансамблі, капели, де студювалося бандурне виконавство. Відомо навіть, що М. Лисенко на початку ХХ ст. спробував відкрити клас бандури у заснованій ним Музично-драматичній школі і запросив викладати відомого бандуриста І. Кучугуру-Кучеренка, хоча цей задум визначного українського композитора не увінчався успіхом. Як стверджував Г. Хоткевич, тоді ще не існувало професійних виконавців-бандуристів, а сліпці-кобзарі не були спроможні до традиційного викладання. Рішення відродити виконавство на виконавському рівні, як зауважив В. Кушпет, неминуче призвело до виникнення непорозуміння. Тому між двома схожими групами бандуристів – сліпців-кобзарів та концертних виконавців, виникла прірва. «Старців дратувало втручання в їхню «парафію» зрячих музикантів, через яких вони втрачали заробіток. Натомість «зрячі» концертні виконавці вважали старців досить посередніми музикантами з примітивним репертуаром та обмеженими виконавськими можливостями» [1, с. 128]. Свою точку зору на кобзарство та бандурне виконавство у першій половині ХХ ст. пропонує Іван Панасюк. Так, на його

думку, «кобзарство асоціюється зі збереженням традиційного репертуару й акомпануючої функції інструмента, з намаганням відродити автентичну інструментарію та виконавського стилю; бандурництво (академічне бандурне виконавство), що своєю чергою поділяється на сольо-інструментальне, вокально-інструментальне та ансамблеве – з оновленням конструкції інструмента, його виразово-виконавських можливостей та репертуару» [3, с. 5].

Виконання: Б. Буєвський, сл. В. Діденка, обр. М. Шумського. "На долині туман".

Як стверджує М. Ржевська, на початку ХХ століття кобзарська традиція стала тим полем, на якому відбувалася взаємодія народної культури і націєтворчих прагнень української інтелігенції. Однак поєднання цих двох гілок національної культури спровокувало, як вже зазначалось, критику. Так, існувала точка зору, що після смерті у 1870-х роках знаменитого кобзаря Остапа Вересая кобзарська течія занепала, а культ кобзарства почав штучно насаджуватися тогочасною інтелігенцією. І навіть в існуючих кобзарів переважав не народний репертуар, а сфальсифікований, оскільки інтелігенція навчала їх за книжками (у приклад ставили кобзаря Пархоменка). Слід зазначити, що у певних колах поширювалася тема фальсифікації дум, і звинувачували у цьому письменника Бориса Грінченка [4]. Однак серед представників тогочасної української інтелігенції були особистості, які досягнули глибини кобзарської майстерності. Одним із таких митців був художник Опанас Сластіон. За словами Олени Пчілки, «мабуть нелегко знайти такого чудового виконавця народних українських дум, як "пан" Сластьон, відомий артист-мальовник і разом знавець кобзарських пісень, кобзарського співу, він умів одбивати в своєму виконанні високу мистецьку вартість тих козацьких пісень, що перейшли до старців з їх старечими голосами й пригаслим розумінням змісту козацьких дум, що став уже незрозумілий для несвідомих, убогих думкою співців» [5]. Відомо також, що навіть Філарет Колесса, перебуваючи у 1908 році в фольклорній експедиції на Полтавщині, записав на валиковий фонограф виконання О. Сластіоном дум. Як зазначає М. Ржевська, інтелігентські інтерпретації дуже часто перевершували, за спогадами сучасників, народне виконання.

Виконання: М. Шумський, сл. О. Забарного. "Поліський край".

Т. Слюсаренко у своїй ґрунтовній монографії «Бандурне мистецтво в українському культурному просторі» пропонує тривалу історію розвитку професійного бандурного мистецтва поділити на чотири періоди, починаючи з ХІХ ст., коли збиралися відомості про виконавців-кобзарів, бандуристів та їх творчість (запис дум, псалмів тощо); Другий період, на думку дослідниці, припадає на першу третину ХХ століття, коли розпочалося детальне вивчення мистецтва кобзарів, бандуристів, започаткувалося становлення професійного бандурного виконавства. Відповідно, третій період – це 50-ті – 80-ті роки ХХ ст., коли досліджувалися традиційні виконавські особливості кобзарського мистецтва та аналізувалося функціонування академічного бандурного виконавства в його різноманітних формах. І останній етап – 90-ті роки ХХ – початку ХХІ ст. – як період розквіту бандурного мистецтва на професійному рівні [6, 7].

Список використаних джерел:

1. Кушпет Володимир: Старцівство: мандрівні співці-музиканти в Україні (ХІХ – поч. ХХ ст.). Київ: Темпора, 2007. 592 с.
2. Зінків І. Бандура в органологічній концепції Олександра Фамінцина. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/43509/11-Zinkiv.pdf?sequence=1>
3. Панасюк І. Київська школа професійно-академічного бандурництва. Творча діяльність її фундатора С.В. Баштана: дис. ... канд. мистецтвознавства Київ, 2005. 221 с.
4. Ржевська М. На зламі часів. Музика Наддніпрянської України першої третини ХХ століття у соціокультурному контексті епохи. Київ: Автограф, 2005. 352 с.
5. Панасюк І. Професор С.В. Баштан – фундатор кобзарського академізму. *Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа)*. Київ, 2005. С. 272.
6. Слюсаренко Т. Бандурне мистецтво в українському культурному просторі (на прикладі бандурного виконавства Слобідського регіону ХХ – поч. ХХІ ст.). Харків: Право, 2018. 224 с.
7. Пилипчук В.В. Бандурне мистецтво початку ХХ ст. та його особливості. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/43/part_2/17.pdf

Взірець плану-конспекту заняття вокального гуртка

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

План-конспект заняття вокального гуртка
на тему:

**Дикція та артикуляція в музично-тренувальному матеріалі
і вокальному творі**

розроблений студенткою ММ1-М23 групи
другого (магістерського) рівня вищої освіти
денної форми навчання

Щур Ольгою Геннадіївною

для проведення в Деражнянському ліцеї №1 імені Петра Стрілецького
Деражнянської міської ради Хмельницької області

Оцінка _____

Керівник практики з фаху _____

Класний керівник _____

Кам'янець-Подільський, 2024 р.

Тема: Дикція та артикуляція в музично-тренувальному матеріалі і вокальному творі.

Мета: Постановка і розвиток артикуляційного апарату вихованців. Відпрацювання правильної вимови слова в співі в музично-тренувальному матеріалі і вокальному творі.

Завдання:

1. Долучити вихованців вокального гуртка до основ музично-пісенного мистецтва.
2. Розкріпачення артикуляційного апарату. Правильне вимову слова в співі.
3. Навчити вокаліста правильно проспівувати дикційні обороти в музично тренувальному матеріалі і вокальних творах, користуючись методологією хороших диригентів Північної Америки.
4. Відпрацювати і закріпити пройдений матеріал під фортепіано і фонограму.

Музичний репертуар: Вправа «Поїзд», розспівка «Піф, паф, пуф», розспівка «Годинник», розспівка «Котик – мишка», розспівка «Квочка», пісня «Дзень-дзелень» муз. Джеймс Лорд П'єрпойнт, обр. Я. Джусь, укр. текст О. Боровець.

Технічні засоби: типовий навчальний клас, піаніно, планшет, колонки, малюнок артикуляційного апарату.

Форма заняття: гурткова.

Хід заняття

1. Організаційна частина.

Доброго дня! Я рада вітати вас на занятті нашого гуртка. Який у вас сьогодні настрій? Чи готові ви провести наше заняття цікаво? Сьогодні на занятті ми будемо з вами працювати над дикцією артикуляцією. Ми будемо з вами навчатися правильно співати пісні, знати всі правила про постановки голосу і голосового апарату. Але спершу нам потрібно підготувати наш голосовий апарат до співу.

2. Організація пізнавальної діяльності гуртківців:

а) Розспівка.

Як ми налаштуємо наш голосовий апарат до співу?

Голосовий апарат – це наш музичний інструмент, який перед початком потрібно налаштувати, а точніше – розігріти.

Так! Ми будемо з вами розспівуватись, розігрівати свій голосовий апарат.

Розспівуватись потрібно на початку кожного заняття, що ми і з вами постійно робимо. Правильно налаштований голос – правильна дикція, звукоутворення, дихання при співі пісень.

Отже, увага! Сіли всі рівненько. Починаємо розспівуватися.

1. Вправа «Поїзд» (вправа на дихання. Діти показують зупинку поїзда. Промовляємо звук «ш» на одному диханні. Потім можна працювати над звуком руху поїзда «Чух, чух, чух»).

2. Спів з закритим ротом, мурмурандо (вправа на видобуття звуку «М»).

3. Розпівка «Піф, паф, пуф» (розпівка на опорі дихання, дикція. Спочатку просто промовляємо. Потім співаємо на одній ноті).

4. Розпівка «Годинник» (розпівка на дикцію).

5. Розпівка «Котик – мишка» (розпівка на діапазон, відпрацювання *legatto, staccato*).

6. Розпівка «Квочка» (розпівка на діапазон, дихання, дикцію).

От ми і підготували наш голос до співу.

б) Робота над піснею

На минулих заняттях ми познайомились з вами із піснею «Дзень – дзелень» («Jingle Bells» муз. Джеймс Лорд П'єрпойнт, обр. Я. Джусь, укр. текст О. Боровець). Ми переглянули чимало відео та проаналізували пісню, визначили її характер та тематичність, розібрали мелодійну лінію та текст. Сьогодні ми будемо працювати над дикцією та артикуляцією.

– Хто нагадає, що таке дикція?

Дикція – це чітка, ясна, розбірлива вимова всіх звуків тексту або вокального твору.

– Що ж таке артикуляція?

Артикуляція – це рухи нашого артекуляційного апарату за допомогою, яких утворюються чіткі, зрозумілі звуки. До артикуляційного апарату входять ротова порожнина (щоки, губи, зуби, язик, щелепи і небо), глотка, гортань. Погляньте на малюнок.

Знаменитий співак Карузо казав: «Поганий той співак, який думає співати з затиснутою щелепою». Сам він часто повторював вокальні твори, стоячи перед дзеркалом.

– Як ви думаєте, для чого це робив співак?

Дзеркало – великий помічник у роботі над дикцією і артикуляцією. Наше вухо чує, як вимовляти слово в співі, а очі контролюють правильну роботу артикуляційного апарату.

Зараз ми нагадаємо з вами текст та мелодію вивченої пісні.

Повторюємо за мною текст.

(При повторенні тексту твору чітко промовляємо приголосні і голосні звуки.

Повторюємо мелодію пісні і також звертаємо увагу на приголосні та голосні звуки, звертаю увагу на дихання в кінці кожної фрази та на спів не форсуючим звуком. Зазначаю дітям, що приголосні букви вимовляються швидко, мова не напружується, а працює злагоджено разом з артикуляційним апаратом. Гортань не опускається, а тримається на одному рівні і в одному положенні. Співати високі звуки стійко, не задирати гортань вгору. Отримувати приголосні звуки м'яко, співуче.)

3. Заключна частина.

Діти! Ми сьогодні дуже гарно і плідно попрацювали. Я вам вдячна за активність на занятті. Але задаю вам маленьке домашнє завдання! Повторюйте текст нашої пісні вдома перед дзеркалом, спостерігайте за своєю артикуляцією та виконайте відео-запис вивченої сьогодні пісні у власному виконанні. До побачення!

Використана література:

1. Гончарова Л. А. Робота над дикцією і артикуляцією у вокальних вправах і музичному творі з починаючими вокалістами. *На Урок: освітній проєкт*. URL: <https://naurok.com.ua/robota-nad-dikcieyu-ta-artikulyacieyu-u-muzichnih-tvorah-285240.html>

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Навчальне електронне видання

СОВІК Тетяна Віталіївна

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*

**ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ТА ВИРОБНИЧА ПЕРЕДДИПЛОМНА
ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Електронне видання

Підписано 06.06.2024. Гарнітура «Arial».
Об'єм даних 2,2 Мб. Обл.-вид. арк. 8,1. Зам. № 1111.

Видавець і виготовлювач Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка, вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300

Свідоцтво про внесення до державного реєстру суб'єктів видавничої справи
серії ДК № 3382 від 05.02.2009 р.